

IOAN. LUDOVICI GANSII
D. MEDICI FRANCO-
FVRTENSIS

1)

CORALLIORVM HISTORIA,

Editio nova ex variis Auctoribus aucta.

FRANCOFVRTI,

Apud HERMANNUM à SANDE

M. DC LXIX.

In Malevolum.

*Crine ruber librum fertur mihi capere,
quis sit*

Nescio: si sciero, va tibi crine ruber.

NOBILISSIMO
ET ANTIQVA
NERIS PROSAPIA

incluto,

DOMINO

IOHANNI IOACHIMO

Edlinger zum Gletthofen / equiti Ca-
rinthio, Patrono meo offi-
ciosè colendo S.P.

DVAS obcausas, NOBILIS-
SIME ET STRENVE DO-
MINE, corallium mihi vi-
detur supra ceteros Na-
tura partus eminere, & si admirationem nobis excitare, nempè ortum ejus & vires. Ortum si spectemus, mirabile memoratu est, quod illud in imo maris in modum fruticis aut herbe abjectissimum natum in ramulos diffundantur, &

DEDICATIO.

ubi maturitatem assequutum est , ex aquis emersum , aeris temperiei expositum , & cœlesti lumine perfusum , subito lapidis duritie firmetur , & in gemmam nobilissimam evadat. Quod igitur sub aquâ viliissimum fuit , in superas auras evectum pristinâ conditione mutatâ in summo habetur precio. Hujus similis est generis humani conditio. Etenim divinâ providentiâ sapius fit , ut homines infirmæ sortis , & , ut Catullus loquitur , quibus

----neque servus est, neq; arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis,

Et qui vel silicem comesse possunt , in amplissimo statu collocentur. Historiarum monumentis proditum est , Abdolonymum , ob inopiam hortum exiguâ stipe colentem , & steriles eligentem herbas (cui paupertatis causa, ut plerisq; , probitas fuerat) ab Alexandro Magno hortum fortè intrante

DEDICATIO.

intrante subito Regem salutatum, & indutum veste purpurâ auroq; distinctâ, in regali solio collocatum fuisse. Idem scilicet Abdolonymo accidit, quod corallis evenire solet. Quod si plura à me exempla postulentur, Agathoclem patre ordidissimæ conditionis natum regios honores consequutum esse constat. Corallium quoq; statim universi cætus Christiani refert, qui in his terris humi repens demissusq;, tandem in cælum sublatus æternâ beatitudine fruitur, ærumnarum suarum dulci solatio. Si vires coralii intueamur, divina sunt: & quas Natura sexcentis herbis dedit, in hoc uno existunt. Nam ut cæteras ejus potestates silentio præteream, phthisi, podagra, hydropi, pesti mederi, & agros sæcundos reddere, incantationes & fulmina propulsare dicitur. Quinetiam fixum est, ut Chymici loquuntur, id est, ignibus maximè repugnat, Spiritus quoq; ex illo destillando elici-

DEDICATIO.

elicitur, qui aurum & argentum solvit. Ea re quidam secretioris Philosophiæ cultores permoti, id pro materia habere, non dubitant, unde lapis philosophorum & universalis omnium morborum medicina conficiatur. Valeant illi cum sua materia. Ego vero coralliorum essentia & tinctura intentus, non unam eorum libram Vulcano commisi, neq; tamen lapidem Philosophicum, aut illi quidquam simile inveni, quanquam talia querere animum nunquam induxi, gnarus plurimos lapidem quarentes patrimonia sua dilapidasse, & aurum ipsorum in auras evanuisse. Ob id arcanis & obscuris illis Hermeticorum scriptis cautius incumbendum putavi, quòd cumpertum habeam complures, qui animum ad illud studium adiecerunt, in eo tanquam apud Sirenium scopulos hærentes consenescere. Hos cum enunchis comparandos censeo, qui amatores maximi esse, sed nihil valere di-

cun-

DEDICATIO.

cuntur. Verum qui studium chymicum sic exercet, ut omnem laborem remediis optimis & probatissimis conficiendis impendat, is haud dubiè sine adminiculo lapidis, si non auri acervos accumulare, tamen rem familiarem augere poterit. Hoc ipsum ego animo volvens, inter alia negotia hæcenus in coraliis operam ponendam duxi. Dum ex illis remedia quadam paravi, simul autores varios percurrere, quicunq; ex usu fuere, mihi libitum fuit. Itaque opera precium me facturum putavi, si omnibus qua de coraliis passim tradita sunt, quaq; oculis meis vidi & manibus effeci, in hunc libellum congestis rem gratam atq; utilem mihi & quibus natus sum, amicis facerem. Horum cum Te Principem esse, Nobilissime Domine, & summa me benevolentia prosequi certus sim, nefas habeam, nisi illum nomini Tuo consecratum eam. Equidem amicorum & fautorum sat habeo, qui ad promit-

DEDICATIO.

*tenda officia , ut mos est hujus seculi ,
promptissimi sunt , sed ubi opera ipsorum
mihi opus est , frigent : Te verò in primis
patronum hujus libelli constituere au-
sus sum , quod inter alias virtutes tuas
maxime candorem animi & germa-
nam fidem perspexerim , tum quod me-
dicamentis arte Chymica paratis uti
consueveris , præcipuè ex coralliis , quo-
rum incredibilem efficaciam jamdu-
dum expertus es. Accipe igitur quicquid
hoc muneris est , & ejus prospero usu va-
letudinem tuam diligenter cura , meq;
solita benevolentia complecti perge. Da-
bam Francofurti ad Mœnum.*

Tuæ Nobiliss. A. ob-
servantissimus

IOANNES LUDOVICUS
Gans Med.D.

IN CO.

IN CORALLIORVM ET VNIO-
num historiam

CL. V. D. IOH. L VDO-
VICI GANSII, MEDICI ET
Poëtæ incluti.

Littore Erythraeo baccam qua intermi-
cat algas
*Nunc-gemmam & , pelago qua modò
vimen erat,*
Ganfiades gemino seductus Apolline,
vulgo
Dum promissis tenebris eloquioq; polis ,
Atque ea Phabeis & Hygieæ munera
templis
Infers, & vires ingeniumque doces.
Adfuit ipsa tibi auxilio Natura , & Hy-
geia,
Et Venus, Oceanusque, & , puto, trina
Charis,
Inspirare tuis certantes numina chartis ,
Quisq; sua, invidiam & secula quis su-
perent.

):(s

Li-

*Limine & hac primo, procul esto profane,
libelli,
Edicit, sacer est, Phœbus Apollo tuus.*

*Mente & corpore juxta æger
amicus amico negare
tamen nequivi*

*SUFFRIDUS SIXTINUS
ICrus, Amsterdamentis.*

Ad Virum CL.

*Dn. IOANNEM LUDOVICVM
Gansf/ Medicinæ Doctorem, Tra-
ctatum de Coralliis
edentem.*

Sic est quidem, nil scribitur, nil dicitur,
Scriptum prius, dictumque quod non
sit prius.

*Cur ergo, Ludovice, de Coralliis
In publicum misso libello differis?
An est futurus hic labor frustraneus?*

Ab sit:

Abfit : quod olim est omnibus laudat
datum

Quotcunque literariam ausi sunt suis
Rem promovere seriò laboribus,
Idem tibi auso, quæso, quî non sit quo-
que

Laudi ? laboris non nisi laus præmium
est.

Audaçter ergo literariæ rei
Prodesse scriptis perge posthac pluri-
bus.

Pro publicatis quid meres Corallîis ?
Famæ corallâ sempiternæ dignus es.

Ad eundem.
Cento Virgilianus.

*Æn. 4. Quid struis, aut quâ spe, rebus ser-
vate secundis, Æn. 1.*

*Æn. 4. Fundamenta locas ? moliris laude
laborem ? Æn. 4.*

*Æn. 10. Extulit ardentem tantarum glo-
riarum. Æn. 4.*

*Æn. 10. Irritatq; virum ? tua si (mihi cer-
ta) voluntas, Æn. 4.*

*Æn. 4. Mens immota manet, rebus jam
ritè paratis, Æn. 4.*

Æn. 4. Perficere est animus, factum fortuna sequatur. *Æn. 4.*

Æn. 1. Perge modo, invidiarumpantur ut ilia Codro. *Eccl. 7.*

Æn. 12. Autor ego audendi tantarum in munere laudum. *Æn. 8.*

Æn. 1. Perge modo, inceptumq₃ unà decurre laborem. *Geor. 2.*

Æn. 12. Perge, decet, sunt hîc etiam sua premia laudi, *Æn. 1.*

Æn. 4. Diis equidem auspiciis: nec te labor iste gravabit, *Æn. 7.*

Æn. 3. Ne dubita, feret hac aliquam tibi fama salutem. *Æn. 1.*

Ecl. 2. Nec te pœniteat, olim meminisse juvabit. *Æn. 1.*

Æn. 4. Nam quid dissimulo, semper celebrare donis, *Æn. 8.*

Æn. 1. In freta dum fluvii current, dum piscis amabit *Ecl. 5.*

Æn. 12. Fontesq₃ fluviosq₃, polus dum sidera pascet, *Æn. 1.*

Ecl. 5. Dumq₃ thymo pascentur apes, sol duplicat umbras, *Ecl. 2.*

Æn. 1. Semper honos, nomenq₃ tuum, laudesq₃ manebunt. *Ecl. 5.*

GEORGIUS SCHILE.

IN

IN CL.V. IOH. LVDOVI-
ci Gansii de Corallis
librum,

Quæ patria, unde genus, nitido vis
quanta corallo,
Et quæ sit pulchri gratia, Iane, doces.
Ipsa suas arctæ dotes Natura papyro
Occulit, ipsa tibi tam grave dictat opus.
Vilius hinc aurum est, hinc gemma ra-
rior usus,
Et lapides mavult pulcra puella tuos.
Illius hunc labiis Mater dedit alma colo-
rem.
Provocat hoc unum basia nostra decus.
Quare quicquid erit gemmarum auriq;
nitentis,
Histius includi debet, amice, liber.

Frankofurti ad Mœnum
præscripti in transitu

MARTINUS OPITIUS.

INDEX AVTORVM,
quorum operâ usus est
autor.

A.

Albertus Magnus.
Andreas Matthiolus.
Antonius Mizaldus.
Avicenna.
Alexander Trallianus.
Alexius Pedemontanus.
Angelus Sala.
Antonius Zimara.
Aufonius.
Andreas Libavius.
Arnoldus de Villa nova.
Andreas Baccius.
Andreas Tentzelius.
Anselmus Boëtius.
Autor libri de arte falconaria.

B.

Basilus Valentinus.
Beguinus.

AVTHORVM.

C.

Cato.

Claudianus.

Cornelius Agrippa.

Conradus Cunradi.

Cornelius Celsus.

Camillus Leonardus.

D.

Daniel Sennertus.

Dioscorides.

Diodorus Siculus.

E.

Encelius.

F.

Franciscus Calceolarius.

G.

Galenus.

Gorræus.

I N D E X.

Georgius Phædro.
Guintherius Andernacus.

H.

Hippocrates.
Hartmannus.
Hieronymus Rubeus,
Hieronymus Cardanus.
Hieronymus Mercurialis,

I.

Iohannes Langius.
Iohannes Poppius.
Iohannes Platearius.
Ioubertus.
Isidorus.
Iulius Solinus.
Iacobus Zuingerus.
Iosephus Quercetanus.
Iacobus VVeckerus.

L.

Levinus Lemhius.

Leon-

AVTHORVM.

Leonhardus Fioravante.

M.

Marbodeus.

Metrodorus

Musæum Calceolarianum.

N.

Natalis Comes.

O.

Ovidius.

Orpheus.

Osvaldus Crollius.

P.

Philippus Müllerus.

Prosper Alpinus.

Plinius.

Petrus Laurembergius.

Paracelsus.

Penotus.

Petrus Forestus.

R.

Rulandus.

S.

Sidonius.

Serapio.

T.

Theophrastus.

Theatrum Chemicum.

Tibullus.

V.

Vincentius Bruno.

Z.

Zacharias à puteo.

Zoroastes.

Accesserunt auctores

Ioannes Bauhinus.

Antonius Guntherus Billichius.

Ioan-

AVTHORVM.

Ioannes Bodæus à Stabel.

Ioannes Ionstonus.

Benedictus Mazotta Cælestinus

Guernerus Rollfincius

Olaus VVormius.

Ioannes Zyelferus.

ELEN-

ELENCHVS CA- PITVM.

*CAP. I. Premiffa Coralliorum laude car-
men Orphei de iisdem exponitur*

pag.1.

*II. De Coraliorum nomine, derivatio-
ne, ortu, loco natali, figurâ, magnitudi-
ne, precio.*

22

III. De variis Coraliorum generibus.

41

*IV. De aqua, fpiritu, liquore, Coralio-
rum.*

47

*V. De folutione Coraliorum, & eorum
menftruis.*

51

*VI. De fale, magifterio, extracto, & bu-
tyro Corallorum.*

57

VII. De oleo Coraliorum.

61

VIII. De Tinctura Coraliorum.

63

IX. De quinta effentia Coraliorum

93

*X. De Coralliorum floribus, Crystallis,
vino: de coraliis preparatis, confeccio-
ne*

ne

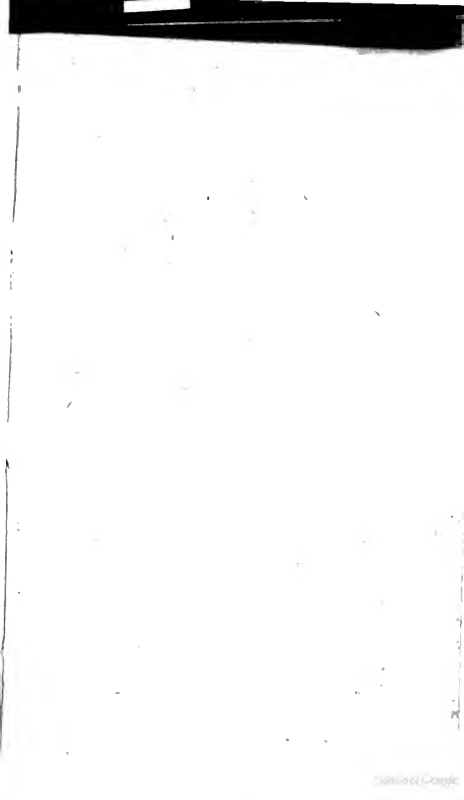
ne corallatâ, coraliis factitiis, & conser-
vando illorum rubore.

100

XI. De viribus coraliorum.

115

Nobilis emergit moriendo gemma Corallus,
 Qui sub aquis vivens vilis, ut alga, fuit.
 Sic pia gens hominum, licet abjectissima vivat
 In terris, felix post sua fata manet,

CORAL:

CORALLIORVM HISTORIA,

CAPUT I.

PRÆMISSA CORALLIO-
*rum laude carmen Orphei de iisdem
exponitur.*

N gentes gratias debemus
priscis Medicinæ scriptori-
bus, qui æterna nobis mo-
numenta reliquerunt. Inter
illos Hippocrates præcipuus Medicinæ
fons, Galenus flumen habetur: cæteros
medendi proceres rivulos esse cense-
mus, omnes ex unâ origine manantes,
unde scientiam nostram combibere so-
lemus, quicumque Æsculapii sub regno
sumus. Quanquam admiranda sunt,
quæ ab antiquis tradita accepimus: At-
tamen si seculi nostri felicitatem cum
anti-

antiquitate compares, plurima reme-
diorum genera inventa videas, quibus
sua Galenus ac Hippocrates posthabe-
rent etiam ex orco reducti. Nam ut in-
numerabiles penè medicaminum for-
mandorum modos Chymicis tantùm
cognitos præteream, unum Corallium
veteres quàm plurima nescivisse fidem
faciet, quippe elegantiores ejus præpa-
rationes nostrum seculum invenit. Rur-
sum quod nos jam latet, diligens poste-
riorum investigatio in lucem proferet.
Cæterum Hippocrates, quòd sciam, de
Corallio verbum nullum fecit: & Gale-
nus negligenter ejus meminit, qui alio-
qui medicamentorum vires accuratè &
copiosè memoravit. Arabes quidem
scriptores ob eximiam illius potestatem
magnam ei laudem tribuunt, sed veram
ejus præparationem, quàm Chymici
profitentur, vel celavêre, vel ignora-
runt. Verùm Paracelsus Chymicorum
agmen ducens, Corallium, inquit, à peri-
to artifice elaboratum, medicinam esse
omnibus mundi thesauris potio-
rem. Idem sui temporis Medicos dixit igna-

ros Medicinæ , quòd vim Coralii nescirent, ratus magnam scientiæ partem illis defuisse , qui Coralii naturam non haberent compertam. Itaque recentiores hoc priscos antecedunt, quòd de Corallio spiritum, liquorem, oleum, sal, magisterium, tincturam , quintam essentiam & alia multa conficere nòrunt, summa gravissimis morbis remedia. Quæ ad plenam Coralii cognitionem & ejus multiplicem ad usus medicos elaborationem pertinent , non ab uno scripta auctore , sed sparsim apud diversos extant. Quanquam Angelus Sala, homo inter rara Chymicorum exempla libro de Antimonio editurum se anatomiam Coraliorum promittens, haud exiguam Chymix cultoribus spem injecit: tamen mutato forsan consilio editionem adhuc suppressit, aut vulgatam oculis usurpare mihi non contigit. Hanc ob causam coraliorum historiam scribere aggressus, quæ ab universis autoribus de illis tradita sunt , & quæ usu ac operâ mea vera esse comperi , hoc libro cuncta complectar. Hæc molien-

ti mihi venit in mentem Orpheus Philosophorum & Poetarum vetustissimus, qui Corallium inter lapidum preciosissimos collocatum insigni carmine prosequutus, in rem meam futurus videbatur. Is auctor, cum nec mihi suppeteret, & omnes bibliopolarum tabernas perreptanti mihi nusquam se videndum offerret, tandem desiderio & optatis meis satisfecit vir Clarissimus & Iuris Consultissimus Suffridus Sixtinus meus Patronus & amicus summus, qui mihi Orpheæ, de bibliothecâ sua quàm nobilissima depromptum non denegavit. Itaque ejus carmen, quo corallium inelytum est, hujus libri initium mihi erit. Versio latina ei adjecta Renati Perdrerii est, non mea. Quæ verò carmen Orphei sequuntur, cuncta Commentarii loco erunt, unde locis ejus obscurioribus lucem haud exiguan accessuram spero.

Orphei Carmen de Coralio.

Ιδι δ' ἀμαλδυνῶεν σκληρήια κέντρα θυώαδ' αἶμα
 καί περ σήδαο μέν' ὅ μιν κενυραλίοιο
 ἡ δὲ παλαμνικήν αἰετῶν λείον ἀτπίδα θῆναι.
 τὸ δὲ δὲ μοι πάντων περιώσοι ὅσα φύονται
 φοῖβ' ἀκχερέκμης φύσιν ἔμμεναι ἐξ ἐπέρσοι
 μυθεῖ τ' εἰς ἔπερον εὐφώμεν' εἶδ' ὅπως τοι
 ψεύδ' ὅ κεν φαίη, τὸ δ' ἐπὶ τυμῷ ἄρα τί τυχθαι.
 χλωρὴ γὰρ βοτάνη πρῶτον φύει, ἔδενι γαίῃ
 ἣν γιφυτῶν ἴσμεν στρεῖν τσοφόν, ἀλλ' ἐνὶ πάντεσσι
 ἀπρυγέτω, ἵνα φύκ', ἵνα βρύα γίνετ' ἱλαφρά.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κ' ἔλθῃσι μακρὰν μῆνη ποτὶ γῆρας
 ἥτοι μὲν ὁ φύλλ' ἀφαιφθιούουσιν ἀφ' ἄλμης
 αὐτὴ δ' ἐν βένθεσιν ὑπὸ φλοίσβοιο θαλάσσης
 νήχεται, ὅφρα κύματ' ἀποπτόσσι ἀιγαλόνδε.
 ἔνθα δ' ἄρ' ἐξαπίνης μιν ἀνὰ πνέουσας ὑπ' αἰθέρα
 βάξουσ', οἳ ὡς ἴδοντο κρατυομένην ὀργαζομένην.
 δηρὸν δ' ἐμετίπειθ' ἄγ' ἅπαντα παχυνθῆσαι
 πετρῶται. καὶ χερσὶν ἐνοκρεθίντα πεῖσι
 ἀμφαφάεις λίθον ὃ πρὶν ἔχων ὕπερ δέμας ἦεν.
 χῆμα μὲν οὖν βοτάνης ἑπὶ μῆναι οἷον ἔιν' ὡς
 οἵτι κλάδιδι, ὅσα τι σφὶν ἀκρόδρυα πρὸς πεφύασσι
 ἡ οἱ τ' ἐβλάστησεν καὶ ἐτράφη εἰν αἰλὶ ρίζα.
 φλοῖός θ' ὅς ὡς ἔην φλοῖός κεν λαῖν' ἐστὶ.
 περπωλὴ δὲ δὲ θεωμέν' ἐς φρένα σῆο
 βήσεται, ἐγὼ δ' ἐκ οἷδ' ὅτι μοι θέλγητρον ἴδ' οἵτι
 αἰὲν ἐπὶ πρῶτα πιδας καὶ λαμβάνεται, ἔδ' ἐδύναιται
 ὅσα κεν εὐρεῖσθαι θεωμῆν, ἀλλὰ μὲν θάμβ' ὅ
 σάβηται σῆροισιν οἰομέν' ὅτι πρὸς εἶναι
 καὶ οἱ πιστῶν ὡς ἔολπά μιν εἶναι ἄπιστον

ἀλλὰ τι γρηγρίην μὲν ἐπώσιον ἀνθρώποισι
 σμερδαλέην κεφαλὴν φάπτε ἔμμεναι ἔδ' ἄρα πῶς σιῦσ'
 αἰκυπέτης τίλεται, ψαύδεις τέρας ἡγήσασθαι,
 γρηγρία γὰρ πῶς σιῦσ' ἀρακεν τοῖς θείων ἀκείεις
 ἄτλαντ' ὅτε ἰταῖσιν ὑπὸ κρημνοῖσι δαμῖναι
 παρθενὸν ἀργαλέην ἐρεβώπεδα κῆρα μέλαινα
 ἀνθρώπων οἷσιν κεν ἐπ' αὖ δροφῶται βάλεν ὅσπερ
 οἱ μιν δέιμα πέλωρον ἀνέχετον ἀθρέσαντες
 αἴσισι λαῖνοι πεθνεῖοις ἐσέκησαν
 τινὲ δ' ἔτ' ἐν ῥύτρεσσι ἐναιπὶν ἀτρυτύνῃ
 δέρεσσι μενέαινε ἀδείμαντος πῶς εἴσται
 χροστέον πῶς σῆι φονευομένη πῶς ἰδέσθαι
 ἔπειτα κησὶ γήτω κέκλειτο κρατερὸ φρενὶ φωτὶ.
 ἀλλὰ δόλω θήρειοι, ἀφάρπυσιν ἀνέχεται κέρως
 ἦ καὶ μάλ' ἐξόπασθε γαμψώνυχον ἔπρὸς δέσης
 ἀμφιβαλὼν ἄσπην κυκλινίδα λεικανήσι.
 τῆς δ' ἄρα καὶ φθιμένης πῶς ὀλίθρεσσι ἔσκει ὅπως
 καὶ συγχεῖ χροσίδα μολῇ ὑπὸ δῶμα κελαϊνὸν
 πολλοῖς αἰσιμονέως ἐπλετ' ἐναίρομένης ὑπὸ νεκρῆς.
 ἀλλὰ τότε αἰγιαλὸνδε φόνω πιπταλγμένῃ ἤρωσ
 ἐλθὼν εἰσέχευε λύτρων ἀποπλυνέει θαλάσσης
 θερμὴν ἐξ ὀμφῆς κεφαλὴν ἔτι καὶ τρομέουσαν
 γρηγρίην κατίθηκεν ἐπὶ χλιδεῶς βοτάνεσσι.
 ἔφρα δ' ὅγ' ἀνέστησιν ἀνεψύχεσκε θαλάσσης,
 σείχων ἔκτ' ὀλοοῖο πόσις ὀλιγῆς τε κελεύθῃ.
 τόφρα δὲ περφυρέσιο διαινόμενοι κορίσσαντο
 αἶματ' ὅτε ῥα κίχυντο χαμαὶ ὑπὸ κράτι θάμνοισι.
 ἀμφὶ δ' ἄρα σφιν αἶψα θαλὶ πόντιοι βύζατρες
 λύθρον ἐπεσφύρηναι θάμνοισι πῶς ἐπὶ γυνοὶ ὤρεαι.
 πῆγνοι δ' ὥς τε σε παγχυλίσθον στερεὴν οἶσαδ' αἶμα.
 ἀδὲ τ' ἐν οἶσαδ' αἶμα, ἐπεὶ στερεὴ λίθ' ἦεν.
 ἐκ δ' ὅλυσεν βοτάνης ὑγρὸν δέμας, ἀλλὰ καὶ ἔμπεδος
 ἔλομος.

ἄλομδρῆς πᾶντα βωταίνης ἔκ ὧ λαισεν εἶδ' ὅτι
 τῷ μὲν ἄρα χροίνῃ ἐξ αἵματις ἔχεν ἐρυθρὴν
 ἄμφω δ' ἤρωα λάβεθρα σὺν, ὡς ἐνόησεν
 ἔξαπ' ἡς μέγα θαῦμα, τὸ καὶ πέλας αἰψὰ κιῶσα
 διζυγῆς πολύμητις ἐθαύμασεν ὀβριμότητι.
 ὅτε δ' ἀδελφεὺς κλειῶ ἄφθιτον, ὅς κε πέλοιτο
 αἰεὶ κροαλίῃ προτέρῃ φύσιν ἀλλάσσειν
 ἐν δὲ βίῃ οἱ δῶκεν ἀπειρίστην ἀγλήν,
 φίλα φιλᾶστέμνῃ κρυερὴν εἰς φύσιν ἰδὼτα,
 ἣν δολιχὴν ἔρπον ἐς ἀταρπιτὸν εἰμὴν ἔχουσιν
 ἢ παρὰ αἶα δῖαν εὐσέλμῳ ἐνὶ νηί
 καὶ γὰρ ἐνυαλίῳ θοὸν δόρυ φαινομένοισι,
 καὶ χόλον αὐδροφόνον φύγειν ἀπὸ ληιστῆρων,
 καὶ πολὺν νηρῆα κυκώμενον ἐξυπαλύξαι
 ἑσθλὴ κροαλίῳ βίῃ θνητοῖσιν ὀπίσσω.
 γλυκῶ δ' ἐρεκύνδιμον ἀτέρβεια τῆς τογίνεως
 σφωϊτέρων χαμῶτων ἐπαμύντορα κικλήσκουσιν.
 φάρμακα δ' ὅσα πέλονται ἀΐαθ' ἀλα, καὶ κατὰ
 αἶρα τ' ἀγνᾶμπλοισιν ἐρινύσι πᾶν γὰρ μέλειται (σμοῖ
 εἴτε μίση καὶ θῶν οἰκθρόρον ἔκ ἐνόησεν
 ἀνῆρ, εἴθ' ὅσα λύματα' ἐπὶ σφίσιν, ἣ δ' ἐπασιδῶς
 χέτλιοι ἀλλήλοισιν μεζαίροντες τελέθουσι
 πάντων ἀνέλυτον δόμοις κρατερῶτατον εἶναι.
 κῆψας δὲ σπείρον ξανθὴν δὴ μήτηρ μίσγων
 καὶ τοι λοιβὴν ἀπανθᾶ τῆς ἀπάνερθεν ἀγένης
 αὐχμὲς τ' ἐξελάσει, παχύων γλᾶν ἔκ πίνοιστας,
 ἀτρεῖν τι χάλαξαν ἀπειρίτοισι βελέμενοις
 ἀρῶ τε αὔμα φέρεσαν ἀμήχανον ἐξακείσασθαι.
 βρωτήρων τ' ἐπὶ τοῖσι γέν' ὅ παῖτων αἰαπαίνει.
 εὐλαὲς τε, καὶ μὲν πικρὴν ἐρυσίβην.
 ἣ τε κατ' ἔρκεσθαι πᾶν μένη ποτὶ κερπὸν ἐρυθρὴν
 ἀμφὶ παρὰ παχύεσσι παρὰ πᾶσι χυμῶσι καὶ θηται

ἐκ πρυμνῶν ἀγέλας, ἐκ τ' ἀκρίδ' ἀπλοῦν ἔθνη
 ῥαίσει, καὶ κρονίδαο ὠρυχίστασι κεραυνοί.
 παῖδες δὲ κλί' ἔθνη ἱπποὶ ἀζομένοιο.
 καὶ νο πολὺ πρ' ἄπτον ἀνερχαμένοιο προέπλην
 κηρύλιον θητοῖσι φέρον πόρεν ἀργυφόντης
 τυώηδ' ἀκρήτοιο μετ' ὄνυα πινέριαι
 μέμιο. πάλκεδον' ἔνεκ' ἀσπίδ' ἄσπερ ἔειπεν.

Scias verò molliri scorpionis aculeos
 posse,

Etenim rotur magnum coralli,

Et Palamneum ventosum Clypeum ponere,

Illiusque mihi omnium superfluum quacumque generantur,

Phœbus intonsus naturam esse ex alio,

Loquiturque in aliam versus formam,
 quod aliquis tibi

Mendacium ostenderet: illud verò verum
 jam paratum est.

Viridis enim herba primum generatur
 nulli terra,

Quam sanè herbis scimus sterilem nutri-
 cem, sed in Ponto

Infructuoso, ut alga, ut musci sunt lenes,

Sed postea venit tabescens ad senectutem.

Etenim folia corrumpuntur à mari,

Ipsa verò in profunditatibus sub spuma
 maris

Natat,

Natat, ut fluctus expuant ad littus.

*Huc jam è vestigio ipsam respirantem sub
athera*

*Dicunt; qui quidem videbant fortificatam
visam fuisse.*

Diu verò non postea rupi fixa

Indurescit, & alligata manibus tuis.

*Attrectas lapidem, qui prius habens hu-
midum, corpus erat.*

*Forma quidem igitur herba adhuc ipsi
manet, qualis erat,*

*Ramique, & quicunque ipsis fructus ad-
nati sunt,*

*Et quæ ipsi germinavit, & nutrita est in
mari radix,*

*Cortexque qui quidem erat cortex, lapi-
deus est.*

*Delectatio verò jucunda spectante in men-
teste*

*Ascendet. Ego vero nescio quòd mihi mul-
cimentum videnti,*

*Semper ad præcordia resolvitur, neque
possunt*

Oculi satiari spectantis. Sed me stupor

*Movet pectoribus existimantis monstrum
esse.*

Et ipsi credens sanè speravi ipsum esse infidum.

Sed sanè gorgoneum quidem stolidum hominibus

*Horrendum caput fama esse. neque jam
Perseus*

*Celeriter volans est mendax monstrum
existimari.*

Gorgonem enim Perseida draconis comam habentem audis,

*Atlantis ultimis sub præcipitiis domasse
Virginem molestatam, Erebi faciem habentem, parcam nigram*

Hominum quos quidem super cruentos jecit oculos,

Qui ipsum timorem immensum toleraverunt videntes,

Fato lapidei mortui steterunt.

Illam verò neque lato pectore contra Atrytone

Videri cupivit : informidabilis quidem existens,

*Auro abundante Perseo occisâ sane videri,
Neque fratrem jusserat fortem mentem habentem hominem,*

*Sed dolo variam surripuit cervicē puella,
Quiete*

Quiete valdè retro curvos ungues habentem non prævidente,

*Circumponens harpam Cyllenidem gutturi
Illa verò jam & perdita perniciosa erat facies,*

*Et odiosi Saturni venire sub domũ nigram
Multis fatalem, erat occisa submorta:*

*Sed tunc ad littus cede pollutus heros
Venienstabem lavit mari,*

*Calidum ex congregatione caput adhuc,
& prædatum,*

*Gorgoneum reposuit in viridibus herbis.
Donec verò ille gurgitibus respiravit maris,*

*Incedens ex pernicioso labore, longaq; via.
Tamdiu verò purpureo madefacti satiati fuerant*

Sanguine, qui sanè fusi erant humi sub capite frutices:

*Circaq; jam ipsos statim celeres Ponti filia
Cruorem impellentes, fruticibus concretæ sunt oræ:*

Concretæ sunt, ut lapideam omninò carinam existimasses.

Neque suam existimasses, quoniam carina lapis erat.

*Perdiditq; ex herba humidum corpus: sed
tamen*

*Perdita omnino herba, non perdidit for-
mam.*

*Illum quidem diuturnum habuit ex san-
guine ruborem,*

*Taciturnitas vero herosa coepit audacem,
ut cognovit*

*Repente magnum miraculum, quod &
propè statim accedens,*

*A Jove genita prudens, admirata est for-
tem habens patrem:*

*Posuitque fratris gloriam incorruptam, ut
esset*

Semper coralii priorem naturam mutari.

Inde vim ipsi dedit magnam ævum,

*Folia custodire in frigidam naturam eun-
tia:*

*Vellongam repens in viam, si ipsum habe-
at aliquis.*

*Vel transire mare divum, prudentibus bene
instructa in navi:*

Etenim Martis fortem hastam insanientis,

Et iram cruentam fugere à piratis,

Et canum Nerea lugentem effugere,

Bona coralii vis mortalibus prabet.

*Dulcemque verò ad gloriam incitantem
intrepidam Tritogeniam,*

Suorum laborum adjutricem vocant.

*Pharmaca verò quaecunque sunt impia, &
vincula,*

*Exeerationesque inflexibilibus Furiis o-
mninò cura existentes,*

*Sive odium latens domi perniciosum non
cognovit*

*Vir, & quod sordes in ipsis & incantatio-
nes,*

*Quae inter miseros invicem invidentes
sunt,*

*Omnium coralium invenires fortissimum
esse.*

*Contundens verò semen flava Cereri mi-
scens,*

Et tibi pestem omnem tua ex terra

*Siccitatemq; terrae efferet, exspicis lac bi-
bentem,*

*Insuperabilemque grandinem innumeris
jaculis*

Agro vulnus ferentem incurabile.

*Vermium praeterea genus omnium popu-
latur,*

Vermesque, erucasq; & pruinam,

*Quaeque infra ex cælo volans ad fructum
rubra*

*Circumspicis circumfusa sedet,
Et mures innumeros, & locustarum innu-
meram multitudinem*

*Perdet, & Saturni prateribunt fulmina,
Filia suæ gloriæ annuam venerantis,
Quod prius venientibus à finibus,
Coralium mortalibus ferens præbuit Ar-
chicida.*

*Tu verò meo cum vino bibere semper
Recordare, lethalis causa aspidis, ut dixi.*

IDEM CARMEN LATINUM

Hannardus Gameraius fecit, quod eo-
rum gratia, qui utramque Phœbi
artem colunt, adjiciendum
putavi.

Vulnera quæ fecit per acumina Scorpio
canda,

*Lethalesq; notas serpentem dente paratas
Coralii virtus sacro medicamine tollit.*

*Rettulit ipse mihi præsentî Phœbus Apollo,
Coralii viros aliis excellere rebus,*

Quas Natura suo nascentes more creavit:

Vtpote cui solito veterem deponere for-
mam

Præ dissimiles tribuit Deus ipse figuras:

Quæ res falsa queat, vel saltem fabula dici

Ni monumenta rei certa pius usus haberet.

Provenit è viridi, cum primum nascitur,
herba,

Quæ non fixa solo, sed tanquam muscus &
algæ,

Invenit in medio naturæ semina Ponto:

Post senium patiens in læso frondis honore,

Amiſſis foliis mediæ maris innatat undæ,

Dum spumante salo fluctus ad littora vol-
vant,

In quibus (ut dicunt, qui se vidisse lo-
quuntur)

Æthere sub nudo positum firmatur, &
inde,

Quod manibus poterat tractatum molle
videri,

Fit subito molli durum de vimine saxum.

Forma prius consueta manet, sed ramus in
ipsis

Frondibus, & fructus, & qui radicib. olim

Truncus erat natus, cum toto cortice sa-
xum est.

*Si fortasse tibi contingeret ista videre,
Illicò mille tuum pertinent gaudia pectus,
Ac, velut istarum rerum tangebar amore,
Qui magis atque magis cupidusq; avidus-
que videndi*

*Intentis oculis miracula visa notabam,
Mōstra locuturo vix ausus credere Phœbo:
Sic eadem spectans satiari velle recuses.
Fama fuit veras non Gorgonis esse figuras:
At modo: cū fieri re comperiamus & istud:
Quis neget implicitas capiti pro crinibus
angues?*

*Persea quis dubitet velociter esse volātem?
Et vacuū celeres jactare per aera pennas?
Scis equidem domitam gelido sub Atlante
Medusam,*

*Exitium multis & noxia damna parantem
Supplicium Persi victori morte dedisse:
Nā quos ipsa suis oculis horrenda notarat,
In durum silicem conversi ptotinus ibant:
Vnde nec armipotens bellatrix Gorgona
vidit,*

*Nec tulit à caro superatam fratre videri,
Donet ei Perseus à tergo fortiter icta
Cervicem variam falcato frangeret ense,
Et caput anguiferum clypeato cōderet ere:*

Qua

*Quæ capitis facies quamvis occisa fuisset,
Pernitiosa tamen fuit : & crudelis imago
Cõspectos Erebi nigra trãsmisit ad umbras
Cæde madens heros Perseus ad littora venit
Pollutasque manus victrices abluit unda,
Gorgoneumque (quod adhuc sentire pu-
tabat)*

*Ipse super virides deponit sedulus herbas,
Donec in æquoreis post bella viaq; labores
Respirasset aquis, & vis nervos aredisset.
Interea capiti substrata molliter herba
Sanguine purpureo sibi cõtraxere rigorem,
Quas pelagi Nympha cõcretas esse videntes
In solidum lapidem mox condensantur &
ipse,*

*Ac in purpureo perstat mansura colore
Forma vet⁹ plãta, sed formæ deficit humor.
Dum videt atque stupet factum mirabile
Perseus,*

*Venit consilii dives Tritonia virgo, (esset,
Et propè consistens nimis admirata, quid
Munera germani probat immortalia fra-
tris,*

*Vt, qui Coraliis mutari posse dedisset,
Aut oblivisci naturæ semina primæ:
Frigida vis foliis naturæ temperat usum :
Cora-*

*Coralinus verò Deus hos afflavit honores,
 Ut, quicumque gerunt, & habent praesentia
 secum,*

*Per mare, per terras post mille pericula
 tuti,*

*Piratas fugiant, & canum Nerea vitent,
 Profint Palladia miscenda laboribus arti,
 Atq; venenatos pellant è corpore potus,
 Subveniant homini ferratâ cõpede victo,
 Impediantq; malas praeclaris viribus artes,
 Atque latens odium, taciteque domestica
 pugna*

*Pralia per miserâ passim grassantia plebem
 Invidiamq; doment, seu sordib. illa notetur
 Seu dictis magicis & carmine vindicet irâ.
 Semina frumento si sint permixta serendo:
 Protinus excultis pestes vertentur ab agris,
 Et spicae steriles non conspicientur in illis,
 Sed nocitura a satis grando cessabit ab im-
 bre,*

*Et populabundi nõ pergent ledere vermes.
 Erucas etenim locustas atque pruinas,
 Et mures varios ea semina trita necabunt,
 Avertentq; suis ab agris genus omne ma-
 lorum,*

Vt nec obesse queat Cerealia dona foventis

Ful-

*Fulmen triste Iovis, quod in ignibus accipit
ignes.*

*Mercurius vigilis mactator providus argi
Has in Coralia mortalibus obtulit artes,
Et vires docuit: quibus ut confidere possis,
Disce quod à vino soleat pròdesse bibenti,
Quē pupugit serpens, vel acuto vipera telo.
Ecce à meis quoq; Musis dictatum mihi
carmen, quod si non tale est, quale à
me expectabas, lector, scito non meū
id esse, sed Orphei, hoc est, è Græcia
in Latinum difficili viâ deductum.*

D*isce, venenatus quem Scorpio laesit &
Assis,*

*Coralio medius non medicamen habet.
Sic retulit Phœb. vis huic est maxima rerū
Quas natura suo protulit alma sinu.*

*Hoc aliam sumit speciem, cedente priori.
Vera loquor, quam vis nō habitura fidē.
Namq; sub aquoreis hoc primum nascitur
undis*

*Herba virens: pingui surgere nescit humo
Non secus ac rerū vilissima nascitur alga:
Haud aliter, musci quā gen⁹ omne maris.
Ac ubi jā languens senio marcescere cœpit,
Hanc spoliat foliis aquoris unda suis.*

Hæc

*Hac levib. tandem spumis vectata profundi
Littoris ad terram, fluctib. acta, venit.
Aëre durari, simul ac emerferit undis,
Post fixam in durâ rupe manere ferunt.
Rûpibus harentem si cui contingere detur,
Iam lapidem dicet, quæ prius herba fuit.
Effigiem planta retinet, ramosq; priores,
Et pariter fructus gestat, ut ante, suos.
Quin etiâ radix, à quâ summittitur orta,
Cortice cum duro conspicienda manet.
Hoc tibi spectandi fieret si forte potestas,
Latitia posses non habuisse modum.
Hoc ego cum fixis primû mirabar ocellis,
Non animus potuit se satiare meus.
Obstupui, monstri speciem rat⁹ esse marini,
Nec potui dictis credere, Phœbe, tuis.
Fama per immensû dilapsa volaverat orbẽ
Horendum visu Gorgonis esse caput.
Fabula nec vana est, toto notissima mundo,
Qua fertur monstri Perseus esse genus.
Persea nam memorant, imitantem crine
draconem
Gorgona, in Atlantis perdomuisse iugo.
Hæc ubi in ad versus crudelia lumina torsit
In lapides versos fecit adesse viros.
Cujus terribilem Tritionis cernere frõtem
Horruit*

Horruit, Inachides cum superasset eam.
Ille sed insidiis raptâ cervice puella,
Huic non præviso confodit ense gulam.
Nam caput anguiferum, quamvis sit cade
peremptum,
At stygias multos præcipitavit aquas.
Tunc pelagi properans ad littus Abantius
Heros,
Sanguineo sparsus membra cruore lavat.
Tum caput examinum virides abjecit in
herbas,
Donec fessa viâ membra resecta forent.
Interea frutices satiavit sanguinis humor,
Qui positum monstri sustinuere caput.
His visis capere Dea durescere ponti,
Hisq; velut lapidis forma rubentis erat.
Nec minus hæc cernens Danaes miracula
proles
Narratur miris obstupuisse modis.
Præterea patrio Tritonia vertice nata,
Heic se mirandum cernere dixit opus.
Vnde suum voluit Cœlestibus addere fra-
trem,
Coralio speciem quod daret usq; novam.
Hinc quoq; coralio venit miranda potestas,
Hujus & accessit frigida vis foliis.

Quis-

*Quisquis iter tentat, terraq₃ mariq₃ viator,
Coralii durum nil patietur ope.*

*Si bellatricis Numen venerabile Diva
Poscet, opem cepti, ne sibi ferre neget.*

*Vincula nec metuet, nec pocula tetra ve-
nenis,*

*Quodq₃ dat Eumenidū turba severa mali
Coralium nullis odium succedere tectis,*

Nec magicas artes pondus habere finit.

*Si mistū Cereris semen committitur agris,
Frumento pestis nulla nocere potest.*

Nec deerit flavis humor fecundus aristis,

Nec poterit grando frugibus esse gravis.

*Præterea vermes inimici frugibus omnes,
Effugient pinguis jugera culta soli.*

*Eruca fugiunt agros: nec in ulcere vermes
Nascuntur: vermes nec putre corpus alit.*

*Non segetē mures la dunt, nō cana pruina:
Et locustarum pellitur omne genus.*

*Nō ferit ætherio Saturnus fulmine campos,
Nata quippe colens annua dona suæ.*

*Præstitit hæc primū victor mortalib. Argi,
A quo Coralium credimus esse datum.*

*Coralium quisquis cum vini sumserit
haustu,*

Aspidis à diro vulnere tutus erit.

NOTAE AD CARMEN

Orphei de coralio.

AD vers.(1.) solemni Poëtarum elegantia in fine carminis repetitur, quod principium ejusdem erat. Hunc morem secutus (vel potius auspica- tus) noster vates , præcipuam coralii vim aspidis & scorpii veneno resistentem initio & fine carminis sui commendat.

Ad vers. 10.) Orpheus noster Cora-
lium, ait, nasci & crescere instar algæ &
musci, non alio argumento, opinor,
quàm quòd ubi aquis exemptum est,
musco implicitum atque rectum con-
spiciatur. Inde factum esse puto, ut
Coralium herbam viridem esse dixerint
antiqui, muscum adhærentem ad ipsius
substantiam pertinere rati, quem sanè
illius partem nemo intelligens dixerit,
uti neque illum, qui arborem am-
bit, arboris partem appellaverit. Ita-
que muscus coralium implicans ab
eo diversus est, ut paulò post explica-
bitur.

Vers.

Verf. 16. 17.) id verifimile mihi haud videtur, Corallium ubi in lapidem firmatum est, tum demum rupibus affigi. Etenim cùm primùm aquis emersum aëris affiatur temperie, sponte naturæ suæ protinus durefcit, & lapidis assumit formam. Eâ de causâ fieri non potest, ut aquâ exemptum, & in lapidem verfum tum demum rupibus adhærescat. Hærent quidem Coralia rupibus affixa, non quòd alibi nata, ac in lapidem durata illis tandem jungantur, sed quod à succo saxi adhærente orta, in illis augescant, ac maturitatem assequantur. Non enim alio loco nascuntur, alio crescunt.

Verf. 30.) Totam de Gorgone fabulam narrat Ovid. lib. 4. metam.

Verf. 34.) Hic Atlas pro monte Lybiæ sumitur: Estque Atlas Rex Lybiæ, filius Iapeti,

Verf. 50.) Hunc locum delumfit Ovid. lib. 4. metamorph.

*Ipse manus hanstâ victrices abluir undâ:
Anguiferumq; caput durâ ne ladat arenâ,
Mollit*

*Mollit humum foliis , natasq₃ sub equore
virgas*

*Sternit , & imponit Phorcynidos ora Me-
dusæ.*

*Virga recens , bubulaq₃ etiam nunc viva
medulla,*

*Vim rapuit monstri , tactuq₃ induruit hu-
jus:*

*Percepitq₃ novum ramis & fronde rigorem
At pelagi Nympha factum mirabile ten-
tant*

*Pluribus in virgis , & idem contingere
gaudent:*

Seminaq₃ ex illis iterant jactata per undas.

*Nunc quoq₃ Coraliis eadem natura re-
mansit:*

*Duritiem tacto capiant ut ab aere , quodq₃
Vimen in equore erat , fiat super aquora
saxum.*

Verf. 70.) Autor incipit admirandas
Coralii facultates commemorare, qua-
rum explanatio commodius infra fiet,
ubi singillatim de universis illius viribus
agetur.

MARBODEI ANGLI, POETÆ
antiqui carmen de Corallis.

Corallus lapis est, dum vivit in aquo-
re vimen,

Retibus avulsus vel casus acumine ferri,
Aere contactus fit durior, & lapidescit;
Quiq; color viridis fuerat modò, puniceus
fit.

Hic velut arbus tiramusculus esse videtur,
Circà semipedem, vix longior invenien-
dus,

Ex quo finguntur gestamina commoda
multis,

Quique salutaris gestantibus esse proba-
tur.

Illius est (ut ait Zoroastes) mira potestas,
Et sicut scribit Metrodorus maximus au-
ctor,

Fulmina, typhonas, tempestatesq; repellit,
Arate vel tecto, vel agro quocunque gera-
tur,

Aut in vinetis, aspersus & inter olivas,
Aut à ruriculis cum semine jactus in a-
gros,

Grandinis avertit calamis contraria tela,
Mul-

Multiplicans fructus, ut fertilitate redun-
dent.

Umbras demonicas, ac thessala monstra
repellit,

Introitus præstat faciles, finesque secundas.

Collo suspensus pellit de ventre dolorem.

Hoc carmen adnotationibus illustravit Vincentius Bruno, Medicus quondam Neapolitanus, quem videat lector. Cæterum auctor hujus carminis eandem Coralio vires tribuit cum Orpheo, quippe ab ejus carmine hoc nihil diversum est. Quicquid etiam Albertus Magnus & Paracelsus, atque alii recentiores de Coralii viribus literis prodidère, id ab Orpheo primo Gemmarum scriptore velut à fonte manavit. Nihil enim jam dicitur, quod non dictum sit prius. Illud hoc loco monendum est, quosdam esse in eâ opinione, Zoroastrem cujus meminit Marbodeus Filium Noæ fuisse, quem sacræ literæ Ham vocarunt.

CAP. II.

*De Coraliorum nomine, derivatione, ortu,
loco natali, figurâ, magnitudi-
ne, precio.*

NON uno Coraliū appellatur no-
mine, sed ab aliis Corallus, ut est
apud Sidonium:

Lactea puniceo sinuantur colla corallo.
Ab aliis Corallium. Claudian. de nuptiis
Honorii:

Mergit se subito vellitque Corallia Doto.
Ovid. lib. 4. metam. communi utitur
vocabulo

*Sic & Coraliū quo primū contigit
auras*

*Tempore durescit, mollis fuit herba sub
undis.*

A quibusdam Gorgonia nominatur,
teste Plinio lib. 37. c. 10. qui Gorgonia,
inquit, nihil aliud est, quam Coraliū,
nominis causâ, quod in duritiem lapi-
dis mutetur. Et hæc, meo iudicio, præci-
pua est causa nominis, quod coraliū è
virgis cruore Gorgonis Medusæ perfu-
sis ortum.

*Vim rapuit monstri, tactuque induruit
hujus,*

*Percepitque novum ramis & fronde
rigorem.*

Plinius author est, derivari ex Græco *κεφάλαιον*. Sic enim lib. 32. Ajunt coraliū tactu protinus lapidescere, si vivat. Itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcidi. Hæc de causa curaliū vocitatum interpretantur. Unde & Theophrastus curaliū dici ait, quasi *τῇ κεφαλῇ ἄλοτον*, id est, confusa & præfectione captum. Cæterum Plinio coraliū modò Pyrites, modò Dendritis appellatur. Græcis *λιθόδενδρον, κοράλλος, κοράλλιον, κωράλιον, κουράλιον* dicitur. At nigrum coraliū peculiari nomine Antipathes vocatur. Arabibus *bassad, besed*. Paracelsicis interdum *azuc*. Dionysius Alexandr. coraliū nomen accepisse censet, à græcō *κόρη*, quod puellam significat, eadem de causa, quā Gorgonia vocatur. Quidam putant, nomen ei inditum esse à corallis Ponti accolis, quorum meminit Ovidius :

*Hic mea cui recitem , nisi flavis scripta
Corallis?*

Rectè mihi sentire videntur , qui corallium dici putant, quasi cor alens, quippe haud postremum est remedium cordi robur ardentium.

Queritur , unde suum sint nacta corallia nomen?

Nempe quòd his hominis cor aluisse datum.

Est & fluvius Thessaliæ, qui Alcæo autore coralius vocatur. Cujus meminit Callimachus, hymno in Palladis lavacra. Et Solinus, in ora Pontica; ait, post Bosphori fauces , & Rhæsum amnem, portumque Calpas Sagaris fluvium ortum in Phrygia , dictumque à plerisque Coralium esse. Tantum de nomine & derivatione. Veterum medendi procerum, & omnium qui naturam rerum, & abditas earum causas diligentius perscrutati sunt una est opinio , coralium esse lapidem preciosum , fruticis aut herbæ specie, ex succo lapidescente, insitâ vi concretum , vel esse succum rubrum lapidescentem, congelatum lapidis

dis duritie, in imo maris. Quercetano dicitur esse arbuscula metallica, ex saxis marinis exurgens, vitamque ex spiritu falis vegetantis accipiens. Dioscorides, Corallium, inquit, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aëre protinus concresecat. Laudatissimum rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facile cedens, æquabili usque quaque concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosissimum, formâ fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiem coit scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Cum quo ferè consentiens Plinius, Quantum, ait, apud nos Indicis margaritis precium est, tantum apud Indos in corallo. Namque ista persuasione gentium constant. Forma est ci fruticis, color viridis. Ajunt tactu protinus lapidescere si vivat. At mirum videtur veritatis amanti, Corallium à Dioscoride & alijs vocari fruticem, cum à

nobilissimis authorum inter gemmas referatur, quæ certè à naturâ fruticum arborumque multum abhorrent. Itaq; non propria significatione, sed ob similitudinem frutex esse dicitur. Non enim continuò frutex est, quod ejus speciem gerit, cum & interdum silices, aliique lapides ramis insignes & arbuscularum speciem præbentes reperiantur, quales se vidisse ad Albim propè ostium Tanageræ memorat Encelius lib. de re metall. Si igitur silicibus lapidum durissimis formam quandam fruticis natura tribuit, nō mirum facit in corallis. Quamvis Orpheus noster & Ovidius corallium plantæ, aut herbæ aut viminis nomine notent, facile veniam impetrare possunt, cum Poëtæ sint, hoc est, fabularum authores, quibus

Qualibet audendi semper fuit æqua potestas.

Quare vocabulum fruticis, plantæ, herbæ, viminis hoc loco ampla significatione accipiendum. Orpheus dum sibi persuasit, corallium esse fruticem, conjecturam cepit, id etiam foliis ornatum esse.

esse. Quod commentitium est, & inter fabulas habendum, ut & illud, quod de fructibus ejusdem prodidit. Etenim folia coraliis esse, supra fidem est, quia post hominum memoriam non sunt visa, nec cerni possunt etiam si dentur, cum à mari corrupta, sub visum non cadant, quippe pro fundo æquoris abdita. Si semo marcida, & à mari consumpta contabescunt, ut auctor est noster Poëta, testis oculatus hujus rei dari non potest. Itaque in imo maris folia nunquam visa sunt, multò minus in littore, quòd aqua marina contabefacta eò haud perveniant. Fructus sive baccas è coraliis nasci affirmantis Orphei sententiæ subscribit Plinius, qui alioquì Maximus Naturæ consultus. Baccæ, inquit, corallii candidæ sub aqua molles, exemptæ, confestim durantur, & rubescunt, quasi corna sativa, specie atquè magnitudine. Verum Matthiolus comment. in Dioscorid. mirum esse ait, diligentissimum rerum naturalium scriptorem tanto errore ductum, ut crederet, baccas è Coraliis proferri. Nam baccæ, quas fœminæ

ac infantes collis brachiisq; adalligant, & aliqui religione quadam perculsi precum numerandarum causa gestant, non illorum fructus, sed ex truncis ipsorum torno & lima deçasis, deinde Sinyridis lapidis pulvere & terra quâdam ex Tripoli Africæ adveçta perpolit, teretes lævesquè redduntur & splendorem capiunt. Ad hæc multo undiquaque obitum è mari eximitur corallium, adeò ut rubicundo non eluceat colore priusquam cortice exutum, artificis manu in nitorem detur. Hinc non mirum est, illud virentis stirpis specie apparere inuentibus. Sunt qui corallinam herbam coralio quandoque adhærescere, & hæc de causâ sic nominatam esse tradunt. Credibile sanè est illam coralio affinitate quadam esse junctam, quòd dura sit, & lapidis magis, quàm herbæ substantiam referat, subinde etiam nonnihil rubeat. Sed expendamus quoque, quid alii autores de coraliorum ortu decreverint. Iulius Solinus, ligusticum mare, inquit, frutices procreat, qui, quantisper fuerint in aquarum profundis, fluxi sunt,

sunt, tactu propè carnulento. Deindè, ubi in supera attolluntur, natalibus derogatis, lapides fiunt. Nec solum qualitas illis, sed & color vertitur. Nam puniceo protinus rubescunt, ramuli sunt, quales arborum visimus ad semipedem frequentius longi. Paracelsus, tractatu de glutine Elementi aquæ: coraha, ait, oriuntur ex tenaci resina sive glutine, quod ipsorum proprium est. Et prima ipsorum materia est quasi forma & liquor alicujus resinæ, quæ lapideam in se proprietatem habet, unde aliquid generatur, geminis & aliis lapidibus simile, quamvis non sit de ipsorum materia. Idem corahia, refert, originem sumunt ex resinis priorum trium, ita, ut ex sulphure emergat rubedo, & natura quædam alba eaque fixa, quæ separatim produci- tur per Archeum instar seminis aut grani quod projicitur in Iliadum, quod plurimum est in mari. Hoc loco nascitur coraliū. Ubi verò aliàs in globulo manet, exarescit & nihil inde produci- tur. At ubi in Iliadum venit, ibi incre-

mentum sumit, & ex granulo arbore nascitur, quemadmodum ex semine: Ubi verò ad justam magnitudinem pervenit, insito spiritu salis, & ætate induratur, id quod accidit vi ipsius propriâ. Naturam autem suæ essentiæ sumit ex Archeo elementi aquæ, quæ in omnibus fructibus peculiare suum incrementum præbet, & quandoque argentum, quandoque aurum mirabiliter hâc forma producit. Ita ludit natura in suo opificio, gaudetque opifice & virtute sua.

Sicut etiam alumen plumosum & alia crescunt, ita coralliorum singularis generatio est ex semine, quod ex primis tribus, scilicet ex rubeo, albo & flavo ortum est. Hoc ultimum est, quod natura ex primis tribus resinis per elementum aquæ producit, estque unum ex opificiis ipsius nobilissimis. Idem author corallus, ait, lapis est albus vel rubeus non pellucidus, qui in mari nascitur ex natura tempestatis & aëris in ligni formam aut fruticis, ac in aere durefcit in lapidem, lapidum preciosorum infimus. Hæc Paracelsus. Quidam Italus
scri-

scriptor Franciscus Calceolarius, corallia, ait, nata sunt ex succo lapidescente, quem planta mollis & viridis, tactuque probè carnulento, quamdiu sub undis mansit, proprietate quadam pro sui incremento attraxit. Mollitie post relicta in lapidis soliditatem aëri exposita statim abeunt. Ioannes Platearius Medicus Salernitanus: corallium est substantia terrea, quæ reperitur in locis maritimis & maximè in cavernosis montibus in mari existentibus. Ubi quædam humiditas glutinosa lapidibus adhærens ex siccitate propria & maris calore sic condensata in substantiam lapideam transmutatur. Qui maiorem partem ignis habet, fit rubeus: Qui maiorem humiditatem aquosam, fit albus. Sextus Philosophus: Eadem res locis diversis diversa est & ovum in ave quidem molle, in aëre autem durum, & lyncurium in lynce quidem humidum, in aëre autem durum: sic corallium in mari quidem molle in aëre autem durum est. Cardanus: Quod corallium è mari exemptum confestim durefcit, causa est aër tenue

illius humidum siccans & frigus partes
cogens. Refrigeratur autem æstate me-
dia, quia pars aëris intrò penetrans fri-
gida evadit. Serapio: Corallus fit nodo-
sus ab aqua maris & dicitur planta ma-
rina, nata in fundo maris. Reperitur
quoque in quibusdam montibus. An-
dreas Baccius, libr. de gemmis: Corallus,
quamdiu aquis regitur, lignum est, sta-
tim verò alto mari extractus, dū aërem
tangit in lapidem induratur. Ansh.
Boet. corallium fit dum succus lapide-
scens corpus ligni subit idque alterat, &
in suam naturam convertit, dum in eo
congelatur. Ex his colligitur verisimile
non esse, sub aquis, ut aliqui referunt,
plantam planè ligneam esse & mollem,
statimque è mari extractam eongelascere.
Si enim hoc verum esset, nulla planta
coralli ex parte lignosa ex parte lapi-
dea esse posset. Quævis enim extracta
subitò lapidesceret. Paulatim itaque ut
in aliis aquis lapidescentibus contingit,
succus penetrat, ligni corpus ad for-
mam vel substantiam acrimoniâ aliâve
qualitate mutat, atque in ipsius locum
lapideum

lapideum id, quod in se continet, substituit, quod concrefcens in coralli formam abit. An autem corallium ex lapide succo crescat, aut generatum aliarum plantarum instar, demum succo dicto alteretur, dubitare posset. Ego plantam ipsam, ut coralinam algam cæterasque herbas, quæ in mari ipso nascuntur, crescere non absque succo lapidifico autumo. Non tamen lapidescere, priusquam moriatur, emori autem ordinariò naturæ motu vel agente in plantam nimis vehementer succo, qui eam necat, ac subiens & penetrans intimas illius partes facilè transmutat. Quod autem succus lapidescens ad plantæ formam à naturâ adhibeatur, experientia multorum, qui plerumque observârunt è coctilib. lapidib. nasci corallium, id comprobatur. Cur autem Corallium lapidescat; aliæ plantæ nequaquam, hoc tum propter singularem ipsius dispositionem contingit, tum, quia succus lapidescens à natura ipsius substantiæ inest, qui facilè lapideam formam plantam recipere cogit,

ac in aliis nō ita copiosè reperitur, antequam rubescat, ac quodammodo maturus sit corallii frutex, videtur variis coloribus tingi. Quotquot enim plantas vidi, nondum exactè in lapidem conversas, omnes vel fusco vel viridi aliove colore, quo arborum rami tinguntur colorati erant. Solique illi, in quibus ligneum vix aliquid apparebāt, jam rubescere incipiebat, non secus ac in pomis & piris rubens color postremus ac maturitatis index est. Hactenus Boetius. Quanquam à doctissimis ingeniis illa sunt prodita, quoniam tamen diversæ sunt authorum sententiæ, de ortu coralliorum meam quoque opinionem cuius rerum naturalium perito æquā æstimatione pensandam relinquo. Paracelsus & Platearius mihi omnium verissimè dixisse videntur, ex succo tenaci seu materia glutinosa corallium oriri atque augescere etiam sine adminiculo plantæ ipsi attrahentis, neque necessum esse puto, ut frutices sive lignum semper ad se rapiat ejusmodi succum, unde corallus evadit: sed ille
sponte

sponte suâ lapidescens in formam fruticis surgere potest vi naturali, quæ in sale ipsius delitescit. Namque salis beneficio fit, ut in ramos se diffundant plantæ. Quod exemplo urticæ Quercetanus demonstrat, ex cuius cinere lixivium extractum, & frigore hiberno congelatum veram herbæ speciem præbuit. Idem auctor, corallo, ait, vitam habere à spiritu salis vegetantis, ut qui etiam toti in sal redigi possint. Cæterum concretionem & congelationem corporum sali ipsorum acceptam ferri, Philosophi omnes fatentur, & ostendi potest exemplo lyncurii, quod est lyncum urina, (nihil autem aliud est urina, quam sal aquâ dilutum) quæ, ubi reddita est, glaciatur arefcitque in gemmas, carbunculis similes, & igneo colore fulgentes, de qua Ovidius:

Victa racemifero Lynceus dedit India Baccho,

Equibus ut memorant, quicquid vesicæ remissit,

Vertitur in lapides & congelat ære tacto.

Itaque si tanta vis est succo lapidescenti, ut coralia ramis decorare, & ad justam magnitudinem diducere valeat, vanum est quod aliqui dicunt, ea primum esse ligna sive frutices ac demum evadere lapides. Quamvis enim in quibusdam aquis ligna in lapides durentur, non putandum idè coralii quoque lapidem aliquando fuisse lignum. Cujus rei argumentum est, quòd ex lapide coctili quandoque nascantur, unde frutex aut herba nasci haud potest ob solidam firmamque ejus substantiam. Prætereà testis est Leonh. Fioravan. Ital. Doctor, qui coralia refert ut plurimum nasci è lapide coctili. Addit esse Insulam in Barbarica dictam, Tabaccam, multis olim populis habitaram, sed magnâ Insulæ parte mari submersâ, lateres lapidesque coctiles in fundo illius hinc inde disjectos esse, Coraliorum feracissimas. Unde Genuenses hodie mercatores ingentem eorum vim capiunt. Idem auctor, *Memoriâ*, inquit, reputo, piscatorem cum anno 1549. in urbe celebri Siciliæ Messana essem, piscibus capien-

capiendis intentum intrà portum, juxtà turrim, quā Salvatoris appellant, fruticem coralli rubei cepisse, natum super lapide coctili, tantæ magnitudinis quantum ducentis annis in illâ orâ non visum esse constat. Est & aliud, quod sententiam meam confirmare videtur, quòd corallium sub aqua existens tangentibus molle deprehenditur, hâc de causâ liquidum à Prisciano dictum, atqui ligno nulla mollities est.

Deinde silices alii que lapides interdum dantur, ramis elegantibus conspicui, & fruticem imitantes, ludente & quasi aliud agente naturâ. Quinetiam non pauca visuntur coralia, quæ nihil minus quàm fruticis aut plantæ speciem gerunt, sed pro naturâ succi lapidescentis formam adsciscunt, ut paulò pòst demonstrabitur, ubi de differentiis. Quòd interdum plantis adhærescunt, easque suâ naturâ communicant, id accidit vicinitate, quâ familiaritas mutua contrahitur. Haud aliter Bryonia, Smilax, atque Hedera proximam sibi arborem, aut parietem muri com-

complexu tenent. At si fingamus omnes
 è frutice coralloſos exiſtere , velim mihi
 oſtendi, qualis ille ſit , & quo nomine
 appelletur , quippe ejuſmodi fruticem
 vidit nemo , nec ullus herbarum ſcri-
 ptor ejuſ mentionem fecit. Haſtenus
 de generatione coralii. Nunc de loco
 natali agendum. Plinius, Gignitur qui-
 dem, ait, in rubro mari corallium , ſed
 nigrius. Item in Perſico vocatur lace.
 Laudatiſſimum in Gallico ſinu circa
 Stœchades inſulas , & in Siculo circa
 Helian ac Drepanum. Naſcitur & apud
 Graviſcas, & ante Neapolim Campa-
 niæ ; maximeque rubens ſed molle, &
 ideo viliffimum Erythræ. Hoc loco qui-
 dam non Stœchades, ſed Orchades le-
 gendum putant, quæ Inſulæ ſunt in mari
 Britannico, quod Caledonium à non-
 nullis , à Ptolomæo Deucealedonium
 vocatur. Auſonius in Moſellâ

.... diſtinguit glareæ muſcum,
 Nota Caledoniis talis pictura Britannis,
 Cum virides algas , & rubra corallia
 nudat
 AEſtus, & albentes concharum germi-
 na baccas.

Dio-

Dioscorides refert, plurimum inveniri ad Syracusas in promontorio, cui Pachyno nomen est. Serapio, reperiri quoque in quibusdam montibus memorat.

Quod equidem non de summo montium vertice accipiendum puto, sed de ea parte, quam maris unda alluit. Non enim nisi in loco humido, & succi marini lapidescentis particeps surgere potest.

Boëtius corallium, inquit, hodiè passim in mari Tyrrheno invenitur, unde Neapolim adfertur, ac ibi expolitur. Avicenna id in Africæ maribus copiosè nasci tradit. Dionysius Alexandr. in descriptione Persiæ memorat Arianos populos isti regno subditos, iisque vicinos, non aliam habere viam parandi divitias, quàm summam rubri corallii ibi nascentis abundantiam. Meminit hujus & Priscianus lib. de situ orbis, ubi de populis loquitur qui vocantur

....*Atieni*

*Nomine communi, qui terras ubere nullo
Florentes habitant, (squalent nam sentib.
aspris)*

Coralli

Coralii lapidē qui rubrū littore carpunt.
 Ibidem de Indis:

*Effodiunt alii terras, auriq; metallum,
 Ast alii texunt tenuissima tegmina lini,
 Atque aurā viridi legitur, quæ splendet
 Iaspis, (pazi.*

Coralii que decus liquidi, gratique To-
 Ex Iulio Solino patet, Ligusticum mare
 coralliorum esse ferax, cum quo sentiens
 Claudianus in eodem mari, inquit,

*Mergit se subito, vellitque coralia Doto,
 Vimen erat, dum stagna subit, proceffe-
 rat undis,
 Gemma fuit.*

Andreas Baccius de thermis lib. 4. Sar-
 dinia, ait, insula est, quam alteram Sici-
 liam quidam vocârunt. In hâc aliquot
 locis fontes calidi ac salubres ferve-
 scunt, qui aut ossa fracta consolidant
 (hic effectus ferro vulgò tribuitur) aut
 oculorum morbis (quod nitro, æri, &
 auro convenit) medentur: vel corallorū
 nobilitati id tribuendum est, quorum
 divite admodum propagine ac succo
 hujus insulæ littora abundant, siccæ ac
 adstringentis qualitat. Pertinet autem

hæc

hæc nobilis propagatio usq; ad Siculum fretum. Nam & sub Lilybæo promontorio non longè à Drepano integras hodiè arbores piscantur purpureas multas, aliquas candidas. Infrà autem mons præruptus est, qui Gaditanū respicit, salis nativi ferax ruboris cōspicui, nec inutilis in cōdimentis. Hæc ille. Ex his conjecturam aliquis capere posset, sal illud rubicundū esse materiam coraliorum, quòd in eodem tractatu largus arborum proventus sit.

Plurimum enim salis inesse coraliis, testatur eorū resolutio, quâ penè omnia in sal rediguntur.

Cæterum inter gemmas & lapides preciosos coraliū refertur à probatissimis authorum, in primis Orpheo nostro, & Plinio, qui quantum, inquit, apud nos Indicis margaritis precium est, tantum apud Indos in coraliis. Auctoritas baccarum ejus non minus Indorū viris quoq; preciosa est, quàm fœminis nostris uniones Indici. Quamquã coralia apud nos tolerabili precio emūtur, nō ideo negandū est cum Cardano,

gemmas esse, nisi credamus margaritas quoque apud Indos non esse gemmas, quòd illis in parvo habeantur precio. Eodem enim precio coralia & margaritas esse, jam ex Plinio notum est, licet pro diverso terrarum orbe non par eorum premium sit.

CAP. III.

De variis Coraliorum generibus.

COralia differunt colore, substantia, specie ramorum, magnitudine & viribus. Colore alia sunt albo, rubro alia, alia nigro. Quamvis *Boetius* & *Baccius* plures recenseant colores, tamen omnes ad hæc genera referri posse existimo. Ex albis quædam æquali lævorenitent, ramis destituta: Alia perquam ramosa, quæ punctis veluti tuberculis conspersa videntur. Est præterea albi Coralii genus satis durum, & mediocriter ramosum, colore cornu simili,

ob similitudinem *Cornucervinum* appellatum ab *Imperato* scriptore Neapolitano: Aliud colore subobscurum potius quàm albescens, ramis frequentibus, cujus substantia fungosa est. Tota ejus extremitas inæqualibus distincta est lineis, ut intuentibus q. canaliculi appareant. Verucosum id non ineptè dicitur. Quoddam ex cinereo albescit, mari Hisp. exemptum, non admodum durum, sed fragile, cujus parte externâ notæ quædam elucescunt, in speciem stellarum, Naturâ mirificè ludente, unde ab *Imperato* stellarum vocatur. Datur etiam, quod nodos velut articulos ossium humanorum præpotente Naturæ vi accepit; ob id *articulatum* dictum. Ad hunc ordinem refert *Franciscus Calceolarius* Veronensis plantam quandam elegantissimam Naturæ prolem, quæ in mari rubro nata, tota tophosa, sed facilis frangi, foris flavescent, parte internâ albicans, à cujus trunco crassò minutissimis veluti punctis passim signato multiplices ramuli germinant, mirabili ordine dispositi, qui in pyramidalem formam

mam desinentes hemisphærii speciem repræsentare videntur.

Coralium rubrum est, quod è succo rubro lapidescente natum est: *Nigrum*, quod succum atrum ad sui incrementum attraxit, colorem ligni ebeni referens. Hoc antiphates vocatur à *Dioscoride*, qui refert, ramosum magis id esse cæteris, quod idem sentit *Serapio*. *Franciscus Calceolarius* contra dicit, rubrum nempe coralium ramosius esse nigro. Laudatissimum est, teste *Dioscoride*, rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti faciliè cedens, æquabili ulque quaque concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quam ramosissimum, formâ fruticis, cinnamomi æmulum. A quo nihil diversum est illud *Plinii*: Probatissimum quam maximè rubens, & quam ramosissimum, non scabrosum aut lapideum, vel rursus inane aut concavum. *Serapio*: optimus corallorum est rubeus, qui similis est cinabrio, citò fragilis, & odorem spirans lenticulæ marinæ, ac speciem gerens arboris cassiæ.

castiæ lignæ, & quàm ramosissimus. *Ioannes Platearius medicus Salernitanus* auctor est, Coralio rubro ab elementorum permistione maiorem ignis partem accessisse, quàm albo, huic verò plus aquæ quàm ignis, idcoque illo frigidius hoc esse. Idem ait, album eligendum, quod crassum & læve, idque tantò melius esse, quantò magis accedit ad candorem, foraminibus haud pertusum: Rubrum verò ramorum multitudine insigne eligendum esse. *Quercetanus* censet, coralium album ideò vilius esse rubro, quòd ultimùm perfectionis & coctionis gradum non sit assecutum, ut rubrum.

Hoc si verum est, falsa erit auctorum sententia statuentium; pro varietate succi varia produci coraliorum genera, scilicet è succo rubro rubra, ex albo alba, è nigro nigra nasci. Quo argumento ostenditur, coralia alba æquè ad maturitatem & summam perfectionem veniri posse ac cætera genera, quia dantur coralia alba quàm maxima, eaque annosissima, ideò maturita-

tem affecuta, & longo tempore cocta. Itaqué unumquodque coralliorum genus ad destinatam sibi perfectionem venire potest, quamvis unum nobilitate alterum antecellat. *Paracelsus* rubrum vocat rutilans, nigrum verò caliginosum. Hæc duo ait contrariâ naturâ dissidere, ita ut rutilans corallium gestantibus lætitiâ ac delectationem adferat, nigrum autem tristitiæ sit causa. Qui igitur lætitiæ excitandæ causa coralia expetit, caliginosis rubra præferat. Quantum enim gaudio distat mæror, tantum hæc duo coralliorum genera. Hæc ille. Quanquam verisimilis hæc opinio videtur, tamen nec aliorum scriptorum autoritate, nec rationibus stabilita, sed ex capite *Paracelsi* nata est.

Dioscorides enim & *Serapio* easdem rubro nigroque corallo vires inesse tradunt;

Quædam coralia variis coloribus distincta sunt, & ramulos ex parte rubros ex parte albos, tum & nigros gerunt. Id accidit, diversis succis sese trunco ipsorum admoventibus.

A substantia corallium dicitur *molle, fragile, durum, solidum, fistulosum, scabrum.*

Corallus nimium durus, inquit *Serapio*, non est bonus, sed qui cito frangitur, & partium æqualitate constat.

Sunt & coraliorum frutices visi, qui non ad plenam perfectamque maturitatem pervenerunt, colorem minio similem nacti. Hi ramulis quibusdam partim ligneis, partim laxeis, & iis modicè rubentibus ornati sunt, in quibus tubuli testacei marini instar in gyrum ducti hærent, ut autor est *Calceolarius*.

Non eadem illorum magnitudo est. Quædam ad pedis altitudinem extoluntur, quædam suprâ eam. *Anshelm. Boëtius* eorum fruticem ad hominis ferè longitudinem excrecere affirmat. Ajunt in quodam templo urbis Genuæ imaginem Christi cruci affixi ex corallio factam haberi, duos cubitos longi.

Omnia coraliorum genera, colore, substantiâ, & ramositate inter se differentia jam recensui, in posterum quoq;

traditurus, quemadmodum divina potestas illis plurimas easque admirandas vires aspiraverit.

CAP. IV.

De aqua, spiritu, liquore, Coralliorum.

EXpositis, quæ de ortu & variis coralliorum generibus ab authoribus traduntur, jam multiplices eorum præparationes, ad usum medicum idoneas ostendere aggrediar.

Coralia in pulverem redacta si vasi vitreo retorto in arenâ posito indantur, inde destillando aqua proveniet pauca & saporis expers. Si exemptum è vase pulverem magis conteras, & ei in vas rursus immisso affundas aquam ipsius antè destillatam, & simul in Balneo vaporante aliquandiu relin-
quas, destillando majorem aquæ copiam prolicies, quàm antea. Hunc laborem

reim si ter quaterve sustinneris, magna aquæ copia parata erit.

Spiritus coraliorum hoc modo præparatur ; Coralia aceto dissoluta, & exsiccata immittuntur in retortam luto probò munitam, & blando igne primùm phlegma, deinde aucto igne & mutato receptaculo spiritus inflammabilis elicitur, ultimò exigua veri olei portio, ambo suavissimi odoris, & rubicunda. Crederes hoc oleum veram esse tincturam. Spiritus verò flammam idèd concipit, quòd *Quercetani* iudicio, coralia multum salis nitrosi, vel nitro-sulphurei contineant. Nihil enim inflammabile est, quod non sulphuris aut bituminis sit particeps. Id argumentum est, coraliis multum inesse sulphuris. Spiritus ille tantæ est efficacix, ut non modò coraliorum corpus, sed & firmissimam Solis & Lunæ compagem solvere dicatur.

Liquorem appellamus, cùm tota rei substantia arte Chymicâ in liquorem resolvitur, ut *Paracelsus* docet. Li-

quor Coraliorum hunc in modum conficitur : Coralia aceto radicato soluta , sepone digerenda menstruo spatio in loco calido , donec tinctum sit acetum. Effunde , & alio affuso fac rursus digeri , donec acetum non amplius tingatur. Id filtratum fac exhallare , ac redinem separa , exsicca , & addito vini spiritu circula , deinde illum destillando secerne. Reliquum supra marmor in loco frigido humidoque collocatum evadet in liquorem dulcem , admirandæ facultatis , qui non immeritò *coralium potabile* & quinta coraliorum essentia appellari potest. Promptè in liquorem abit sal coraliorum in albumine ovi indurati. Vel hoc modo liquorem effectum dabis : Coralia trita oleo salis , vel aceto radicato dissolve. Destillando iterum abstrahere ad siccitatem. Relicti pulveris accipe uncias duas , his affunde uncias quatuor menstrui vegetabilis magni. Pone in putrefactione per mensem. Tunc menstruum destillatione abstrahere. Affunde rursus , & destillatione

tione decies iteratâ , materiam in imo remanentem in cellâ aut loco frigido humidoque pone , & solvetur in suavem liquorem.

Anatomia Coraliorum.

Postquam aqua coraliorum destillata est , relicta ipsorum materia rursus minutissimè conteratur , & in phialam injecta aqua propriâ perfundatur. Vas illud probè occlusum in Balneo vaporante colloca, donec totam coraliorum substantiam digestionem dissolutam esse sentias. Id quod bimestri ferè spatio evenire solet. Exemptam post eâ materiam in cucurbitam vel retortam funde , & ex ea destilla primò aquam, deinde sulphur, sive spiritum ardentem. Quod in fundo remanet , in eo sal tertium naturæ principium delitescit. Id igne reverberante in calcem redigendum est, unde affusa aquâ sal elici potest. Hoc ordine tria coraliorum principia ex ipsis depro-

muntur.

CAP. V.

*De solutione coralliorum, & eorum
menstruis.*

VArias & multas aquas dissolvendis corallis destinârunt Chymici, quarum præcipuæ sunt, acetum destillatum & radicum, succus berberum, limonum, malorum citriorum, ros majalis, liquor betulæ: Spiritus mellis, terebinthina, ligni sancti, buxi, juniperi, quercus, Spiritus salis, vitrioli, tartari, spiritus vini, & is qui coralliorum est. Penitus illa solvit sequenti liquore. Vitriolum ad rubedinem calcinatum conspergitur urinâ hominis sani, & exsiccat. Rursus conspersum siccatur, idque ter vel quater. Hinc destillatur oleum, separato phlegmate coralia solvens, quod præsentissimum podagricorum remedium esse dicitur. Alii solvendis Coraliis talem aquam præparant: Accipe aceti mensuras duas, salis manipulos duos, tartari trientem, & destilla igne lento primùm, dein vehementi. Ea quidem

dem citò solvit compagem corallorum, sed acrimonia ejus non sine magno negotio tollitur. Sunt qui acetum à cineribus herbæ Kahi destillent. Aceto autem sensim illis affuso, ob metum effervescentiæ hanc destillationem bis vel ter repetunt. Unde dulce fit quodammodo neque valdè mordax, quamvis eximiâ sit efficacîâ. In hunc quoque modum fit aqua solvens: Viride æris solve aceto destillato. Effuso, quod solutum est, fæces rejice. Abstrahe destillando aceti dimidiam partem vel plus, prout artifice videbitur. Reliquum sepone in loco frigido, ut lapilli congelascant, & vitriolum fiat. Hoc inde novo vitro, & addito spiritu vini purissimo solve. Fecibus iterum separatis, spiritum vini destilla ad justam consistentiam. Quod reliquum in fundo manet, loco frigido, ut antea, committe, ut Crystalli congelent. Has in vas retortum conjectas destilla primum leni calore, ut phlegma tantùm prodeat. Postea mutato receptaculo & igne validiori adhibito, fac acetum suavissimi odoris & saporis

ris profluere , quod singulare corallio-
rum menstruum est. Acetum quoque
terebinthinatum, quod radicatum dici-
tur , in coraliis solvendis non exiguam
vim habet, cuius descriptio talis est: Ac-
cipe terebinthinæ libras duas, aceti stil-
latitii tantundem , destilla in arenâ pri-
mò lento igne , donec acetum cum spi-
ritu terebinthinæ effluerit. Pòst aucto
calore ignis proficiet oleum flavum , &
aqua rubicunda acerrima. Tunc cessan-
dum. Separetur acetum ab oleo, & re-
peritâ destillatione corrigatur , ut fiat
purissimum. Si coralia cum sulphure
calcinantur , solvi possunt aqua sim-
plici. Nonnulli ex summitatibus &
comis alni destillant menstruum sol-
vendis corallis aptum. *Joannes Thol-*
denius in Haligraphia sua talem aquæ
solventis præparationem tradit. Mer-
curius sublimatus tenuissimè contri-
tus in cella ponitur , donec in aquam
resolutus lique scat , quæ filtro defæ-
canda est. Hujus aquæ libram unam,
vitrioli in pulverem contriti libras
duas , nitri pulverisati libram unam in
v. rum

vitrum retortum injice, & destillatione propelle instar aquæ fortis. Ubi omnia refrixerunt, aquam exemptam receptaculo, ex cucurbita denuò vehementi destillatione provoca. Quod profluxit, iterum destilla ex cineribus, quoque in fundo reliquum est oleum, coraliis dissolvendis adhibeatur. Id celeriter effectum dat, quod alii liquores longo tempore. Acrimonia quam oleum in coraliis maximam reliquit, iteratis destillationibus cum aquâ destillatâ auferri debet.

Andr. Libavius censet, aquas corrodescentes non temere solvendis coraliis adhibendas esse, quippe totam eorum substantiam vi noxiâ corrumpentes. At si ille spiritum vitrioli, & salis eorumq; similes in corrodentium numero ponit, in ipsius sententiam ire non possum. Ille enim humano corpori admodum salutarès, non perniciosæ facultatis participes sunt, siquidem probè ac diligenter præparentur. Sed si ob id suspecti videntur, quod nimis repentina ac vehementi dissolutione coraliorum substantiam

tant, nihil interesse arbitror, quacunque vi solvant, dum modò solutione nihil de viribus illorum evanescat vel subtrahatur.

Verum si quis ab usu acrium ejusmodi spirituum abhorret, modum aperiam, quo vis mordax spiritus salis, aliorumque similium infringitur & gratum acquirit saporem, neque tamen penetrandi aut dissolvendi vim amittit. Spiritus salis purus, & ab aquo phlegmate separatus, vitro firmissimè clauso exceptus consistat trimestri spatio in cineribus continuo atque æquali calore tepentibus, qualis est Solis calor, fructibus maturitatem adferens. Hoc modo spiritus ille vi corrodeute exutâ, summam præstantiam consequutus maturescit uvarum & pomorum acerborum ritu, quæ calorjs æstivi temperie cocta dulcescunt. Hic porrò spiritu vini permixtus destillatione per alembicum propellitur. Id menstruum est, admirandæ potestatis. Etenim nō coralia solùm, sed & Solem arctissimâ ejus compage à perito artifice destructa potulentū reddit.

Qui-

Quidam solo vini spiritu coralia solvere conantur, sed, me iudice, operam perdunt, quod ei lapidum firmitas invicta resistat. At si ille suo, aut tartari sale, aut spiritu salis communis acuatur, magnum ipsi robur accedit, quo coralia & margaritas dissolvere valeat. Eandem vim assumit, modico salis, quod vehementi unctione coraliorum ex ipsis per aquam extrahitur, ipsi adjecto. Id commodissimum solvendis coraliis menstruum existere puto, cum nihil alieni ad eam solutionem accedat, præter spiritum vini.

Ros majalis verum quoque coraliorum menstruum fit, si pars ipsius spiritusæsa destillatione secreta cum proprio sale jungatur. Quicquid enim coralia solvit, beneficio sui salis maximè id efficit.

Si quis autem relictis rebus alienis, ex ipso coraliorum corpore menstruum ad eadem solvenda quærit, spiritu ipsorum ardente utatur, de quo antea dictum fuit, aut aquam adhibeat coraliorum, proprio sale acutam redditam, Id quod mihi tanquam arcanum
à quo-

à quodam Chymico non imperito commissum est. Cæterum nonnulli sibi persuadent, coralia solvi posse, etiam nullius aquæ adjumento, si in pulverem versa & phialâ excepta ponantur in balneo vaporante. Sic fieri putant, ut illa beneficio caloris vapidi semetipsa tempore in liquorem resolvant.

Simili viâ quidam procedere in solvendo Talco conantur, felicem operis successum sperantes, si talcum toto semestri æquali Balnei calore foveatur. Sed qui hoc effectum dederit, neminem vidi. Quod autem probationibus ostendi non potest, id Experientia optima omnium magistra palâm facit.

CAP. VI.

*De sale, magisterio, extracto, & butyro
Corallorum.*

SAl & magisterium Coralliorum vulgò pro una re habentur, & illa quocunque modo in pulverem resoluta utroque nomine appellantur. At si accuratè

ratè rerum vocabula discernamus, haud exiguo discrimine diversa sunt. Magisterium enim est res dissolutione & exhalatione in pulverem redacta, citrà ullam ptincipiorum separationem, remotis tantummodò impuritatibus. Salis autem nomen haud meretur, quod non sapore salis præditum, neque in quovis liquore, aut in loco humido resolvitur ac liquefcit. Sed is hodiè mos est Paracelsicorum, ut aliena nomina suis remediis imponere gaudeant, quanquam malè

Conveniunt rebus nomina sepe suis.

Magisterium coralliorum in hunc ferè modum parabis: Dissolve coralia trita aceto stillatitio, aut alio menstruo penetrabili. Digerantur per noctem unam atque alteram. Quod dissolutum est, filtretur, & ei guttatim affundatur oleū tartari, dum instar lactis albescat. Post affusa aquā communi in loco tepido ponantur. Sic præcipitabitur pulvis candidus ad imum vasis. Aquā separata alia affundatur, donec acredo omnis adempta sit. Tandem pulvis exsiccandus est ad usum.

Mul-

Multi verò acetum, omnesque aquas nimium acidas coralliorum dissolutioni adhibere verentur, quòd constet, plerumque sal aceti post ipsius abstractionem pondus coralliorum excedere, tanta in iis acedine relictâ, quæ difficilimè tolli eluique possit. Verum id esse cognoscet, qui acetum, quo coralia sunt resoluta, in vapores vertet, vel destillando subtrahet. Magnum enim pondus illis accessisse comperiet.

Qui magisterium purissimum & ab omni crassamento terrestri liberum querunt, coralia primùm resolvunt aceto acerrimo destillato, resoluta filtro destillant, & coagulant. Quod coagulum est, rursus novo aceti spiritu solvunt, filtrant, coagulant, idque opus iterant, donec nihil immundi relictum maneat. Ultimo residuam materiam iteratis destillationibus ab acrimonia liberant. Id magisterium instar salis in loco humido frigido liquefcit.

Coralliorum extractum seu Butyrum à Chymicis sic appellatum sic effectum dabis: Coralia in tenuissimum pulverem

rem redacta spiritu vitrioli perfunde ad duum digitorum eminentiam, & effervescent, Ubi cessat fervor, spiritus lacteus relinquitur, quem effunde, relictisque facibus hunc destilla in arenâ ad siccitatem. Quod in fundo manet, aquâ destillata elue, ut dulce evadat, ultimè exsicca in Sole. Liquescit hoc in ore instar butyri, unde nomen accepit.

Sal coraliorum propriè sic dictum hoc modo parari solet: Coralia in fornace figulorum aut igne reverberante combusta, ac in cinerem albisimum versa, aquâ destillata perfunduntur, donec sal omne extractum sit, quemadmodum ex cineribus aliis elici solet. Aquâ in vaporem discussâ, aut destillando abstractâ in fundo vasis sal remanet, quod iteratâ solutione & coagulatione tandem instar CrySTALLI perlucidum evadit, & in cella positum liquescit.

CAP VII.

De oleo coralliorum.

CHymici in ponendis rerum vocabu-
lis, ut antea dictum est, haud sibi
similes oleum modò tincturam, modò
essentiam aut liquorem, & vicissim tin-
cturam oleum appellant: salem etiam in
loco humido liquefactum oleum vo-
cant, quanquam acutè intuentibus ap-
paret, quanto illa discrimine dissideant.
Ego verò non vocabulorum sed rerum
indagator, ejus rei præparationem
ostendam, quam plerique auctores
oleum coralliorum nominaverunt. Co-
ralia aceto acerrimo dissoluta, & rursus
exsiccata in vas retortum immittuntur,
& destillando primum spiritus, deinde
aucto calore oleum rubicundum sua-
vissimi odoris propellitur, quòd arte se-
parandum est à spiritu.

Alii magisterio corallorum purissi-
mo affundunt spiritum vini optimum,
& ea simul in vase firmissimè occluso di-
gerenda in B.M. seponunt octo dierum
spatio.

spatio. Eo tempore coralia essentiam suam instar olei spissi ad extremitatem spiritus vini emittunt, quæ diligenter separanda est. Postcà affuso alio spiritu elicitur oleum ut antcà. Hac viâ penè omnis coraliorum pulvis in oleum abit.

Paracelsus libro de quinto esse talem olei conficiendi rationem apernit: Summe corалlos tenuissimè pulveratos affunde illis succum limonum in cucurbita sive phiala, & pone in cinere calido, nec alitè vas demerge, quàm materia est vitro inclusa. Relinque quadraginta dies in sua digestionem & solventur coralia in liquorem spissum. Postcà adde acetum destillatum tantum quantum succi limonum fuerat. Rursus fac illa consistere viginti dierum spatio in cineribus.

Tunc exemptis adde paucillum moschi optimi, (hic enim producit oleum) destilla per vitrum luto probo firmatum, calore non admodum vehemente. Aquam destillatam in vitro coque usque ad medietatem.

Rursus paulatim destilla, donec aqua profluat aurei coloris. Aquam
hanc

hanc exima & destillare perge igne forti, tantisper dum aqua aurea prodit. Cùm primùm autem turbidus humor profluit, vas excipiens mutandum, & destillatio continuanda est. Si omnia refrixerint, videbis oleum flavum aquæ innatans, quod catitè secernendum est.

Idem author *libro de cœlesti medic.* Accipe corallorum libram, salis communis manipulos tres. Conterantur simul in pulverem subtilissimum, & in vitrum luto firmissimo munitum injiciantur.

Succende primùm lentum ignem, & cum sensim auge, donec spiritus & fumi in vas suppositum demittantur. Postea ignem urge vehementiùs, donec nullus ampliùs humor exeat. Quod ultimum profluxit, oleum est.

C A P V I I I .

De Tinctura Coraliorum.

Tinctura in Chemicorum familiâ interdum accipere pro lapide Philosophi & discriminis gratiâ tinctura physica

phyfica appellatur: interdum nihil aliud est, quàm essentia rei cum ejusdem colore per menstruum idoneum extracta, vel ut alii volunt, tincturam appellamus, cum integrâ manente corporum compage tantum elicitur vis formalis, unâ cum colore. A quibusdam vocatur anima. Id confirmans *Paracelsus libro de quinta essentia*, Tinctura coraliorum, inquit, est essentia eorundem, quâ extractâ, quod reliquum est, nihil vel pauxillum virium habet. Idem ait, posse coraliorum substantiâ integrâ atque illâ tincturam ipsorum extrahi. Certè essentia absque colore tinctura non est, sicuti nec color sine essentia, quamquam Tinctura à tingendo derivata, si propria significatione accipiatur, tantummodo colorem, vel coloris inductionem notet. Tincturam non in vegetabilibus tantum, sed etiam mineralibus summo studio multi quaerunt, gnari maximam in illa vim rerum delitescere. Cur autem tam avidè illam expetant, non aliam causam dari puto, nisi quòd præter summam effica-

efficaciam oculis grata & aspectu jucunda videatur. Sed vocabulum tincturæ sæpenumero à Cacochymicis hodiè nimis alienâ significatione ulurpatur, dum illi tincturam dicunt quemvis colorem à rebus vi ignis extractum, etiam nullius essentiae participem : Et cum aliquid longa digestionem novum colorem accepit, tincturam ejus rei productam esse gloriantur, ignari coctionis beneficio evenire, ut menstrua tempore rubescant.

Id affirmat *Arnoldus de Villa nova* qui ruber, inquit, color emergit perfectâ & absoluta digestionem vel coctionem. Etenim sanguis humano in corpore non perficitur, nisi ingenita vi hepatis & caloris nativi coctus. Unde mirum videtur *Beguinum* clarissimum Chymiae Scriptorem tantum sibi permisisse, ut Syrupum coralliorum tincturæ nomine dignatus fuerit. Vera igitur tinctura hisce signis ostenditur. I. Si color rei proprius atque intimus, non verò alienus extrahitur. II. Si tinctura extracta reliquum corpus pallidum & quasi exsan-

exsangue jacer, amisso nativo colore.

III. Si corporis essentia cum eâ simul

extrahitur. IV. Si ejus copia sit exigua,

quippe minima rei pars tinctura est.

Paracelsus corpora è quibus tincturæ

maximè produci possint, talia recenset

aurum, mercurium, antimonium, sal phi-

losophorum, balsamum, melissam, cheli-

doniam, Valerianam, Chamadryn,

Hirundinariam, cichorium, mumiam.

His addit *coralia rubea*, quorum tinctu-

ram à multis flagrantissimè hæctenus

quæsitam paucis invenire contigit. Ete-

nim *Zuingerus* veram coraliorum tin-

cturam semel tantum, *Crollius* nun-

quam se vidisse faretur. Sunt qui illam è

coraliis elici posse planè negant, cre-

dentis è longâ menstrui digestionem

semper illam rubedinem emergere. Sed

hoc perspicuè falsum esse eâ ratione

ostendi potest, quòd unum idemque

menstruum coraliis rubris destinatum

si albis affundatur, non rubescat nisi

fortè longissimâ digestionis morâ: Ru-

bris verò additum exiguo temporis spa-

tio nativum illis colorem eripiat, cor-

pore relicto albo & exsangui. Id affirmare non ausus essem, nisi rem ita esse compertum haberem.

Cæterum quomodo vera coralliorum tinctura ab aliis liquoribus rubicundis dignoscatur, jam apertum est. Nunc ordo rerum postulat, ut eam investigantibus viam aperiam, modosque omnes singillatim exponam, quibus illa compareretur. Quicquid autem à clarissimis Chymicorum hætenus pro tinctuâ coralliorum habitum est, id nec ego alio nomine prosequar, nec ab illorum sententiâ discedere ausim. Etenim tincturæ vox interdum ampliori significato accipitur. Hujus conficiendæ modos quàmplurimos autores tradiderunt, quorum aliquos elaboratos oculis vidi, quosdam manibus meis effectos reddidi. Eorum talis est series.

*Primus modus parandi tincturam
coralliorum.*

COraliis in tenuissimum pulverem redactis affunde spiritum salis, ut eo solvantur. Post addito spiritu vini optimo fac ut in fimo equino mensis
spa-

spatio simul putrescant. Innatabit oleum rubicundum, quod arte separandum. Id habetur loco tincturæ.

II.

Adeundem modum spiritus qui ex salibus plantarum destillatione elicitur, coraliorum fragmentis affusus, magnam illa dissolvendi potestatem habet. Si hæc post solutionem adjecto vini spiritu paulisper in putrefactione consistant, elegans tandem exorietur tinctura. Oporteret autem spiritum adhiberi ex salibus ad morbum præsentem accommodatis. Si epilepsiæ remedium experis, spiritum ex sale *rute*, *paonia*, *visci querni*, *corylini* depromptum adhibeas. Et profectò si spiritus salis communis coralibus junctus insignem præbet, & salutarem tincturam multò utiliore magisque fructuosum laborem ponimus in extrahendâ illâ, quæ per spiritum salis convenientis perficitur. Sic *ad necandos vermes*, tinctura commodè extrahitur spiritu salis *tanaceti*: *ad affectus lienis*, spiritu salis *tamarisci*, *fraxini*, *gentiana*, *centauri minoris*, *fumariae*:

Ad hepar, ex sale eupatorii, absinthii : ad roborandum & purgandum uterum ex sale artemisia, melissa. Sic ad omnes morbos, quibus corallium medetur, spiritus idonei ex plantarum salibus depromi possunt. Hoc loco haud occultum habeo novum atque inusitatum nec minus facilem modum destillandi spiritum ex omni salium genere, qui talis est. Alumen igne valido comburatur, donec acres illius spiritus exhalatione evanescant, & illud instar spongiæ pertusum perviumque conspiciatur. Hujus aluminis & salis par pondus accipe, & inditum in vas retortum (quod ita aptandum est, ut quasi in capellâ pensile videatur) destilla gradibus caloris diligenter observatis. Hoc modo decem horarum spatio spiritum optimum propelles.

III.

Si quis Epilepsiæ graviorumque capitis morborum remedium desiderat, hæc tinctura non aliud præstantius esse sciat, cujus præparatio hæc est ; Accipe
æqua-

æquales coralliorum & salis rutæ partes. Immissas in vas retortum destilla paulatim, lento primùm, deinde vehementi calore. Quod primum exit, quodque ultimum est, utrumque seorsim pone. Hoc enim coralliorum & salis rutæ mixtum oleum est. Spiritum salis qui primò effluxit, coraliis recentibus contusis & contractis affusum aliquandiu digere. Extractum destillando sicerne, & quod relictum est, cum oleo seorsim servato permisce, & aliquantulum digestioni committe. Ita vis maxima coralliorum cum spiritu salis rutæ communicatur, & elegantissima rubedo ostenditur. Si cui sal rutæ non arridet, ejus loco sumere licet aliud cujusvis plantæ sal, affectui præsentia accommodatum.

IV.

Quidam spiritum coralliorum ardentem pulveri ipsorum affundunt, & aliquandiu in digestionem relinquunt. Unde tinctura provenit, quæ separata à reliquo menstruo, & cum spiritu vini juncta, ei colorem suum impertit.

V.

Nonnulli viam producendæ tincturæ commodissimam censent, cùm non corrodens menstruum, sed mite ac naturæ nostræ amicum adhibetur. Igitur coralia trium dierum spatio continuo calore, primò leni, deinde valido ad summum usque gradum verberantur, ita ut primùm albus, hinc flavus, ultimò rubeus color in illis conspiciatur. Quo apparente spiritus vini superfusus, levi digestionē pròtinus pulcrâ rubedine tingi dicitur. At ego quāquam hæc ita esse non nego, productum tamen colorem eundem esse, qui coraliis integris necdum ignem passis aderat, adduci haud possum ut credam. Etenim tam violentâ & longa combustionē maxima coralliorum vis, quam in tincturâ latere ajunt, in auras evanescit, nec aliud ferè superest, quàm sal illud fixum, cui equidem suas quoque vires, easque ingentes tribuo. Itaque hâc calcinatione idem accidit, quod in aliis corporibus, quæ longâ ustulatione novum colorem acquirunt. Certè vitriolum diu ustum,

rubrum

rubrum efficitur , ultimò subnigrum. Qui sal tartari diu multumque torrent, id modò citrinum, modò viride aut cæ-
rulcum, tandem rubrum aspiciunt.

VI.

Coralijis rubris in calcem redactis additus vini spiritus novies destilletur, vel toties , donec illa salis instar dissolvantur. Quicquid autem in imo remanet, recenti spiritu vini perfundatur, & toties destillatio iteretur, donec tinctura proveniat. *Guintherius Andernacus.*

VII.

Andr. Libavius talem tincturæ modum tradit : Coralia calcinentur tanta industriâ , ne color pereat , scilicet in reverberio secundi gradus. Calcem, exactè super marmore lægiva. Superfunde spiritum vini purissimum ad eminentiam octo digitorum. Digere in vase Hermeticè clauso.

VIII.

Observavit *Zuingerus* aliquando tincturam destillando prodire per a-

lembicum , si coralia in calcem versa unà cum spiritu vini probè digerantur, & novies leni destillatione primò, deinde vehementi calore foràs pellantur, ita ut aqua primùm flava, postea rubra exsiliat, quæ tinctura esse creditur.

IX.

Coralia vehementi uestione in cinerem verte. Affusa aquâ destillata calida sal extrahe , idque filtratione & coagulatione sæpius iteratâ fac ut purissimum nitefcet. Superfuso deinde spiritu vini tinctura sanguinei coloris protinus emergit.

X.

Plurimorum opinio est, rubedinem quam liquor coraliis affusus concipit, potiùs à digestionem profectam esse , quàm ab illis ; cùm constet vel solos liquores, quos menstrua appellamus perpetui caloris vi amisso pristino colore, novum assumere , quem nemo nisi artis Chymicæ ignarus tincturam appellaverit. Omnino negat *Crollius* spiritu mellis tincturam nostram posse elici.

Verùm

Verum *Petrus* maximè spiritu mellis veram coraliorum tincturam extrahi posse censer, eo argumento, quod is ipse aurum omnium rerum solidissimū dissolvere valeat. Spiritus autem mellis hoc modo parandus est: Imponantur sacculi arenâ pleni, magnitudine pugni in mel destillandum, ne nimia effervescentia alembicum ascensu superet. Inde cinerum calore proliciat spiritus. Is affusus fragmentis coraliorum continuo erubescit, quod indicio est, non à digestionis mora ruborem proficisci. Effuso quod tinctum est, rursus aliquid spiritus novi superfundatur, donec in coraliis nihil rubicundi relictum sit. Liqueor iste rubcus in Balneo ita destillatur, ut subtracto aqueo humore in fundo spissus relinquatur succus. Huic additus vini spiritus omnem rubedinem confestim ad se rapit, qui rursus ad medietatem destillatione abstractus tincturam salutarem præbet.

XI.

Nonnulli hac via tincturam proferre conantur: Coralia trita cum salis nitri

æquo pondere cremantur, ita ut duodecim horis continuis fusa liquoris modo fluant. Quò fit, ut Coraliorum compage in omnium minimas particulas penitus dissolutâ, illa faciliùs tincturam de se promere valeant. His peractis, nitrum à pulvere coraliorum adjecta aqua calida separatur. Pulveris siccato affusus vini spiritus in lenicalore tincturam extrahit. Relicta coraliorum materia cum recenti nitro, ut antè, calcinatur, & rubedo rursus cum vini spiritu destillando subtrahitur, relicto rubicundissimo liquore, qui circulatione ad summam perfectionem deducendus est.

XII.

Beguinus inter alios tincturam conficiendi modos & hunc habet: Coralia cum æquali parte sulphuris calcinantur. Hinc aceto destillato superfuso tinctura elicitur. Sed meo iudicio, non immeritò hunc modum damnat *Petr. Laurembergius*, certus rubedinem istam non ex Coral-

lis,

lis , sed à reliquiis sulphuris emergere.

XIII.

Aliis hac ratione tincturam producere visum est : Coraliis minutissimè contritis additur par pondus nitri purissimi. Hæc permixta in tigillo ad consumptionem nitri comburuntur, deinde duas horas candentia in igne consistunt. Hinc materia exempta, & in vitro spiritu vini superfuso digerenda seponitur , donec tinctura perspicuo eluceat rubore. Separato spiritu recens alius affunditur , donec omnem rubedinem imbibit. Effusus hic filtratur , & rursus coraliis læpius affusus cum illis destillatur , donec magnam ipsorum partem secum traxit. Denique abstracto quod superfluum est, tinctura in fundo cucurbitæ relinquitur.

XIV.

Philippus Müllerus in miraculis Chymicis de tinctura tale dedit præceptum : Coralia contunde in pulverem

subtilem , semper irrorando aquâ, ne subtilior pulvis avolet. His factis , iterum misce contusam materiam cum aqua, simulque omnia per linteum duplicatum trans mitte. In colatura pauculo tempore repositâ subsidebit materia subtilius pulverisata. Effundatur per inclinationem aqua , & ulterius materię alteri misceatur , & progredere ut prius. Linguae admovebis , & si asperitatem nullam senseris, sufficit opus : sin minus, materia parùm siccata , iterum pulverisabitur , ut antè, & fiet progressus , donec instar farinæ subtilis evadat universa materia. Hęc solutio facilis est, optima tamen , & non adeò multis cognita , ut opus non sit spiritu vitrioli, aceto destillato, succo limonum, berberum , aut aliis, quibus ad solutionem alii uti consueverunt. Qui ulterius procedere cupit , ad extractionem nimirum tincturę , capiat spiritum vitrioli benè à phlegmate separatum. Hic superfundatur materię jam antè resolutę ad eminentiam digiti in phiala, cujus collum longius benè clausum.

Pone

Pone simul in arena calente. Relinque donec coloretur spiritus colore rubro. Spiritum coloratum effunde, & alium novum affunde, donec amplius non coroletur. In totum menstruum corolatum infunde guttatim aquæ pluvialis destillatæ partem tertiam, & exigui temporis spatio subsidebit tinctura in fundo. Hujus tincturæ fiat edulcatio per aquam destillatam aliquoties infusam, & per destillationem separatam, usque dum alienus sapor omnis pereat. *Hac Müllerus.*

XV.

Basilius Valentinus hunc in modum fieri tincturam jubet. Coralia rubra in tenuissimum pulverem redige, & affuso spiritu salis planè dissolve. Destillando spiritum separa, & salsedinem arte tolle. Accipe relictæ pulveris uncias octo, sulphuris triti unciam dimidiam. Hæc mixta leniter ac paulatim comburantur, donec consumtum sit sulphur. Quo facto contere tantillum camphoræ cum corallis, idque accenso igne absolve.

sume. Reliquum pulverem dulcem redde, & affuso spiritu vini æthereo calori digerenti committe, & emerget tinctura. Spiritum rubore tinctum effunde, & bonam illius partem leni destillatione aufer. Sic in fundo tinctura rubea instar olei pinguis remanebit.

XVI.

Sunt qui hac via procedunt : Pulvis coralliorum spiritu salis, ut antea dictum est, calcinatur. Calxa aqua stillaritia eluitur, ut salsedinem exuat. Deinde addito spiritu fit extractio. Extractions cum cohobiis toties destillantur, donec tinctura prorepat ex alembico. Hinc separatur spiritus per Balneum : Hic notandum, quod extractum est, semper circulandum esse decem dierum spatio, deinde cum cohobiis destillandum. Sexies id faciendum, semper adhibito novo spiritu. In quinta destillatione rubeus color dicitur prodire, & in sexta pulvis totus rubeus in fundo manere. Etenim Chymicorum præstantissimi censent, quandiu aliquid de
corpo-

corpore manet, rubedinem ab albedine occultari. Quæ rubedo cum dormita albedine prodit, spiritus vini non ampliùs flavet, ut priùs, sed rubet. Verùm nisi me opinio mea fallit, rubedo illa coraliis accedere videtur, vel à reliquiis spiritus salini, vel à menstruo sæpiùs affuso, multumque digesto.

XVII.

Haud dissimilem ferè tincturæ præparationem tradidit *Conradus in medullâ destillatoria*: Coralia primum aceto destillato dissolvuntur, & abstracto aceto aquis stillatitiis abluuntur. Solutio tamdiu iteratur, donec sal coraliorum purissimum esse cognoscas. Hæc spiritu vini sincero, & aquei humoris puro perfusa quatuor aut quinque dierum spatio miti calore digeruntur, donec resoluta colore fulvo spiritum impertiant. Spiritu auri colorem referente effuso, recens alius affunditur, & in loco blandi caloris, ut antea, ponitur. Neq; antea finis hujus operis sit, quàm spiritus universam rubedinē ad se traxit. Extractum illud in cucurbita decē diebus

bus digestum & ut ajunt , circulatum, in Balneo sexies destillatur. Cùm ad siccitatem reliquiarum destillando abstractus est spiritus, recens additur. Sic quatuor primis destillationibus coralia quidem resolvuntur, attamen particula corporis in fundo manet. A quinta destillatione rubeus color se in conspectum dat. A sexta instar succi rubri aut olei spissi coralia in fundo jacent, à corporeo crassamento liberata.

XVIII.

Elegans hic quoque modus est: Coralia in tenuem pulverem redacta, spiritu vitrioli perfunduntur, & dissolutione factâ circulantur. Unde emergit pulcherrima tinctura, quæ tandem post debitam digestionem acrimonię magnam partem deponit. Sed quamvis acer ille sapor remaneat, non idcò tinctura nihili facienda est, cùm & spiritus vitrioli per se sumptus nihil incommodet, quin potius salutaris medicina existat.

XIX.

Præstantissima mihi videtur illa tinctura

Eturæ præparatio, quam *Georgius Phae-*
dro inter alia monumenta medicæ scri-
 ptam reliquit : Super colaria rubra in
 minutissimum pulverem redacta vini
 spiritum fundito, ita ut coralia ad
 transversæ manus altitudinem vini spi-
 ritu contegantur, ac ampullâ optimè
 clausâ in fimo equino calente per men-
 sem macerari finito. Nota sexies &
 decies ex ampulla in receptaculum im-
 pellendum esse. Compendiosius ve-
 rò parari poterit, si quater in tantum
 fiat, nempe si, postquam semel im-
 pulsum fuerit, diebus octo rursus ma-
 ceretur in fimo equino, sic ut in uno
 mense quater maceretur, & quater in
 aperto igne impellatur. Deinde in a-
 perto igne decies & sexies ex ampulla
 summa arte in receptaculum subje-
 ctum impellito. Postremo vini spiri-
 tum per Balneum sedernito, sexies infu-
 so super tincturam vel sedimentum
 prolecto spiritu, tunc oleum corallio-
 rum rubicundissimum, & clarissimum
 in ampullæ fundo subsidebit.

Rarum neque multis cognitum modum compertum habeo, quem Bonis invidere aut occultum habere religio mihi est. Ex vino optimo Rhenano, aut Hungarico, aut Cretico spiritus nobilissimus ac propè æthereus prolicitur. Phlegma quoque destillatione separatur. Relicta sæculenta materia omni humore destituta in cinerem vertitur, unde sal proprio phlegmate extrahendus est. Qui exsiccatus & crySTALLORUM specie perlucidus, ac purissimè nitens cum spiritu suo iterum jungitur ac in eo dissolvitur. Hic spiritus quanquam acer est, & summè penetrans, non tamen corrodentium instar vim nobis infert, sed menstruum existit solvendis coraliis aptissimum, & humano corpori maximè salutare. Is super coralia fusus caloris digerentis beneficio tincturam brevi temporis spacio mirificè allicit. Cæterum à tinctura quod nimium est spiritus, destillando secer-nitur.

XXI.

Quidam oleo corticum mali citrii stillatitio utuntur ad provocandam è coraliis tincturam. Qui id faciunt, laborem haud inanem capiunt. Illud namque oleum rubedinem coraliis exemptam adeò ad se rapit, ut illa alba & pallida relinquantur. Hæc tinctura Vormatiensibus usitata inter alia nobilissima remedia *Domini Angusti VVeis- si*, viri inter peritissimos Chymicorum eminentis, & Pharmacopœi Vormatiensis primarii extat.

XXII.

Sal sive magisterium coraliorum repetitis solutionibus, filtrationibus, & coagulationibus defæcatissimum ac purissimum, si cum spiritu vini aliquantulum circulatur in rubeum liquorem evadit.

XXIII.

Clarissimi Viri *D. Danielis Sennerti*, Maximi Medicorum venia & pace mihi liceat heic inferere modum ipsius, quo tincturam effici docuit in suis Institutionibus : Accipe sal coraliorum,

liorum , ex ipsis aceto dissolutis paratum. Imprægnetur spiritu aceti destillati, donec sal nihil istius spiritus recipiat, id quod fit hoc modo: Ad salis coralliorum libram unam adde aceti acerrimi uncias duas, & leniter id destilla. Exstillabit phlegma tantum insipidum. Secundâ vice affunde aceti uncias tres iterumque destilla, atque ita perge singulis vicibus unciam plus affundendo, idque continua donec acetum tam acre à sale coralliorum destillarit , quale affusum est. Sal ita imprægnatum diebus triginta in B.M. digeratur , ac postea per retortam in reverberio clauso destilletur, ita ut primò phlegma seorsim excipiat , deinde spiritus albicantes etiam seorsim , donec omnes spiritus cum oleo rubro instar sanguinis prodierint. Hic spiritus per alembicum destillando rectificandus est, remanetque in fundo oleum rubrum. Spiritus verò recentibus coraliis infusus extrahit tincturam instar laccæ rubicundam, quæ si denuò ab hoc spiritu destillatione separatâ , & cum spiritu vini vel
alia

aliâ aqua cordiali conjuncta, & destillando & cohobando volatilis facta fuerit, evadit coraliorum tinctura.

XXIV.

Alia præparatio ejusdem auctoris: Accipe coraliorum partem unam, sulphuris vivi partes tres, calcinentur per gradus igne circulari per horas duas. Postea calida & ignita adhuc in fictile VValdeburgicum ampli orificii, in quo sit acetum destillatum (ad coraliorum unciam unam aceti libram unam præterpropter,) & vas mox operculo claudatur. Hinc omnia in phialam vel cucurbitam infundantur, & vase diligenter clauso stent in loco calido per dies quatuordecim, Hinc acetum destillando separetur, & spiritui vini tinctura extrahatur. *Hac Sennertus,*

XXV.

Meorum amicorum aliquis, qui sequens remedium in suis secretis semper habuit, tandem exorari sustinuit, ut mihi detegeret, tanquam esset res
magⁿ

magni momenti; Coralia rubra contusa perfunde spiritus salis, ut solvantur. Detrahe spiritum, & aquis destillatis acrimoniam tolle. Deinde adde ad octo uncias pulveris dimidiam sulphuris unciam, tere & misce. Torreantur leniter donec sulphur combustum sit. Tum ad-
 jice coraliis modicum camphoræ tritæ, & eodem modo combure. Edulcentur coralia, & spiritu vini sincero perfusa octo diebus digerantur, ut tincturâ proveniat. Detrahe spiritus vini quod nimium est. Sic in fundo remanet rubicundus liquor instar olei. Si cui dubium est, an hæc tinctura sit vera, sciat maniacos & melancholicos hujus beneficio curatos esse. Eam ob causam sacrum hoc remedium habendum.

XXVI.

Quidam coralia unâ cum pumice calcinant, rati longæ combustionis vi tincturam ab illis in istum transferri. Hujus rei authorem perhibent Clariss. *D.D. Hartmannum*, Chymicorum nostri ævi principem. Fragmenta coralliorum cum pumice usto calcinantur, ita

ut in fictili cæmentatorio s.s.s. cum ambobus facto pumicis pars inferiùs duorum digitorum crassitie lata , frustula coraliorum hinc inde disposita neque contigua accipiat , ac desuper eadem altitudine pars pumicis superior superinjecto operculo claudat. Fiat autem hæc cæmentatio igne reverberii, flammâ integri tridui. Quo opere finito pumex relictis albis coralliis tincturam imbibit. Hanc igitur spiritu vini ab illo extrahe , toties repetito opere, donec nulla rubedine ampliùs prodeunte omnis color extractus sit. Extractum destillatione deminue, ad crassitiem liquoris in fundo remanentis. Qui rursus addito vini spiritu purissimo aliquandiu circulandus, & tandem ad spissitudinem destillandus est. Verùm rubedinem hanc non à coralliis profectam esse, sed longâ combustionem pumici accedere, cumq; solum vehementer calcinatum, sicuti alia multa, in ruborem dari multi arbitrantur. Sunt tamen qui id negant, & eodem modo ex alijs lapidibus tincturam elici posse statuunt.

XXVII.

Et hunc modum D. D. *Hartmanno* inventori adscribunt. Coralia rubicundissima tenuiter pulverentur. Horum libra una cum æquali pondere nitri depuratissimi in marmore simul trita miscetur. Deinde in furno convenienti locetur retorta terrea superius tubulata, sed subtus luto tenacissimo loricata. Admoto receptaculo ita subministratur ignis, ut retorta paulatim candeat. Per tubulum itaque de pulvere coralliorum & nitri cochlear unum una vice immittatur, ac singulis vicibus obstructo orificio hic labor tandiu iteretur, donec tota massa superinjecta fuerit. Continuetur ignis ad horas octodecim, donec coralia probè calcinentur. Relinquantur donec penè refrigerant omnia. Exempta dum vasa aliquantum calent, coralia nitrumque calentia in spiritus vini mensuram in vase capaci frustulatim projecta statuuntur simul ad calorem lentum Balnei per octo dies. Vinum ardens tingitur luteo. Hoc per chartam emporeticam filtratum è

cucur-

cucurbita in B, destilletur ad siccitatem. Residuum in aquâ pluviali vel rore majali destillato solvitur, ilicò prodèunte rubedine. Coagulatur denuò, ac tertium etiam hâc operatione solutionis & coagulationis repetitâ facibus semper abjectis tandem quod reliquum est, in loco humido frigido in oleum seu liquorem pinguem rubeum solvitur. Super eundem porrò liquorem alkool vini fusum statim rubescit, tincturâ supernatante ac separabili, corpore verò albicante in fundo quiescente. Hæc tinctura in pelicano aliquandiu circulata mirabilis est virtutis.

XXVIII.

Quercetanus lib. de medic. spagy. præp. ita monet: Calcina corallo rubros & electos igne reverberii, dando tamen calorem secundi gradus, ne tinctura ipsorum ignis violentia exhalet. Calcinatos pulverato super marmore tenuissimè, eosque indas in matrarium vitreum, de super infundendo menstruum cœleste, destillatum cum proprio suo saccharo, ut supernatet octo digitos.

E

Putre-

Putrescant omnia in Balneo vase Hermetice clauso per decem dies , donec menstruum totam tincturam sibi adsciverit. Separato menstruo per B. remanet preciosa tinctura in fundo. Hæc ille. Hic notandum est , Quercetani menstruum cœleste cum suo saccharo destillatum nihil aliud esse , quàm rorem mense Majo collectum , cum melle aëreo digestum ac destillatum.

XXIX.

Coraliorum rubrorum confusorum libræ duæ in vas retortum VValdeburgicum immittantur , & supposito receptaculo acetum ipsorum destillando foràs propellatur. Deinde coralia vehementius urantur , donec reddantur albissima. Exemta in pulverem redige, & in vitrum injecta aceto destillato perfunde. Vitrum in lenem calorem colloca , donec acetum nihil amplius solvere valeat. Quod solutum est, secernas & recenti aceto sæpius affuso huic operæ ne parcas, donec universis coraliis dissolutis nihil præter terram inutilem remaneat. Confunde omnes solutiones in

vitrum arenæ impositum, ac destillando phlegma separa. Ubi materia in vitro exsiccata videtur, remoto receptaculo aliud applica, & adhibito igne vehementi, fac ut spiritus sublimis per alembicum proferatur, qui diligenter servandus est. Postea relictum pulverem album spiritu vitrioli penitus dissolve. Solutione factâ spiritum magnâ ignis vi destillando secretum etiam separatim contineas, ut de aceto dictum est. Denique coralia relictâ ingenti urenda sunt igne, donec amissum vel potius, ut quibusdam placet, absconditum colorem nativum recipiant. His infusus proprius ipsorum spiritus veram tincturam producere dicitur. XXX.

Coralia rubra cum pari pondere salis nitri contrita, commistaque induntur in catinum, & super igne prunarum sinuntur per dimidiam horam colliquefcere, interim ferreo stylo aliquoties versando, & explorando num materia sit lævis & instar marmoris gliscat sine granis. Si nondum est talis, ignis diutius est adhibendus, donec

signum dictum appareat. Tunc ubi refrixit, albam massam invenis, quæ extrigillo extracta teritur in pulverem subtilem, qui immissus in cucurbitam perfunditur vini spiritu bono, qui intra duas horas assumit tincturam. Effuso primo & reposito submittitur alius, idque repetitur donec tingi desinat. Effusiones tinctæ filtrantur per chartam, & lemi balneo spiritus separatur usq; ad tincturam rubeam perspicuam, quæ valdè acris est, & linguam urit. Datur gutta una ex vino, vel julepo conveniente.

CAP. IX.

De quinta essentia coralliorum.

Quanquam apud Chymicos quinta essentia & tinctura coralliorum interdum pro unâ re habentur, eodemque significato accipiuntur: attamen si accuratè rerum vocabula distinguamus, quinta essentia est quiddam tincturâ magis purum atque æthereum, neque terrenæ molis particeps. Sed huius distinctionis parum memores plerique

que Chymici, cū purissimam rei partem extrahentes, à corporeo crassamento liberârunt, sive id magisterium sit, sive oleum, seu tinctura, essentia nomine notare haud verentur. Quintam essentiam, cujus præparationem *Beguinus* in tyrocinio Chymico longâ oratione prosequutus est, quamvis molesta sit, nec sine magno labore, aut sumtu possit perfici, hoc loco recensebo, cū quod ad corallorum elaborationem pertinet, nihil omittendum videatur. Destillanda est magna aceti acerrimi quantitas, novum singulis vicibus super priores fæces destillando, donec centum circiter libras aceti per Balneum optimè rectificati habeas. Requiruntur etiam minimum triginta libræ corallorum rubeorum in pulverem subtilem redactorum: Materia item plurima ampla, colli prolixioris, quibus singulis libra una corallorum imponatur, acetum paulatim & per vices affundendo, donec ad quatuor vel quinque digitos superemineat: Perque diem naturalem in Balneo digerendo, usque dum acetum

dulcescat , & colore flavo imbuatur. Tunc menstruum decantandum , novum affundendum, donec omnia penè dissoluta sint. Menstruum per Balneum ex cucurbitis altis repetatur, & ad singulas salis libras uncia duæ aceti affundantur & destillentur : deinde uncia quatuor addantur, postea sex, ita paulatim & per vices alendo, tandemque infusiones de uncia in unciam minuendo, donec acetum tam acre atque infusum fuerit, destilletur. Phlegma omne insipidum destillatum asservandum. Salia sale aceti armoniaco imprægnata in vapore calentis Balnei , fermentanda ibidem, donec odor gravis, & color ater appareat, quæ veræ putrefactionis sunt indicia. Cumque hæc apperuerint, sales resoluti calidè in retortas imponendi, eò quod statim in frigido congelentur, & per B. vaporosum vel cineres phlegma separandum , donec vapores sive fumi albi conspiciantur. Tunc cessandum, & destillatio per arenam in reverberio clauso continuanda usque dum omnes spiritus egressi fuerint, & oleum rubrum

rubrum sanguinis instar guttatim effluxerit. Fæces servandæ ad usus ut postea dicetur. Liquores omnes destillatos odoratissimos, & instar aquæ ardentis flammam concipientes pone in cucurbitas altas, & lento Balnei calore à phlegmate separa, & loco frigido in vitris probè obturatis serva. Postea igne aucto phlegma urge, & ab oleo separatum ad usus repone. Interim fæces superius reservatas calcina in athanore, spacio quinque dierum in vase undique clauso. Deinde vase aperto detur ignis per gradus, ut fæces nigra cineritii coloris fiant. A quibus sal eliciatur cum phlegmate priori reservato, quod filtretur & coaguletur. Postea idem sal dissolve in phlegmate posteriori servato, donec purum evadat, quod calore moderato exsiccari debet. Hujus salis accipe uncias duas, digere in B. per triduum. Postea levi B. calore destilla aquam insipidam, quam seorsim serva. Itera eandem operationem, donec sal in duplum sui ponderis proprio sale ar-

moniaco imprægnetur & augeatur, vel etiam paulo plus, vel donec spiritus tam acer aut fortis destilletur à suo sale, atque cum impositus fuit. Tum sal in vase idoneo pone ad sublimandum in cineribus spacio duorum dierum, dando ignem per gradus. Ita sublimabitur ad latera vasis materia candidissima instar nivis, quæ dicitur verum philosophorum sal armoniacum. Hujus salis armoniaci accipe unciam unam, spiritus rectificati uncias quatuor. Misce simul, & per biduum digere. Deinde destilla cum cohobis, donec totum sal cum spiritu ascenderit. Hæc materia triuna circulari debet, donec exaltatio voto respondeat. Sic habebis quintam corallorum essentiam, cælestem substantiam, ab omni fæce terrenâ immunem, mercurium vegetabilem, & mineralem, clavem philosophicam, solidissima quævis corpora aperientem, ad medicamenta virtutum admirandarum paranda, modo omnibus veris philosophis noto, Tantum Beguinus.

Alius modus parandi quintam Coraliorum essentiam.

Accipe flores coraliorum, de quibus paulo pòst agetur. Contere subtilissimè, positisque in cucurbitâ vel phiala affunde sufficientem aceti destillati quantitatem. Digere vase clauso in cineribus, vel Balneo, igne lento, & videbis totum quasi corpus coraliorum in eo aceto (quod cæleste redditum septenâ destillatione & in pelicano attenuatum, foret optimum) solvi & acquirere colorem sanguineum, paucis fæcibus. Hunc liquorem destilla per filtrum, vel chartam bibulam. Hinc in B. calente coagula per exhalationem. Tritam calcem in phialam immitte, affunde aquam stillatitiam simplicem, vel rosaccam, Digere in cineribus vase clauso, lento igne. Solvetur quasi tota, & colorabit aquam sanguineo colore. Filtra, coagula in sole vel lenissimo igne in pulverem miræ pulcritudinis. Si libet, solve spiritu vini ad olei consistentiam.

III.

Nonnulli hac ratione essentiam conficiunt : Accipe coralliorum acetosolutorum, & rursus exsiccatorum pulverem, sive sal. Perfunde illud aceto Naturæ, non isto vulgari, sed suavi, & aquam pluviam viribus imitante. Id acetum sal coralliorum ita solvit, ut terrenæ fæces à subtilioribus partibus separentur. Quod dissolutum est, destillatur, & in fundo relictæ materiæ rursus hoc acetum affunditur, ut eo solvatur. Solutio & coagulatio tamdiu iteranda, donec coralia defæcatissima, nihil terrenæ impuritatis habeant. Postea nullo negotio illa in oleum rubicundum ab artifice verti possunt, quod aliquis tincturam appellare meritò posset. Nota acetum Naturæ esse rorem Majo collectum.

Iohannes Pop-
pius.

CAP. X.

*De Coralliorum floribus, Crystallis, syrupo:
de coraliis preparatis, confectiōe coralla-
tâ, coraliis factitiis, & conservando
illorum rubore.*

Qui tenuissimam levissimamque
coralliorum substantiam expe-
runt, ea in pulverem redacta in summi-
tatem alembici, vel ad latera cucurbitæ
sublimant, & quod elevatur, florem vo-
cant. Quod enim optimum & præstan-
tissimum est, flos appellatur, quemad-
modum flos vini dicitur vinum gene-
rosum. *Cato de re rustica* florem salis
vocat optimam & candidissimam ejus
partem. Sic flores sulphuris, antimonii,
benjoini pro subtilissima purissimaque
eorum parte accipiuntur. Flores coral-
lorum in hunc ferè modum conficies:
Corallia redige in subtilissimum pulve-
rem per contritionem in marmore, &
elutionem, quomodo terræ solent ab
impuritatibus & crassitie separari. Po-
teris nonnihil aceti destillati addere,
ut fiat offa, qualiter solent pictores

colores suos terere. Offam istam in validam concurbitam ex duplo vitro injice. Affunde acetum stillatitium, ut emineat duos vel tres digitos transversos. Impone alembicum cæcum, & juncturas luto tenacissimo claude, ne aceti spiritus te proripiat. Colloca in Balneum mediocriter calens, ut digeratur, putrescatque materia. Relinque in eo per tres, duas aut quatuor septimanas semper calente. His elapsis pro cæco rostratum affige alembicum, omneque acetum subtrahe, nec amove à balneo, nisi post unum atque alterum diem, quo spiritus acres exhalaverint, & benè calcinata fuerint corallia. Videbis subtiliores partes nonnihil in vitro elevari. Exemptas contere denuò super marmore cum aceto stillatitio, & fac pulmentum tenerrimum. Hoc in cucurbitâ affuso ut prius aceto per octo aut decem dies macera sub alembico cæco in balneo repente. Acetum post hac elice, & materiam præterea in quartum diem in balneo coque ut ferveat nonnihil. Videbis iterum florem quendam intumescere,

mescere , & in vitro elevari aliquando ad medium vitri , specie capillamentorum tenuissimorum , & candidissimorum instar aluminis plumosi. Si peritus es hujus operæ, etiam tertio repete eundem laborem. Volatilem illam & subtilem materiam à crassiore fæce cum pennâ separa, & scorsim serva. Crassior pars novo aceto pertundi, digeri & destillari potest, & plures exhibunt flores, qui cum prioribus jungendi. Hi si denudò aceto stillatitio solvantur , & eo abstracto , cum spiritu vini circulentur, in rubeum liquorem vertuntur.

Modus Secundus.

Accipe , minima coralliorum fragmenta , & posita in fictili firmissimo vel crucibulo fac ut igne candescant. Ignita projice in acetum stillatitium acerrimum. Effuso in aliud vas aceto rursus corallia igni imposita in crucibulo candescant , & ignita in acetum injiciantur. Hoc opere decies facto, cessandum est. Acetum à corallis separatum destilletur ad siccitatem. Accipe relictæ

in fundo materiæ & salis ammoniaci æquale pondus, contere simul & sublima. Videbis pulcherrimos flores elevatos, quos per aquam stillaticiam ablutos & edulcatos serva. Hi facile in liquorem abeunt.

Tertius Modus.

Similiter & pulvis corallorum subtilissimus cum pari pondere salis ammoniaci contritus & aliquoties cum eo sublimatus egregios flores præbet. Sic eadem operâ flores salis ammoniaci, & coralliorum fiunt. Est & alius modus insignis sublimandi florem coralliorum, qui infra cap. de quinta essentia proponetur.

Flores sulphuris corallati.

Accipe Coraliorum libram unam, florum sulphuris uncias quatuor. Conterantur in pulverem tenuissimum. Immissa in cucurbitam ex arenâ sublimentur. Aquam profluentem seorsim pone. Ita flores sulphuris secum trahunt subtilissimam coraliorum partem, Hi flores cate-

cæteros vulgares & simplices viribus longè antecellunt, ubi morbi vis exigit. Cæterum si quis istos terebinthinæ spiritu dissolvat, haud dubiè balsamum pulmonis optimum, & simul præsentissimum roborando cordi remedium inveniet.

De Crystallis Coralliorum.

Sunt qui coralliorum magisterium sive sal purissimum & ab omni terrenâ fæce liberatum in lapillos perlucidos vel crystallos arte congelari posse existimant. Hâc autem viâ procedunt: Magisterium coralliorum in fictili mundo calcinant, ut sal aceti ex solutione residuus ustione consumatur. Relictæ materiæ affundunt aquam convenientem cum paucis spiritu vitrioli, eamque solvunt. Dissolutam filtro trajiciunt, & ad medietatem vel plus destillando abstrahunt. Quod reliquum manet, in loco frigido & humido positum in Crystallos concresecit.

Ailius Modus.

Coraliis minutissimè contritis af-
funde

funde succum limonum. In digestionem per quatuor dies consistant, ut solvantur. Postea affunde tantundem aceti destillati acerrimi, & rursus digestionem per viginti dies committe. Tandem destillentur simul igne aperto. Primò prodibit aqua candida, deinde lutea, ultimò oleum rubrum, quod aquæ innatat. Aquam ante dictam in B. destilla, ut phlegma separetur, reliquum pone in loco frigido, & lapilli concrebunt.

Crystalli corallorum cum nitro.

Accipe salis coralliorum drachmas duas, nitri probè purificati tantundem, affuso aceto destillato solve, & dimidia parte per destillationem subtractâ, fac in loco frigido coagulentur. Erunt lapilli nitidissimi, qui in levando febrium æstu, & viribus instaurandis plurimum valent.

Crystalli coralliorum cum saccharo Saturni.

Accipe sacchari Saturni & salis coralliorum defæcatissimi æquale pondus. Disso-

Dissoluta hæc aceto destillato vel aqua conveniente, per destillationem abstracto quod superfluum est, frigido loco concreſcent. Salutare hoc esse medicamentum puto, præsertim in febribus, ob Saturnum domitorem febrium.

DE SYRVO CO-
RALLORUM.

Syrupus corallorum Quercetani.

Oportet perfectæ suæ maturitatis tempore exprimere, filtrare, & depurare perquam accuratissimè succum berberis, aut limonum: Nam acetosi ejusmodi & acidi succi, quò perfectius depurati, & à crassâ terreâ substantiâ, quâ scatent, exquisitius segregati, eò aptiores erunt, & efficaciores ad dissolvendum corallium crasso modo contusum. Ex cujus genere ad hunc syrupum conficiendum seligas omnium rubicundissimum, & elegantissimum. Hoc injiciatur in matracium vitreum & idoneum, affundatur aliquis prædictorum succorum oprimè

ptimè depuratorum , ut materia quatuor digitos aut paulò plus supernatet. Collum subere , vel cerâ Hispanica occludatur , & in balneum vaporosum fervidum collocetur , hoc est, matrarium aquam non attingat, sed vapores ex aquâ bulliente ascendentes circumquaque illud feriant, ubi necesse est, ut vas aquam continens ex omnibus partibus probè muniatur, atque claudatur, ne vapores exhalent. Hujus balnei calore , qui dies noctesque per triduum integrum continuabitur , totum corallium in illo liquore ferè dissolutum apparebit, idque colore subrubro & sapore dulci. Effunde per inclinationem, quicquid dissolutum fuerit , facibus si ita videbitur , novum succum depuratum rursus affundendo , & in cæteris procedatur, ut supra. Ad libram unam dicti succi, corallinâ essentia optimè imprægnati , sufficit sacchari candi uncias sex adjicere ; & ad syrupi consistentiam decoquere, in ipso quidem B. vaporoso, non tamen clauso , sed aperto : & vasis loco accipere oportet alembicum , aut simile

simile vas , cujus collum & orificium sit satis amplum. Vide *Quercetani Pharmacopœam restitutam.*

*Syrupus corallorum Joannis
Langii.*

Accipe aquæ stillatitiæ libras quatuor , spiritus vitrioli drachmam unam, affunde rosis rubris siccatis Paucis horis tinctura in aquam migrat. Hanc novis rosis affunde & exalta. Tandem filtratæ tincturæ adde corallorum solutorum succo berberum unciam unam, vel q.v. sacchari q. s. & fiat julepus. Hic nihil aliud est, quàm tinctura rosarum ex coralliis composita.

Corallia preparata officinarum.

Selecta coralliorum fragmenta adhibita vino vel aquâ purè eluuntur , & in mortario contunduntur minutissimè , deinde super marmore vellapide prophyrio in tenuissimum & vix tactu percipiendum pulverem rediguntur. Ne autem subtilior pars coralliorum contritione in auras evanescat

nescat ac dissipetur, inter terendum semper aliquid aquæ communis aut rosarum adspargendum est, ut pulvis speciem referant. Quæ exsiccata & frustilatum divisa ad usum servantur.

*Confectio corollata, vel manus Christi
corollata.*

Accipe sacchari clarificati uncias octo, aquæ rosarum odoratissimæ uncias quatuor. Coquantur lege artis, & sub finem dimidiâ unciâ coralliorum præparatorum aut magisterii eorum adjunctâ, aliquot guttulæ olei cinamomi aspergantur, & inde conficiantur rotulæ.

*De Coraliis factitiis & adul-
terinis.*

Arte naturam imitante coralliorum frutices veris perquàm similimi formantur, qui ob eximium ipsorum deus à quibusdam in deliciis habentur. Itaque jam ostendetur, quomodo conficiantur, & à veris discernantur, ne forsitan imperitis rerum fucus fiat. Accipe ramenta cornu caprini albi & nitidi, à sordibus mundati & puriter abluti, Dis-
solve

solve ea lixivio facto excinere fraxini, quod aliquoties per filtrum transmissum sit & defæcatum. Duarum hebdomadum spatio fit, ut plane dissolvantur, & spissæ pultis speciem habeant. Postea cinabaris quantum sufficit cum illis permisceatur & figurentur corallia, ut liber. Hæc torno & ferramento adhibito in nitorem dentur.

Secundus Modus.

Accipe calcis vivæ quantum libet, vino affuso extrahe lixivium. Postea minii partes duas accipe, cinabarii unam, calcis quinque. Cum albumine ovorum & modico salis misce, ut fiat massa, unde formentur coralli. Postremò coquantur in oleo seminis lini ut splendorem capiant. *Paracelsus.*

III.

Accipe gyphi partes duas, calcis puræ partem dimidiam, minii & cinabaris, utriusq; partem unam, albuminis ovorum quantum sufficit. Figurentur coralli. Idem auctor.

IV.

Alii hoc modo conficiunt : Ramen-

ra cornu cervi albisſimi ponantur in calce vivâ, modico humore conſpersâ. Sic novem dies imota conſiſtant. Hinc igne coquantur, & bullientibus aliquid gummi tragacanthi & Arabici benè triti adjiciatur, omniaque probè permisceantur. Adde tantum cinabrii, quantum ad nativum colorem inducendum neceſſe eſt. Maſſâ ab igne remotâ coralliorum formæ manibus fingantur.

V.

Aliqui ſumunt ſcobem cornu bovis albi, & in lixivio acerrimo poſitam quindecim dierum ſpatio diſſolvunt, poſteâ vehementer coquunt, dum liqueſcat. Liquefactam percolant, & cinabari tingunt. Maſſam exſiccataſ formâ coralliorum figurant, ac pulvere quodam Tripolitano confricantes nitidam reddunt.

VI.

Author eſt *Gallus Philoſophus*, corallium ſequenti modo diſſolutum in naturalem formam reduci poſſe. Fiat primò aqua fortis ex vitrioli librâ una, ſalis nitri pari pondere, adjectis cina-

brii

bri unciiis quatuor. In ea dissolvatur corallus rubeus, minutissimè tritus, donec in pastam spissetur. Aquâ per declinationem separatâ, in ejus locum alia affundatur communis, idque toties fiat, dum nihil acre remaneat. De relicta massa quidvis conformari poterit. Quod formatum est, in pane è farina secalæ confecto per noctem condatur.

VII.

Cinabaris cum albumine ovorum supra marmor conteratur per integram horam. Deinde paulisper exsiccentur ad spissitudinem argillæ. Formentur ramuli pro lubitu in coraliorum speciem. *Paracelsus.*

VIII.

Omniū nobilissima est illa corallorum palingenesis, cujus meminit *Paracelsus in Archidoxis*, ubi inquit: Si tinctura corallorum reddatur ipsorum magisterio, posse ab artis Chymicæ perito pristinam illorum speciem planè restitui, corpore ipsorum dissolutò, & in limum mutato, denique formâ coralli figurato. Iam demonstra-

tum est, quomodo corallia adulterina formentur. Hæc autem vera & nativa non esse, indicium est, quod igni imposita facile consumantur vel in pulverem dilabantur, veris maximè ignem sustinentibus.

Coraliorum rubens color ut conservetur, vel amittatur, vel amissus recuperetur.

Coraliorum coloris ratio non magis dari potest, quàm rosæ. Hujus enim investigatio superat humanum caprum, nec ad primas aut secundas qualitates referri debet, ut nasci nonnulli existimant, qui omnium rerum causas ex his qualitatibus venantur. Deus hujusmodi coloribus res ornavit, ac eorum seminaria feminibus ita inseruit, ut alii ab insito spiritu architectonico produci non possunt. Ita statuit *Anselmus Boetius*.

Admiranda sanè est coralii natura, quod ejus baccæ à viro gestatæ splendorem suum semper conservent, sed fœminis adalligatæ pallore tandem af-

afficiantur, viresque amittant. Hujus rei causam proponit *Levinus Lemnius*, quòd suavis halitus à virili corpore emanans, illa recreet caloris nativi temperie, quâ præditi sunt mares. Contrà multis observationibus constat, si quis gravi morbo affectus, vel jam moriturus coralia collo gestet, illa nativo colore amisso pallefcere. Unde à quibusdam Vates appellantur, quòd futura prælagiant. Cujus causam dat *Cardanus*, quòd vapor ille qui nondum molestiam homini adferre potest, substantiam teneriorem coralli adfligat. Sed quanquam hæc ratio quodammodò verisimilis est; tamen satius & laudabilius mihi videtur, Naturæ abscondita admirari, quàm rationes incertas reddere.

Coraliorum rubedo reparatur, si pulvis juglandium veterum & salis natri illis affricetur; Vel si semine sinapi obruta ferventur, nitorem non amittunt, sed magis rubicunda evadunt. Quidam urinam puerorum antiquam, & quæ faces deposuit, per inclinationem

nem in vas vitreum effundunt, & in eâ coralia mergunt, perque dies aliquot relinquunt, donec pulcro rubore conspicua reddantur. Alii coralia, ut pristinum recipiant colorem, supra sterquilinum suspendunt, ita ut sterminus non attingatur, sed tantummodò vapor ejus admittatur.

CAP. XI.

De viribus Coralliorum.

ADmirentur alii, & laudibus efferrant lapidum preciosissimos, *Adamantem, Smaragdum, Rubinum, Hyacinthum, uniones, &*

*-- gemmarum quicquid felicibus undis
Nascitur, Eo i qua maris unda rubet.*

Me iudice, coraliū propè divinis viribus omnes gemmas superat. Nec gemmistantum, sed cunctis etiam herbis mihi præferendum videtur. Quid multis opus est? In uno coraliō tot potestates cernuntur quot non in alio Terræ partu invenire possis. Fateor lapidem *Bezoar, margaritas, unicornu, cornu cervi, & alia*

& alia ejusmodi genera eximiæ potestatis esse, sed remedium nullum ostendi poterit, quod multitudine & præstantiâ virium cum coraliis comparari possit; id quod paulò post multis rationibus at, que exemplis probabitur. Cæterum si primas coralii albi & rubei qualitates perpendamus, aliqua differentia inter utrumque apparebit. Album enim, ut Platearius censet, frigidum magis est, quàm siccum: Rubeum frigidum minùs quàm siccum. Quod enim majorem ignis partem habet, fit rubrum: quod plus aquæ, album fit. *Avicenna*, coralia ait frigida esse in primo, sicca in secundo gradu. Verum ubi majori adstrictione opus est, alba rubris præferuntur. *Cornelius Celsus* coraliū inter adurentia referens, ab *Hieronymo Rubeo* in editis ad illum notis reprehenditur, cum potiùs refrigerent, adstringant, & ulcerum cava expleant. Verùm *Avicenna* eo loci intelligendum putat non ipsū coraliū, sed anagallidem herbam colore phæniceo corallo similem. Ego verò existimo, *Celsum* verba

facere de vero coralio , non quidem crudo, sed usto, quod gustantibus acerrimum & summè mordax deprehenditur. *Jacobus Zuingerus* coralia, inquit, duriora corpusculâ sunt , nec vim suam liberè exercent. Si verò mollescat durities, & quæ terrenas partes in unum cogit, vis valida ceu in arenam progredia-
tur, nihil est , quod amplius vel operationi illorum eximiae , vel incredulae multorum diffidentiae obsistere queat. *Paracelsus* & quicunque in ejus verba jurârunt , eò majorem vim inesse coralliis dicunt , quò majora sunt , & ramis conspicua cæteris eminent. Hoc si ita est , eâdem de causâ margaritæ parvæ minus quoque habebunt virium grandioribus. Sed his omissis omnes coralliorum potestates , quas *Zoroastes*, *Metrodorus*, *Orpheus*, *Marbodus*, *Albertus Magnus*, *Paracelsus* & alii auctores gravissimi illis tribuerunt, singillatim enumerabo. Mederi autem illa dicuntur gravissimis capitis affectibus , Apoplexiæ, epilepsiæ, incubo, paralyfi, convulsioni, contractioni, vertigini, mania, melan-

melancholiæ, terrori nocturno, insomniis turbulentis, phrenitidi, delirio, stultitiæ: somnum adferunt: destillationes sistunt: aciem oculorum exacuunt, & reliqua eorum vitia corrigunt: Sanguinem è naribus, è pectore aut quacunque parte profluentem cohibent: ardorem faucium & linguæ restinguunt: dentes firmant, eosque carie excisos eradicant: gingivæ mala remonent: Phthisi & pleuritidi resistunt: cor recreant, & ejus tremorem, palpitationem, syncopen levant: Venenum & pestem depellunt: à febris liberant: ardorem stomachi, & oxyreum auferunt: Symptomata ex vitriolo assumpto relevant: dolores ventriculi, & intestinorum leniunt: Eorum tonitru & murmur conpescunt: hepar corroborant, hydropi medentur & fluxorem hepaticum coërcent: lenteriam, dysenteriam, & omne alvi profluvium reprimunt: lienem absumunt, & ejus infractus expediunt: sanguinem mundant, concretum dissolvunt, & ejus integritatem tuentur: Vermes necant:

Venerem excitant : calculum comminuunt , & expellunt : Immodicum sanguinis mēstrui fluorem sedant: Uteri robur firmant , fœtum reficiunt, gravidis vires addunt, monstra & abortum fieri prohibent : vulnera consolidant: morphæam, lepram , cancrum , herpitem & omnia ulcera sanant : Cicatrices obducunt , earum vestigiâ delent, carnem excrescentem consumunt. Podagræ medentur: Typhones, fulmina, grandinem omnemque adversam tempestatem avertunt; Dæmones & spectra fugant : incantamenti resistunt: obsessos restituunt : ferarum incursus inhibent : pericula fluminum declinant , & viatores à latronum insidiis defendunt : odium inter domesticos excitatum propulsant : Agris inspersa fœcunditatem dant , & ab illis mures, locustas , crucas , & omne vermium genus arcent. Has omnes vires in coralliis esse antiqui crediderunt. Num autem tanta medelarum miracula illis fiant , & quomodo dictis affectibus ac-

commo-

commodata eventum præstent, jam ordine declarabitur.

Epilepsia, Apoplexia, Vertigo, incubus, capitis imbecillitas.

Maximorum capitis affectuum, nobile remedium corallium esse constat. *Paracelsus* corallium, ait, valetudinem hominis integram tuetur, ne quis incidat in morbum comitiale, velut insignis hujus mali antidotus. *Trallianus* corallium comitialibus alligatum cum cerebro asini plurimum prodesse scripsit. Quamquam autem illud per se multum valet, tamen aliis ejusdem facultatis medicamentis permixtum, aut dissolutum, multò potentius redditur, veluti si dissolvatur spiritu vitrioli antepileptico, cujus elegans descriptio hæc est: Vitriolum Hungaricum præstantissimum aquâ fontana solvitur. Quod solutum est, diebus octo in loco repente positum relinquitur, donec excrementa in imo subsideant. Purum à fæcibus secretum per filtrum mittitur, idque absumptâ per lentum calorem

majori parte aqueæ humiditatis in loco frigido & humido in crystallos purissimas concrefcit. Hoc vitriolum sole vel loco calido exsiccat. Vbi exaruit, vasi retorto luto tenacissimo obducto ingestum destillatur more solito. Profluit phlegma primùm, tùm spiritus, tùm oleum. Quæ omnia in Balneo novâ destillatione separantur. Oleum deniq; quod alembicum non ascendit, ex retortâ propellitur, & separatim servatur. Interea semina pæoniæ, viscum quernum, flores tilia, cornu cervi, cranium humanum, & alia epilepsiæ conferentia dicto phlegmate perfusa decem dies consistant in loco calido. Spiritu autem coralia rubra contrita dissolvantur. Deinde phlegma, quo medicamenta macerata sunt, percolatum affunde vitriolo Hungarico recenti probè defæcato, ut illud resolvat. Destilla in B. ad siccum. Iterum atque iterum cucurbitæ in rectum destilla ad siccitatem, quò corpus vitrioli penitissimè dissolvatur. Tandem etiam superfunde spiritum & oleum destillatione correctum.

Immitte

Immitte hæc simul in phialam longi colli, & aptato alembico spiritum ex cineribus destilla, qui levis & maximè penetrans est, & colore viridi. Dosis scrupulus in aqua florum tilix, vel pæoniæ. Coraliorum pulvis infantibus recens natis cum lacte materno ingestus, eos ab epilepsiâ defendere, & per omnem vitam immunes servare dicitur. Idque authoritate *Arnoldi de villanova* confirmatur, qui grana decem coraliæ rubri infanti recens nato ante omnem alium cibum exhibita, tutum cum ab epilepsiâ reddere ait. Quod & *Camillus Leonardus* Medicus Pisarenensis sæpius se expertum esse testatur. Qui in hanc rem efficacius medicamentum desiderat, poterit isto composito uti:

℥. Coralior. rubr. præp. scrup. r.

magarit. præp.

fecule pæoniæ ana scrup. dimid.

fiat pulvis tenuissimus.

Tantum valet crudus coraliorum pulvis. Multò igitur plus efficacix erit magisterio, vel tincturæ, vel essentix ipsorum. Penotus tincturam illorum

dimidiæ diachmæ pondere epilepticis paulò ante paroxysmum offerendam censet. Non autem in humano corpore tantum coralia hos effectus edunt, sed & bestias epilepsiâ correptas mirificè juvant. Magna certè pars remediorum est, quorum insignes vires animalium brutorum indicio humano generi innotuerunt. Et quæ illis aliquando auxilio fuêre, ea homines sibi quoq; profutura existimâunt. Sic author libri de arte falconariâ refert, integras coralliorum baccas falconibus epilepsiâ affectis devoratas præsentissimum esse mali remedium. Corallum & succinum ut in mari ambo nascuntur, ita virium similitudine quodammodo conveniunt. Hanc ob causam, operæ precium faciunt, qui illis permistis oleum destillando eliciunt hoc modo: Coralia contusa, & cum succino mixta simul per vas retortum destillantur. Liquor profluens recentibus coralliorum fragmentis additus iteratâ destillatione exigitur. Denique spiritus ab oleo separatur. Hoc oleum succini corallatum vocatur, mirabili vi prædictum,

tum, non in epilepsiâ tantum, sed et-
jam cæteris capitis affectibus utile. Spi-
ritus coraliorum quamvis per se præ-
stantissimum sit remedium, si tamen ar-
tifex ulterius progressus Solem & Lu-
nam eo dissolvat, medicinam incompa-
rabilis efficacix elaborabit. Coralium
quoque tinctura cum aquâ ipsorum
permixta similiter capitis morbos miris
modis obtundit.

*Pulvis antepilepticus Angeli
Sale.*

℥ Cranii humani

Coralior. rubr.

Vngula alcis calcinat.

Margarit. ana unc. dimid.

sem. pæoniæ excortic. unc. ij.

Camphoræ scrup. j.

Ol. majoranæ gut. xij.

Aq. flor. tiliæ unc. viij.

Pulveratis pulverandis cætera adjician-
tur, & consistent in balneo calente octo
diebus digerenda. Postea destillando
humiditas abstrahatur, relicto pulvere
in fundo, qui denuò teratur, & ad usum
servetur, in vitro probè clauso.

Pulvis alius antepilepticus.

Coralia rubra in tenuissimum pulverem redacta dissolvantur liquore, qui ex crudo non autem calcinato vitriolo destillavit. Humore separato relictæ coralia serva.

℥ Coralior. hoc modo præp. unc. ij.

C. C.usti unc. dimid.

Camphoræ gr. vj.

Ol. succini

majoranæ

lavendulæ ana gr. vj.

Ambrae gryseæ gr. viij.

Mixta in mortario vitreo tenuissimè conterantur, summâ diligentia. Erit pulvis suavissimi odoris, qui in vitro servandus est. Hic miræ potestatis contra epilepsiam infantium esse dicitur, si cum aquâ conveniente offeratur.

*Pulvis Cratonis contra Epilepsiam
& Vertiginem.*

℥ Cinabaris nativæ unc. dimid.

Coral. rub. præp.

Magarit. præp. ana scrup. ij.

Fol. auri n. xv.

Croci scrup. j.

Mixta redigantur in pulverem.

*Pulvis antepilepticus, quem pro secreto
quidam habent.*

R. Cinabaris antimonij

Magister. Corall.

Perlar.

Cranij human. ana drachm.

*Redigantur in pulverem. Dosis gr. 8.
in aq. conveniente.*

*Epithema contra dolorem capitis à
causa calida:*

℥. Corall. rubr. præp. drachm. j.

Margarit. præp. scrup. dimid.

sal. saturni scrup. dimid.

Aq. rosar.

semper v. ana unc. j.

*Paralysis, convulsio, con-
tractio.*

Coralium paralysis & convulsionis
remedium esse Paracelsus & Penotus te-
stantur. Quod sanè verisimile est, cùm
id Epilepsiæ, & Apoplexiæ cæterisque
capitis morbis conferre paulò antè de-
monstratum sit. Non autem crudum
id præstat, sed ejus essentia, aut tin-

Etura præcipuè quæ *spiritu tartari, salis, vitrioli, terebinthina, ligni sancti* extracta sit: aut *oleum succini corallatum*, aut *magisterium corallorum spiritu tartari dissolutum*, quod & partes principes corroborat, & humorem noxium per sudorem depellit. Vel oleum hoc modo paratum valebit: Accipe coralliorum minutissimè contritorum libras duas, salis gemmæ libram unam. Hæc per vas retortum destillatione acta oleum profecerunt, cujus sex guttulis quotidie in aquâ conveniente sumptis exiguo temporis spatio convalescunt, quibus membra morbo contracta sunt.

Melancholia, mania, insomnia turbulenta, terror nocturnus.

Coralia dum cerebro, cordi, ventriculo & hepati robur addunt, sanguinique puritatem tuentur, fit ut melancholia & mania, cæterique ejus generis affectus hominem non invadant. Sed & occultâ quadam & peculiari vi potent, adeò ut de collis puerorum suspensa ipsos à nocturno terrore, & insomniis turbu-

turbulentis defendant. Dantur illa præmissis digestionibus & potionibus helleboratis, vel oxymelite helleborato cum aquis stillatitnis scolopendrii, cucutæ, fumariæ melissæ, cum syrupo de fumaria, de epithymo, de polypodio, de pomis Regis Sabor.

PHRENITIS, DELIRIUM.

Pulvis ad phrenitidem Rondeletii.

℥. Corall. rubr. sesquidrach.

sem. coriandri drach. ij.

Flor. nymphææ drach. iij.

Violar.

Rosar. ana drach. ij.

sem. lactuæ

papaveris an. drach. j.

santali rubri scrup. ij.

Fiat pulvis tenuissimus, quo conspergatur pars capitis anterior.

Destillationes capitis.

Ob eximiam adstringendi & fixandi vim, quæ prædita sunt coralia, humores à capite in subjectas partes destil

destillantes cohibere & reprimere dicuntur. Dantur in aquâ capiti dicatâ, præcipuè serpylli, quod in sistendis & exsiccandis destillationibus plurimum valet. In hoc affectu primas tenet *coralliorum tinctura, spiritu ligni sancti, juniperini, querni, & buxini extracta*: Item *oleum succini corallatum* supra descriptum, & *confectio seu manus Christi corallata*: *Oleum quoque vitrioli corallatum*, quod hoc modo fit: *Coralliorum & vitrioli æquum pondus destillando per vas retortum agitur. Spiritus primò, tum oleum profluit, admirandæ potestatis, quod repetitâ destillatione corrigendum est.*

Vigilia.

Plinius refert, coralliorum surculos ex vino potos, aut si febris sit, ex aquâ somnum adferre, non aliam ob causam, opinor, quàm quia capitis affectus levando simul robur cerebro conferunt, nisi quis frigus ipsorum hujus rei causam statuere malit.

Emulsio somnifera.

℞. Corall. rub. præp. drach. j.

Sem-

Sem. papav. alb. drach. ij.

Aq. flo. nymphae

Lactuca an. unc. j.

Fiat s. a. emulsio, quæ vel extrinsecus capiti cum linteo admoveri potest, vel ore assumi.

Oculorum vitia. Visus obscuritas.

Narrat *Plinius*, coralliorum cinerem oculorum medicamentis misceri: Et *Ioannes Platearius* asserit, illa oculorum dolores lenire, panos & obscuritatem tollere & corruptelæ ipsorum subvenire, si in collyrio illis admoveantur. *Avicenna*: coralia abstergunt cicatrices oculorum, & foveas earum carne implent. Quidam magisterium coralliorum edulcatum, & omni falsedine liberum aquâ verbenæ dissolvunt, idque oculis vel instillant, vel cum linteolo applicant, ad augendam ipsorum aciem, fluxionesq; sistendas aut absumendas. *Serapio* coralia lacrymis & lippitudini oculorum conferre inquit.

Essen-

Essentia coralliorum ophthalmica
Paracelsi.

R. Corall. trit. unc. ij.

Aqua ligustici lib. j.

salis gemma

Vitrioli albi an. unc. ij.

Digerantur calore debito per mensem. Rubram inde essentiam subtrahe, & coagula. Hæc in aqua ophthalmica dissoluta & oculis admota defluxiones mirificè compescere & pustulas discutere fertur.

Pulvis oculorum maculas
tollens.

R. Corall. rub. in tenuissimum pulverem redact.

sacchari candi.

Cineris lacertorum aequales partes.

fiat pulvis oculis inspergendus.

Dentium & gingivæ affectus.

Coralia in pulverem contrita dentes firmant, & candidos reddunt, si illis affricentur. Quinetiam, Avicenna teste: si cava dentium infirmorum illis impleantur, funditùs eradicantur, & corroboratur gingiva, Ulceribus quoque
 oris,

oris , & gingivis tabescentibus conferrunt , si postquam os elutum est aquâ aluminosa , unâ cum pulvere rosarum rubrarum gingivæ aspergantur. Præterea sanguinem è gingivis manantem cohibent, si cum rosis rubris & antherâ in pulverem reductis inspergantur , quemadmodum *Platearius* præcepit. In hunc finem varia dentifriciorum genera componuntur.

℞. Corall. rubrorum

alborum ana drach. ij.

Cineris nicotiana

stipitum roris marini

C. C.usti

Rasura eboris ana drach. j.

Rad. ireos.

Aluminis roch.

Mastichis

Rosar. rubr. an. scrup. j.

Moschi gr. j.

silicum albiss. combust. unc. dim.

Mixta redigantur in pulverem.

Quidam loco pulverum stylos fricandis dentibus adhibent , qui sic parantur.

R. Co-

R. *Corall. rubr.*

alb.

Pumic. præp. an. drach. ij.

C. C. usti præp. unc. dim.

gallia moschat. scrup. j.

moschi

ambrae an. gr. ij.

gummi arab. in aq. rosarum

dissoluti, & albuminis ovor. q. s.

Fiat massa, unde formentur styli ob-
longi.

Ardor linguae & faucium. Prunella.

Astus internus.

Sunt qui in hoc affectu coralia succo berberum dissoluta cum aquæ prunellæ miscent, & ægrotis gargarizanda præbent. Eadem in aquâ nymphææ vel acetosæ aut succo sempervivi assumpta ardorem quemvis internum restinguere dicuntur, hæc de causâ febrib. salutaria, ut paulò post ostendetur, *Albertus Magnus* compertum est, inquit, coralia sanguinis fervorem restinguere.

Hæmorrhagia. Sputum sanguinis.

Non manifesta tantum vi adstringente

gente & exsiccante , sed etiam abdita coagulandi facultate coralia sanguinem è naribus aut faucibus erumpentem cohibere statuit *Paracelsus*, *Plinius* author est , ea sanguinem rejicientibus & exscreantibus mederi. Quidam censent , coralia manibus inclusa hæmorrhagiam sistere. *Basilus Valentinus* in curru triumphali antimonii scripsit, magisterium antimonii cum tinctura coralliorum assumptum in omnibus morbis, quibus sanguis rejectatur, eos ad miraculum levare. Album coraliū, ait *Boëtius* , de collo suspensum ita ut pectus contingat, hæmorrhagiam sistit, multorum experientia. Ob has vires expectantur coralia ad trochiscos de terrâ sigillata, de corallo, de charabe , & ad diacodium *Aëtuarii*. Offerri autem debent ex aquis vel succis ad affectum præsentem accommodatis. Quòd si hæmorrhagia oriatur ex partibus nutritioni dicatis, coralia præparata , vel eorum magisterium probè edulcatum exhibeatur cum aqua plantaginis , portulacæ, equiseti, bursæ pastoris. Vel ut *Platearius* monet,

monet , coralia tenuissimè pulverata cum succo plantaginis subigantur , & inde formentur trochisci paulatim deglutiendi. Si verò ex vitio pectoris malum existat , idem auctor jubet trochiscos concinnari ex coralliorum pulvere & tragacantho in aquâ hordei dissoluto. Addit hos aliquantulum ore detinendos , & ubi dissoluti sunt , devorandos esse. Si quis sanguinem è naribus manantem sistere cupit , ex ejusdem auctoris præscripto , coralliorum pulverem cum succo plantaginis bombyce involutum naribus immittat.

Pilule sanguinem sistentes.

- R. Pulveris corallior. drachm. j.
 succi sanguinaria q. s.
 fiant pilule naribus immittendæ.
Potio ad hæmorrhagiam.
 R. Syrupi coralliorum unc. j.
 Aquæ folior. querc. unc. ij.
 succ. plantag. drachm. ij.
 fiat haustus frigide sumendus.

Bene-

*Benedicti Victorii Faventini potio contra
sputum sanguinis.*

℥ succi portulacæ

plantaginis an unc. j.

Corall. rub. præp. drach. j.

Lapid. hematit. pulv. drach. dim.

Misce, fiat haustus.

Eclegma Varandæ hæmoptoicis utile.

℥ Boli armen.

Terræ sigillat.

Coralli utriusq³ an. drach. dim.

sacchari rosac. unc. dim.

cum albumine ovi agitentur, &
fiat eclegma.

Unguentum sanguinem sistens.

℥. ol. myrtill. unc. ij.

masticin. unc. j.

sang. draconis

Cortic. thuris an. drach. j.

Boli armen.

Corall. rubr. an. drach. ij.

Cræ alb. q. s.

*Fiat unguentum, quo frons, aut pe-
ctus illiniatur.*

Epithema sanguinem sistens.

℥ Pulv. corall. rub. drach. j.

Bol.

Bol.armen.

sang.dracon.ana drach. dimid.

Aq.plantag.unc.ij.

Album ovor.n.j.

F. epithema.

Phthisis.

Coralia phthisi resistere *Paracelsus* experienciâ edoctus ait, quòd sanguinis eruptionem cohibeant, ulcera consolident, & destillationes in pectus illabentes reprimant, substantiam denique corporis inviolatam servant. Cum igitur ex Hippocratis decreto sanguinis sputo sputum puris succedat, & humore acri diu multumque ad pulmones defluente eosque erodente phthisis oritur, meritò id pro remedio illius habetur, quod ipsius cassam prohibet. Itaque monet *Paracelsus* ut coralliorum usus à tabescentibus continuetur, donec urina ipsorum non amplius spumola conspiciatur. At si huic tam gravi morbo depellendo coralia haud sufficiunt, flores *sulphuris corallati* suprâ descripti adhibeantur. Si quis autem nobilius remedium quærit, istos flores adjecto spiritu

tere-

terebinthinæ leni calori commissos aliquantisper digerat, donec tinctura proveniat, quæ *balsamum sulphuris* appellatur. At cordiale simul & pectorale optimum comparabis, si hâc via processeris. Coralia contrita cum sulphure probè calcinentur, ut suprâ monitum est, & flores sulphuris minimum ter eleventur, ut purissimi existant.

R. *Horum coraliarum*

florum sulphuris ana unc. iij.

Superfuso spiritu terebinthinæ diligenter correcto rubeus color spissus extrahatur, qui dici meretur *balsamum sulphuris corallatum*.

Pleuritis.

Petræus censet ad signaturam coralia pleuritidi conferre. Id adfirmat *Platearius medicus Salernitanus*. *Quercetanus* quoque illorum mirabiles affectus satis prædicare nequit, præsertim si talis compositio fiat.

R. *salis prunelle drach. ij.*

pulv. florum papav. rhead.

coralior. rubr. ana drach. j.

G

sacchari

sacchari violati unc. dimid.

Redigantur in pulverem.

Dosis drachmæ duæ ex aqua papaveris rhæadis vel cardui benedicti.

Experientiâ teste sequens quoque emulsio multis pleuriticis profuit.

R. Nuc. avellandarum rubr. drachm. iij.

Aqua papav. rhæad. unc. iij.

fiat s. a. emulso

adde

Corallior. rubrorum præp. drach. j.

Mādib. Lucii piscis drach. dimid.

fiat potio.

Pulvis antiplenriticus.

R. Magist. corall. rubr.

Margarit. ana scrup. j.

oculor. cancr.

Mādibula Lucii pisc. ana scrup. ij.

Mixta redigantur in pulverem.

Cordis affectus. Tremor cordis. Deliquium animi. Virium directio.

Quæcunque remedia adhibentur ad cordis mutandam intemperiem, ea nec nimio æstu incandescere debent, aut frigore torpescere: verum genuinâ quadam moderatione ac temperie par-

ti huic principi abblandiri debent: quin & putredinem arcere, recreare spiritus vitales, ac tenuem calorem cordis excitare, aut tueri, facilem quoque spirationem conciliare debent. Aut hæc auxilia talia sint, quæ totâ vi Naturæ suam operam dicârunt, non à temperie profecta facultate, sed ex abdita vi, sensibusque omninò incomperta. Itaq; coralia cum tales habeant vires, meritò cæteris cordialibus aut præferuntur, aut præstantissimis æquiparantur. Hanc ob causam concurrunt ad plurimas compositiones officinis usitatas, quales sunt, *species pro epithemate cordis*, *species de hyacintho*, *de gemmis*, *diamargariton*, *Avicenna* coraliū, ait, proprietate corroborat cor, quam adjuvat illuminatio, exsiccatio, & solidatio cum vi adstrictoria. *Cornelius Agrippa* coralia Veneris imperio, alii Solis potestati subdita esse ob effectus eorum solares censent. Adversus tremorem cordis præcipuè commendatur oleum coraliorum cum salè ex retorto vase destillatum, quod suprà descriptum fuit.

Suavissima est illa confectio *Cratonis* corroborans.

R. *Coralior. rubr. præp. scrup. j.*

Moschi gr. ij

ol. Caryophyll. g. iiii

*sacchari albiss. in aqua rosarum
dissoluti unc. iij. fiant orbiculi.*

Egregium cordiale hoc modo confici potest: Coralia contrita solvantur aceto suaveolenti, non destillato. Eo percolato rosæ rubræ & Caryophyllei flores perfundantur ut fiat *acetum corallatum*, quo ubi opus est, nares, cor & arteriæ irrigandæ sunt, aut linteolū illo madefactū his locis admovendum est.

Tinctura cordialis preciosa.

Coralliorum pulveratorum uncia conteratur cum foliorū auri drachmis duabus per integrum diem, ut fiat pulvis lævissimus & tactu vix percipiendus. Hic in crucibulo vehementi calcinentur, donec colore fuscus vel purpureus evadat. Postea affuso spiritu salis eliciatur rubicunda tinctura, quàm auri potabilis vicem supplere quidam arbitrantur.

*Pulvis cordialis preciosus.**R. Corall. rub.**Margarit. ana unc. ij.*

Hæc super marmore lævigentur cum aquâ rosarum, vel alia conveniente, & siccentur. Rursus super lapide terantur, paulatim affuso spiritu salis, quo aurum fuit solutum. Postea injectis in matracium spiritus vini æthereus superfundatur, ut simul circulando aliquantisper digerantur. Ille denique blando calore ad siccitatem destillando abstrahendus est. Quod in imo manet, in pulverem redigatur.

Boëtius refert, se aliquando feбри ardente correptum sex guttis tincturæ coralliorum cum decocto violarum assumptis ita refectum fuisse, ut natura ipsius sumto robore morbum facile superaverit. Ad cordis affectus offerenda sunt coralia quomodocunque parata cum aquis cordialibus, melissæ, rosarum, violarum, buglossæ, boraginis.

*Epithema cordiale Guintherii**Andernaci.**R. Coralli utriusq.**G 2**san-*

santalorum omnium an. sesquidr.

Croci scrup. dimid.

Caphura gr. iij.

Aceti unc. dim.

Aq. ros. unc. iiij.

acetosa

buglossa an. unc. dim.

Aliud epithema ejusdem

auctoris.

R. Corall. rub. sesquidr.

santal. omnium an. drach. ij.

ros. rub.

flo. bugloss.

borag. an. drach. j.

Been albi & rubri an. sesquidr.

Hæc minutim contusa & inclusa faculo serico, & aqua rosarum, buglossæ, boraginis modicè irrigata cordi admoveantur.

Venenum.

Veneri ea natura est, ut corpori ingestum, aut extrinsecus admotum ad cor nobilissimum viscus penetrare properet, perniciem ejus moliens, cujus statu integro corpus valet, & eo perichitante languet. Quare omnium primò corroboran-

borandum est, ut hosti suo sufficere possit. Id quod maximè coraliis possumus præstare, quæ non tantum ingens cordi rubor addunt, verum etiam veneno vehementèr resistunt. Quod *Orpheus* noster pluribus pronuntiavit versibus:

*Vulnera quæ fecit per acumina scorpio
canda,*

*Lethalesq; notas serpen ñ dente paratas
Coralii virtus sacro medicamine tollit.
idem:*

Illæ venenatos pellunt è corpore potus.

& in fine:

*Disce quod in vino soleat prodesse bibenti,
Quem pupugit serpens, vel acuto vipera
telo.*

Quam ob causam *Quercetanus* coraliorum tincturam inseruit suæ *The-riacæ diatessaron* regię, quæ sic habet:

R. Tinctura auri

Coraliorum

omnium lapid. precios.

viperarum ana unc. j.

nepenthes majoris unc. ij.

Dosis est pilula una grani piperis magnitudine.

*Paracelsus in archidoxis suis hoc remediū
commendat.*

R. Corall. præp. scrup. V.

Theriaca unc. dimid.

*Radic. lapathij mai. ad pondus
omnium.*

Alkool vini libr. dimid.

*Stent in digestionē octo dierum, & de-
stillentur. Dosis à gr. xv. ad scrup. ij.*

Pestis.

Inter remedia, quæ hominem à peste defendunt, coralia multum eminent. Ob id nonnullis compositis pesti resistentibus immiscentur, ut *pulveri rubeo Pannonico*, *pulveri bezoartico Nicolai*, *electuario de bolo*, *Electuario Papæ*, *confectioni de hyacintho*, *confectioni liberantis & aliis*, Quorum descriptiones in dispensatorio Augustano extant. Tinctura vel essentia coralliorum contra pestem offertur ex aquâ theriacali, vel aceto alexiterio. Ajunt hominem à pestilenti aëre tutum esse, si quotidie salis coralliorum dimidiam drachmam in aquâ idonea sumat. Paracellus hanc potio nem in peste laudavit.

R. li-

R. *liquoris corall. scrup. j.*

ossis de C. C. scrup. dimid.

spodii scrup. dim.

Aquæ bethonica q. s.

f. haustus.

Potio sudorifera contra pestem.

R. *Aq. theriacalis unc. j. & dim.*

spir. tartari correcti drach. j.

spir. vitrioli drach. dim.

ol. margar. vj.

Coraliorum scrup. j.

terebinthinae g. v.

bacc. juniperi g. iiij.

Essentie chelidoniae drach. dim.

Aq. radic. tussilag.

Eryngii an. unc. j.

flor. sambuci

Violarum lutear. an. un. dim.

Vini rubri dulcissimi unc. ij.

Misceantur & fiat potio, non quidem unâ vice sumenda, sed pro iudicio Medici, in duas vel tres partes dividenda.

*Potio contra pestem incerti
authoris.*

R. *liquoris Corall.*

CORALLIORUM

margarit.an.scrup.j.
 ol.myrrh.
 ossis de C.C.an.scrup.dim.
 nuc.masch.stillat.g.v.
 Aq.hirundinaria
 bethonica an.unc.j.
 Misce, fiat potio.

Flores sulphuris compositi con-
 tra pestem.

R. Flor.sulph.lib.dimid. (lib.
 Corall.rub.minutiss.trit.sesqui-
 Vitrioli calcinati unc.iiij.
 Thuris
 Myrrha alexand.an.unc.j.
 aloës succocitrin.unc.j.
 masticeis unc.dim.
 Croci drach.j.

Omnia contrita & permista subli-
 mentur.

Rotula contra pestem.

R.Extract.angelica scrup.j.
 magisterii corall.

margarit.an.scrup.dim.
 sacchari in aquâ acetosa dissoluti
 unc.iiij.

Fiant orbiculi.

*Contra febrim pestilentem nobilis
medicina:*

R. *olei succini corallat. g. viij.
ruta destillat. g. V.*

Spir. sulphuris per campan. g. viij

Aq. Valeriana unc. ij

Misce, fiat haustus.

*Cornu cervi philosophicè preparatum
contra pestem:*

R. *C. C. philosophicè calcinanti unc. ij.*

Magisterii corall.

Boli armeni an. drach. j.

Conterantur hæc super marmore in pulverem tenuissimum, qui spiritu vitrioli paulatim irrigetur. Tandem exsiccata forma quavis figurentur, quemadmodum pharmacopœi coralia vel cornua cervi præparant. Dosis scrupulus dimidius in vehiculo idoneo.

Alia potio contra pestem.

R. *Sal coraliior. drach. dimid.*

Mixtura simpl. drachm. j.

Aq. Valeriana unc. ij.

Misce, fiat haustus.

Febris.

Cum febris sit calor præter naturam

ex corde per arterias in totum corpus derivatus , ejus remedium erit , quicquid contrariâ qualitate cor reficit , & simul ejus robur tuetur. Igitur coralia temperie frigida & maximè cordialia meritò in numero medicaminum antipyreticorum ponuntur. In primis autem *tinctura coralliorum cum nitro facta* hîc ex usu erit. E. g. Coralia cum nitro calcinantur , & spiritu guajaci correcto rubicundus color elicitur , cujus drachma in aqua cichorii , centaurei minoris, cardui benedicti exhibetur.

Potio febrilem æstum levans.

R. Coralior. tritor. unc. ij.

succi berberum libram

Spiritus vitriol. unc. ij

Quæ confusa si effervescere incipiunt , ex uno vase in aliud fundenda sunt , donec fervor cesset. Postea in loco calido consistant 24. horis , vel donec solutio sit perfecta. Filtrentur per chartam bibulam. Hæc cum aquâ fontanâ permisceantur ad acorem. Potest addi sacchari cochlear unum & alterum,

terum, ut suavitas saporis concilietur. Crystalli quoque coralliorum cum nitro suprâ descriptæ febribus donandis utiles sunt.

Tartarus corallatus antipyreticus.

R. Corall. rubr. unc. iij

Cohob. antimon. lib. j

Coralia tenuissimè trita in dicto antimonii liquore, qui à phlegmate sit liberatus, dissolvantur. Solutioni defæcata instilletur oleum tartari, donec præcipitatio cesset. Subtracto liquore pulvis servetur. Dosis scrupulus unus.

Ventriculi imbecillitas, Ardor stomachi, oxycrura, & alia vitia.

Coralia inter stomachica remedia plurimum eminere præstantissimorum autorum testimonio & experientiâ probatur. Cardanus ait: E directo ventriculi suspensus corallus, illum vehementè confirmat. *Quintherius Ander-nacus* censet omnibus etiam decoctis stomachicis permiscenda esse coralia, cum peculiari proprietate ventriculi morbis conferant. *Avicenna* Coralia

inquit, omnibus morbis stomachi conferunt, etiam extrinsecus ejus regioni admota. Et *Galenus* experienciâ edoctus affirmat, corallium è collo suspensum usque ad os ventriculi hominem liberâsse gravissimo illius dolore affectum, sed remoto corallo dolorem rediisse. *Avicenna*: Qui benè valens corallium de collo suspensum gerit, de dolore stomachi securus est. Hanc ob causam collis puerorum applicatur. *Hieronymus Mercurialis* de morbis puerorum Extrinsecus, ait, utile est gestare collo appensum corallum rubrum, quem experientia cōprobavit secreta qualitate corroborare ventriculum, si illum extrinsecus tangat. Unde non malè faciunt matres, quæ puerorum colla & pectora corallis ornare solent. Ob eximiam eorum vim quibusdam stomachicis compositionibus inferuntur, ut *Emplastro de crusta panis*, & quæ sequuntur,

Pulvis ventriculum roborans.

R. *spec. diatrion. santal.*

diatragacanth. frigid. an. dr. j.

Rosarum rubrarum

sem. coriandri præp.

Corall. rubr. præp. ana scrup. j.

sem. portulacæ scrup. dimid.

sacchar. rosar. tabulat. unc. ij.

Permixa redigantur in pulvere.

Morsuli contra ardorem stomachi,

Finkij.

R. *Crete præp. unc. j.*

oculor. cancr. unc. dimid.

abluantur aq. borraginis & violarum.

Boli armeni scrup. ij.

Coral. rubr. scrup. ij.

Margarit. præp. scrup. j.

macis torrefact. scrup. dimid.

Cinnamom. incis. scrup. j.

sacchari cand. in aq. ros. dissoluti

unc. viij. Fiant morsuli.

Unguentum stomachicum.

R. *Corall. rubr. præp. drach. dimid.*

ol. unc. moschat. express. drach. j.

menth. destill. scrup. j.

mastichis q. s.

Redigantur ad formam unguenti.

Dolc^r

Dolor ventriculi, intestinorum. Dolor colicus. Rugitus, tonitru, murmur ventris.

Coralia pota cum aqua contra torminum mala auxiliari Plinius memorat. Cui recentiores quidam assentiuntur, qui in ventris dolore, & rugitu ea adhibenda censent. Paracelsus tonitru, ab ipso sic dictum, hoc remedio curavit:

R. Corall. rub. unc. vj.

Cineris cumin. roman.

fabarum an. unc. iij.

Alum. præp. ad pondus omnium.

Digerantur in dimidiâ librâ alkohol vini per biduum, deinde exsiccentur.

Item R. Corall. præp. drach. ij.

spec. diacym. drach. iiij.

sang. hirci præp. ad pond. omn.

Fiat tragea saccharo permixta.

Vermes intestinorum.

Coralia vermes necare experientia testatur. Ea de causâ miscentur pulveri contra vermes usitato. Dantur in aqua graminis, vel decocto cornu cervini. Tinctura coralliorum spiritu vitrioli pro-

producta, vel spiritus vitrioli corallatus, vel butyrum corallorum hîc multum valet.

Pulvis contra vermes Iouberti.

R. Corall. rubr.

Corallina

C. C. ust.

Rasura eboris

sem. caul.

acetos.

portulac.

coriand. præp. ana unc. dimid.

Rat. dictamni alb.

filicis masc. ana drach. ij.

sem. citri drachm. ij.

sant. drach. j.

Pulverata irrigentur aceto acerrimo
& in umbra siccentur.

Pulvis contra vermes Quercetani.

R. Pulveris lumbric. drach. iiij.

Rhabarb.

C. C. præp.

spodij.

corall. rubr.

sem. acetos. ana scrup. j.

coriand.

coriand. præp. scrup. ij.

f. pulvis.

Diarrhaea, lienteria, caliacæ affectio, dysenteria.

Omne ventris profluvium coralia compescunt. Quam ob causam inferuntur trochiscis de corallo, de terra sigillata, de charabe, athanasia magna, & aliis multis. Avicenna hæc intestinorum ulcera consolidare testatur. In dysenteria præmissis mundificationibus & diversionibus debitis, humore acri & erodente inhibito præbetur magisterium & tinctura coralliorum, cum syrupo granatorum, myrtino, symphiti, cum conserva rosarum, succo ribium, berberum. Efficacissimus est syrupus coralliorum. Paracelsus in omnibus conclamatis alvi profluviis præsentissimum dixit esse remedium, quod sequitur.

R. Flor. centaur. min. unc. j.

Hyperic. unc. dimid.

Corall. rubr. drach. j.

succi papav. alb. q. s.

Fiat mixtura. Dosis scrup. 4.

Pulvis

*Pulvis antidyſentericus.***R.** *terra ſigill. drach. j.**Corall. rub. præp. drach. dim.**margarit. præp.**bol. armen. an. ſcrup. j.**C. C. ſine uſtione præp. drach. j.**Lap. Bezoar.**Smaragd præp. an. ſcrup. dim.**Fiat pulvis.**Pulvis antidyſentericus Benedicti
Faventini.***R.** *Thuris maſculi**maſticis an. drach. ij.**bol. armen. drach. j.**Corall. rub.**C. C. uſt. an. drach. dim.**Lapid. hematit. ſcrup. ij.**Miſce, fiat pulvis.**Rotula antidyſenterica.***R.** *Corall. rub. præp. drach. j.**Margarit. præp. drach. dim.**ſpec. roſat. novell.**Rad. tormentill.**bol. armen.**ſmaragd. præp. an. ſcrup. dim.**ſac-*

*sacchari alb. in aq. rosar. dissoluti
unc. ij.*

F. rotula.

In dysenteria jubet quidam offerri pulverem coralliorum ex ovo sorbili, vel clysterem injici ex pulvere ipsorum & aquâ plantaginis. *Galenus* in sanguineo fluore corallium ustum gummi permistum cum aquâ frigidâ præbuit. Hic monendum est, ne quis in dysenteria utatur magisterio coralliorum, nisi purissimè loto, & acrimonia destituto. Ubi enim acer & erodens ille sapor remanet, ab illius usu malum augetur, & oleum camino additur. In aliis autem affectibus non opus est, ut magisterium tantâ industria edulcetetur, quippe sal aceti aperiendi vim habens interdum ex usu esse potest, quicquid alii nugarum de vi ipsius corrodeute garriant.

Hepatis affectus. Fluor hepaticus.

Hydrops.

Coralia cum vi adstringente valent, & abditâ potestate, sicuti cordi & ventriculo, ita hepati amica sint & familiaria, adeò robur ejus tuentur atque
augent.

augent, ut nullo affectu id implicari patiantur. Itaque ubi coraliorum usu jecur firmatum est, neque hydrops, neque ulcus, neque fluor hepaticus, aut aliud malum irruere potest. Spiritus salis quamvis per se sumptus, hydropem depellat: si tamen corallium eo solvatur, vel tinctura ipso eliciatur, medicamentum existit, unde non tantum hepar ingens robur sumit, sed etiam aquosus languor tollitur. Contra imbecillitatem jecoris & fluorem hepaticum solet offerri coraliorum tinctura, aut syrupus, aut julapium sequens.

R. Syrupi coral.

Aq. plantag.

rosar.

eupatorii an. ꝑ. ꝑ.

Tragea ad affectus hepatis Quer-
cetani.

R. Corall. rub.

spodii

spec. diatragacanth. an. drach. ij.

pulveris hepatica

sem. acetos.

portulac.

berberis an. drach. j.

Croci martis optimè præp. drach. ii. & dimid.

Croci ex ol. sulph. parati scrup. ij. sacchari rosat. q. libuerit.

Misce fiat pulvis. Dosis drach. j.

Tragæa anthydropica Ioannis Poppi.

R. sal. corall.

perlar. an. unc. dimid.

Vnicornu veri drach. j.

auri diaphoret. drach. j.

antimonii diaphoret. drach. ij.

Croci drach. j.

ol. cinnamom.

macis an. g. xij.

Misce f. tragæa.

De qua singulis diebus æger drachmam unam sumat.

Pulvis pro epithemate hepatis.

R. Corall.

spodii

ros. an. drach. j.

santali rubri, albi, citrini an. unc. dimid.

Camphora scrup. j.

Redigantur in pulverem , quicum
aqua endiviæ, rosarum, acetosæ, & mo-
dico aceti applicandus.

Splenistumor.

Si Plinio & Dioscoridi & Avicennæ
credimus , longo coraliorum usu lien
absumitur. Quorum authoritatem
sequutus Paracelsus illa splenis mala de-
pellere pronunciavit , quod ignem
maximè sustineant. Omnia enim fixa, &
ignibus diu repugnantia splenetica esse.
Cur autem lienis tumorem discuti-
ant, non aliam causam esse puto, quàm
quòd humidum illius siccando absor-
beant, & viscus ipsum adstringendo ro-
borent.

Vnguentum ad tumorem lienis

Rondeletii.

R. Coral. rub. ust.

scoria ferri an. sesquidrach.

Ol. nardini

de absinth. an. unc. dim.

sem. agni casti

portulacæ

sem. fraxini an. drach. ij.

apii

petroselini

Cumini aceto macerati ana dr j.

Cera q.s.f. Vnguentum.

*Sanguinis vitia. Sanguis concretus. Cacho-
chymia. Cachexia. Lepra.*

Sanguineum colorem, & ramulos ve-
narum instar diffusos Natura prudens
coraliis ideò dedisse creditur, quod san-
guinis illa vitiis emendandis destinata
sunt. Id quidem dictu mirabile est cora-
lia viribus contrariis prædita, sangui-
nem profluentem coagulare, & eundem
concretum dissolvere posse. Sed hoc
non absurdum videbitur cogitanti, u-
nam esse in coraliis potestatem: quâ
sanguinis status integer conservatur, vel
amissus recuperatur. Unde fit, ut effe-
ctus eorum contrarii videantur. Cora-
lia dum id efficiunt, simul omnes mor-
bos ex sanguine immundo genitos pro-
hibent. *A Basilio Valentino* proditum
est, oleum antimonii cum tincturâ co-
raliorum sumptum mundare sangui-
nem, & lepram, omnemque scabiem
sanare.

Hoc loco coraliorum tinctura , & syrupus cum vino vel aquâ idoneâ præbeatur.

Pulvis cachecticus Quercetanj.

R. *Limatura chalybis præp. unc. j.*

Facul. rad. ari. drach. j. & dimid.

Ambra grisea sesquidrach.

Essentia corall.

margarit. ana drach. ij.

succini præpar.

Cinnamom. ana scrup. iiij.

*sacchari q. s. fiat pulvis palato
gratus.*

Uteri imbecillitas, suffocatio. Ab-

ortus. Monstrum. Fœtus im-

becillitas.

Quemadmodum coralia omnem sanguinis eruptionem è naribus, ex ore, omne etiam alvi profluvium cohibent: sic etiam omnem immoderatum sanguinis menstrui fluorem comprimunt. Quinet albam uteri fluxionem, & nullo ordine , nec certâ periodo manantem sistunt , & in statum naturalem reducunt. Unde etiam mentes suppressos concitare dicuntur , dum uterum &

partes principes roborant, sanguinemque incorruptum tuentur. Eandem ob causam abortus & monstra prohibent, gravidis auxilio sunt, foetum uteri reficiunt atque firmant, facilem denique partum praestant. Ea quoque in suffocatione ab utero *Paracelsus* commendavit. In nimio mensium fluore *Platearius* praecepit ex athanasia, pulvere coralliorum, & succo plantaginis pessum uterinum fieri: Vel pulverem illorum cum succo plantaginis & bombyce collo uteri inferri. *Serapio*: corallium cum cornu cervi potum in aqua tepida confert fluxioni menstruorum. *Mercurialis* de morbis mulierum contra abortum corallos rubros pulveratos in ovo sorbili praebuit, & hoc unguento ventrem obliniri iussit.

R. ol. masticis

myrtill. ana unc. j.

Bol. armen.

Corall. rubr. ana drach. ij.

Misce f. unguentum.

Uteri affectibus praecipue conducit oleum succini corallatum, syrupus &

tin-

tinctura coralliorum cum liquore cornu cervini, cum aquâ melissæ, artemissæ. In albo fluore dantur cum aq. tormentillæ, decocto guajaci & similibus.

Preparatio coralliorum ad menstruum fluorem cohibendum, Paracelsi.

℞. Corall. rubr. unc. j.
ol. myrtill. sesquiunc.
olibani unc. X.
salis fusi unc. ij.

Mixta calcinentur per horas 12.
igne reverberante. Abluantur
aquâ plantaginis.

Pulvis contra abortum vulgaris.

℥. Coralli utriusq. preparati
Margarit. præp. ana scrup. j.
Granorum Kermes drach. j.
santali rubri drach. dimid.
Caryophyll. scrup. j.
Nucis moschat. scrup. ij.
Rad. tormentill. drach. dimid.
Fol. auri n. iij.
Manus Christi perlata drach. iij.
F. pulvis.

Gonorrhœa. Mictio involuntaria.

Eâdem ratione, quâ coralia sanguinis fluxionem sistunt, gonorrhœæ, mictui sanguinis, & permictioni involuntariæ medentur. Exhibentur autem in gonorrhœa Neapolitana cum decocto ligni sancti, aliàs cum decocto santalorum, visci querni, cuscute, agrimoniz. Hic magnam vim habent crysalli coralliorum cum saccharo Saturni compositæ.

Electuarium ad permictionem involuntariam Rulandi.

℞. *Mucilaginis sem. cydonior. unc. ij*

Myrobalan. citrin.

off. daetyl.

corall. rubr. ana drach. ij

sacchari q. s. F. electuarium.

Calculus. Vesica mala.

Contra vesicæ & calculorum mala, inquit Plinius, coralia in pulverem igne redacta & cum aqua pota auxiliantur. Avicenna urinę difficultati conferre ait. Encelius libro de re metallica comper-
tum se habere scribit, quod coralia rubra adusta maximam vim frangendi

cal-

calculum habeant. Offeruntur cum aqua saxifragia , & syrupo de althæa Fernelii.

Veneris ignavia.

Coralia Venerem stimulare sunt qui credant. Quamobrem id fiat, causam nullam adferunt. Ajunt autem has illis vires esse, si collo aut brachio adalligata gestentur. Quod si ita se habet, haud scio cur fœminis licentia permittatur coralia collo & brachiis gestandi , cum vel sine illis satis appetentes videantur. Adhæc in quibusdam locis gestamen illud puellarum tantum est, & indicium virginitatis. Atqui si libidinem excitat, apud illas præteritæ virginitatis tantummodò monumentum erit , quo rei amissæ memoria conservatur.

Arthritis. Podagra.

Dum coralia destillationes capitis siccando absorbent, & adstringendo reprimunt , prætereà etiam viscera principalia roborant, & sanguinem mundant, causa arthritidis & podagræ nulla datur. Ergò coralia inter arthritica numerantur. Ad consumendas arthriticas

fluxiones nihil præstantius esse dicitur
essentia coralliorum cum liquore vel
aceto succini sumpta, vel cum oleo suc-
cini corallato. Nonnulli commendant
spiritum vitrioli corallatum, qui sic
præparatur: Coralia contrita cum pari
pondere vitrioli permista aperto destil-
lantur igne Unde provenit spiritus ru-
bicundus, cujus decem guttulæ quoti-
diè in aqua idonea sumantur, ubi cor-
pus probè purgatum fuerit. Quidam
purgatò corpore tincturam per com-
plures dies podagricis offerentes, bo-
nam illis valetudinem pollicentur. Tin-
ctura autem illa cæteris præferenda,
quæ spiritu salis, vitrioli, ligni querni,
guajaci extracta est. Datur etiam tinctu-
ra coralliorum cum spiritu vitrioli per-
mista.

Alexander Trallianus in arthritide
diacorallium per centum dies conti-
nuo exhibuit, deinde ad recuperandas
vires ægris triginta dierum inducias
permisit. Postea rursus illud præbuit
diebus centum continuis, & triginta
dierum intermissionem fecit. Ultimò
non

non quotidie, sed alternis diebus per
centum & sexaginta dies dedit. Ejus de-
scriptio talis est:

R. Corall. drach. ij.

Myrrha unc. iij.

Caryophyll. unc. dim.

Rhapontic. unc. j.

Folii unc. dim.

Rad. pæonia unc. j.

Aristoloch. long. & rotund. unc. ij

Mixta redigantur in pulverem te-
nuem. Cujus scrupulus unus tempo-
re matutino horis sex ante prandium
offeratur.

Symptomata ex vitriolo assumpto.

Si quis vitriolo incautè sumto ero-
sione intestinorum, vomitu, secessu im-
moderato, linguæ crassitie & nigredine,
difficilique respiratione inquietatur,
coraliorum duas drachmas cum vino
bibat. Salubre hoc esse remedium à Fo-
resto proditum est.

Ulcera.

Ulceribus inspersus coraliorum pul-
vis, ea sanare dicitur. Hollerius in puden-
di ulceribus præstantissimum coralio-

rum cinerem esse scripsit. *Paracelsus* meminit cujusdam emplastri de coral-
lis, ulceribus conferentis, sed ejus de-
scriptionem silentio prætermisit. Idem
auctor ait, hæc ulceribus luis venereæ
sanguine manantibus admota saluti
esse. Idem sentit *Plinius*, nimirum hæc
ulcerum cava explere. Arcanum sive
tinctura coralliorum, monente Paracel-
so, sic offerri debet illis, qui ulceribus
antiquis & manantibus affecti sunt:
Miscenda est sesquiuncia tinctura de-
cem unciis aquæ cichorii vel chamæ-
dryos. De illâ dimidiam unciam quoti-
diè æger bibat quinque horis ante pa-
stum, idque octo diebus continuetur.
Vbi largo humore ex ulceribus profuso
fluor cessat, & dolor sedatus est, satis
bibitum esse intelliges.

Vulnera.

Non tantum ulcera, sed & vulnera
consolidare coralia creduntur. *Mülle-
rus* in miraculis Chymicis sequentem
pulverem proposuit, cujus usu viginti
quatuor horis vulnera coalescere di-
cuntur.

R. Corall. rubr.

alb.

olibani

myrrhæ

aristoloch. rotund.

gall. parv.

baccarum lauri partes æquales.

Terantur in pulverem.

Vnguentum ad vulnera venenata.

R. ol. carab.

Terebinth. an. unc. j.

juniperi drach. ij.

sem. urtic.

Rad. gentian. an. drach. ij.

ol. sulph. vitriolati sesquidrach.

Corall. rubr. dr. j. F. unguentum.

Cicatrices. Caro excreescens.

Serapio coralia carnem excreescen-
tem auferre, cicatrices abstergere & ex-
tenuare tradidit. Idem affirmat Plinius
& Dioscorides, & Avicenna.

Incantamenta. Dæmones. Spectra.

Obsessi.

Coralia incantamentis resistere, ob-
sessos liberare, dæmones & spectra
fugare posse, Paracelsus tantum non

H s

jurat.

jurat. Verùm primi hujus opinionis authores fuerunt, *Zoroastes, Metrodorus, Orpheus*, quorum monumenta *Albertus Magnus & Paracelsus* scriptis suis inseruerunt. Itaque *Libavius* videtur injuriam fecisse *Paracelso*, scribens illum ex anicularum circulis hanc doctrinam hausisse. Quanquam autem hæc tanquam vana & ficta multi derideant, tamen vim aliquam coraliis inesse contra incantationes experientia testis est. Memini enim Medicum quendam magni nominis multos morbos à Veneficiis incussos sequenti pulvere profligasse.

R. *Corall. rubr.*

alb.

Dentium hominis mortui an dr. j.

Herba & sem. anthirryni dr. ij.

Hæc mixta in pulverem vertantur.

Ejus partienla prunis injecta fumum reddit, quem vel toto corpore, vel parte affectâ excipiant ægri. Idque sæpius repetatur, si una vice nihil profeceris. *Paracelsus* sequentibus remediis obsessos restitui, incantationes & malos spiritus prohiberi auctor est:

R. Co-

R. Corall.unc.iiij.

Visci querni

Hyperici an.unc.iiij.

Styracis calamit.

Ladani an.sesquidrach.

Urina destillata lib.ij.

Decoquantur clauso vase per diem & noctem, & destillentur.

Aliud.

R. Corall.prap.drach.ix.

Angelica drach.xv.

Visci querni sesquidrach.

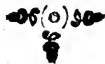
F.mixtura cum aq.hyperici.

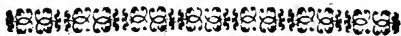
Fulmina, Typhones. Tempestas. Grando.

Sterilitas agrorum.

Orpheus & Metrodorus coralia typhonibus resistere, & fulmina declinare prodiderunt. Albertus Magnus corallium gestatum ait tempestatem sedare, & fluviorum pericula propullare. Hanc ob causam Iovi olim id sacrum fuisse perhibent. An autem hæc verò sint consentanea, sapientes judicent. Equidem vera esse existimo, si fulmina & tonitrua microcosmi, non autem tela trifurca Iovis hîc intelligantur. Nam coralia toni-

trum microcosmi lenire jam patet. *Zacharias à Puteo* Medicus Venetus gestatus, inquit, corallus præcipuè cum hydrargyro & hyperico, vel ubicunque positus in domo manes, dæmones, fulmina, ventos fugat. *Albertum Magnum*, quòd scripserit arbores corallio conspersas pomosiores fieri, deridendum proponit *Alardus Amstelrodamus*, qui stultè, inquit, faceret qui super pomiferas arbores vel herbas fabaceas coralia in pulverem redacta aspergeret, pomorum aut fabarum copiam sperans. Eam lucri speciem si quis affectarit, Alberto gratias referat, qui id secretum posteris reliquit. Cæterùm coralia agros sæcundos reddere, & ab illis vermes, locustas, erucas, mures arcere, & viatores defendere, vanum est & dictu incredibile, & quod nullâ probatione ostendi possit.

Appendix Addendorum

Ioannes Bodæus à Stapel

*Comment. in Theophrastum Eresium
de historia plantarum lib. 4. cap. 8.**f. 419. & seqq.*

CVP. 2. pag. 28.

ΦΥΣΙΟΥ γὰρ διδρύνει, Corallum à Theophrasto describi putat doctissimus Robertus Constantinus. Locum hunc Theophrasti primum examinabimus, deinde ad corallum ab ipso describatur indagabimus. Græci auctoris mentem expressit Plin. lib. 13. cap. ultimo. *Et in alto (mari) quasdam arbusculas colore bubuli cornus ramosas, & cacuminibus rubentes: cum tractarentur, viridi modo fragiles, in igne autem ut ferrum inardescentes, restinctis colore suo redeunte.* Cornu bovini vel bubuli color nemini ignotus; talis non est corallo color. *Cacuminibus*, inquit, Plinius, rubentes. Græcus codex corruptus, καὶ ἀπ' αὐτῆς πορρῆ. Scribe, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἰσυχῆ, quomodo etiam legit Theodorus

dorus. Utrum coralli extremitates tantum rubescant, norunt illi, qui vel coralli ramulos conspexerunt. *Cum tractantur viridi modo fragiles.* Scribo ex antiquo codice, *vitri modo fragiles.* Doctiss. Constantinus αἰτὶ συγκλώη scribit συγκρούη. Proprius ad vulgatam lectionem accedit συγκλονή. Συγκλονίω idem quod συγκρούω, concutio, quatio, valide commoveo. Dum ait Plinius tractantur; intellige durius tractantur. Pauca tam fragilia, ut nullum ferant tactum. *In igne autem ut ferrum inardescentes; in aliis exardescentes; quod imitatus est Theodorus.* Ferrum, inquit Scaliger, potius ignescit & candet, quam ardet. Fateor, sed habet Plinii auctoritatem Gaza. Male in Aldino & Basiliensi scriptum est πῦρ, scribe πῦρ vel ἰσ πῦρ. *Restinctis colore suo redeunte Theodorus, restinctas tamen tranquillari, ac eundem colorem servare.* Rectius, ut monet Scaliger, deponere ignem dixisset. Scribe αἰτὶ γινόμενα, γένεσθαι, ut ante nos docuit Constantinus. Nunc videamus an corallum hic describat Theophrastus.

Nontantum nobis hæc opinio ob causas jam allatas improbatur, sed etiam, quod Græcis optime cognitum corallum, saltem Theophrasti ævo. Nam lib. de lapides, satis luculenter describit, ejus historiam Græcis antiquis *κινερίδιον* dicitur, uti Theophrasto loco citato. Dionysius lib. de orb. situ.

Πάντη γὰρ λίθος ἐστὶν ἐρυθρὸς *κινερίδιον*
Passim autem lapis est rubri curalii.

Antiqui Latini curalium dixerunt. Ovidius,

Sic est curalium, quo primum contingit auras.

Recentiores Græci *κινερίδιον* dixerunt. Dioscorides lib. 5. cap. 139. *ὅστις κινερίδιος λίθος. τὸ δὲ κινερίδιον* Hesychius, *κινερίδιος λίθος θαλάσσιος ἐρυθραίος.* *Corallium lapis marinus ruber.*

Avienus

*Fulvis tamen invenere corallo
 Querere vivendi commercia.*

Apud eundem Hesychium etiam per αὐτὸν μίτρα scribi *κινερίδιον* reperio. *κινερίδιον παιδάριον. κίριον. Κινερίδιος οἱ ἀνδράγυνοι.* *τὸ κινερίδιον ὡς Σικελίσις.* *Corallium puella*

puella. coralleis qui apud Siculos coral-
lum legunt. Recepta jam sententia,
κρεάλλιον vel κεράλλιον dici δὲ τὸ κερᾶς, ἐπὶ τῇ
αἰλὶ κρεῖται, à tonsura, & præsectione, quod
in mari veluti tondeatur, ac ferramento
præcidatur. Hujus etymii inventor Pli-
nius lib. 32. cap. 2. Itaque occupari, evel-
lique retibus, aut acri ferramento præci-
di. Hac de causa curallium vocitatum
interpretantur. Ergo ἐν τῇ κέρει θάσσῃ ἐν τῇ αἰλὶ.
Experientia constat urinando expiscari
solitos, non scæus ac supra spongas &
fucos eximi diximus. Sed hæc inter-
pretatio non convenit, voci κρεάλλιον,
ut recentiores appellarunt. Græci. ma-
gis arridet Eustachii etymon, qui ad-
versum Dionysii supra citatum, ex san-
guine Gorgonis natum docet & coral-
lium, quasi κέρει αἰλὶς, pupilla maris
dici. τὸ δὲ κεράγιον δὲ τὸ Γοργόνι αἷματι
δυσσάξαι μυθεύεται, αἶψ' ἥς οἷα κέρει ἔσθῃς, ἢ
κλήσας τῷ λίθῳ ἐνεκείδισιν. Curallium ex san-
guine Gorgonis distillare fabulantur, un-
de quasi pupilla existens, nomen curallii
impositum. Apud Theocrytum eidyli 6.
κέρει Dorice per αἶ μίρα, pro κέρει legitur.

Καὶ καλὰ μὲν ταῖς γένειαι καλὰ δ' ἔμειν αἱ μίαι
κώρεαι

Et pulchra mihi quidem barba, pul-
chra verò hæc una pupula.

Et ideo, ut notat Hesychius, ab ali-
quibus *κωράλιον* per *ω* mangnum scri-
bitur. Sed quid impedit dicamus no-
men impositum, ἀπὸ τοῦ κωρεῖν, καὶ τὸ ἄλλο,
quod sit ornamentum & pulchritudo
maris. De Corallii nominis etymo hæc
clarissimus tradit Salmasius *Corallium*
ille (Plinius) hoc est, *κωράλιον* ἀπὸ τοῦ κωρεῖν
quod ferramento præcidatur, ac veluti
tondeatur in mari; quæ interpretatio nul-
lo modo possit convenire voci, *κωράλιον*, ut
recentiores id appellarunt: *κωράλιον* &
κωράλιον Græci vocant parvam κώρεν. Pu-
pa maximè, & imaginuncula quibus lu-
dit puellaris ætas, ita vocantur. Hesy-
chius *κωρὸς*, *κωράλιον* νύμφη λευκώκωρος. *Κω-
ράλια* quoque dicuntur Luciano, ut olim
observavimus. Dion Chrysostom. in Rha-
diaco, *κώρεν* ὁμοίως, δίδοι τὰς ἀνδραγύτας,
ἵνα οἱ τοὺς κώρεας ταύτας ἀνέμφοι ταῖς παισίν.
Hesychius *κώρεα* *κωράλια*; vitiose, pro
κώρεα (apud Phavorinum eadem invenien-
tur

tur lectio quæ in vulgatis Hesychii codicibus. ὁ μάμα mendum, corrige & Phavarini codicē) Idē alio loco, γάλα, πίνι, σπάδας, κεράλια (apud Hesychium & Phavarinum κεράλια legitur; antiquum videtur esse mendum) Græci propriè γάλα vocant minutas merces, omne genus, quas παντοπωλαὶ circumferunt. Κεράλιον igitur & κεράλιον idem Parva nempe puella. Nec alia ratione moti recentiores, quod veteribus erat κεράλιον dixere κεράλιον. Nam κέρη & κόρη idem. Grammatici, τὸ δὲ κεράλιον τὸ τ' ὑπερβόρ' αἵματις α' ποτίζου μνηύεται, α' φ' ἧς οἶα κέρης ὕψος, ἢ κληῖσις τῷ λίτῳ ἐνεκρίθισεν. Corallium etiam Gorgian vocatum lego. Plinius cap. secundo. Curalium alias dicunt. Nam Metrodotus gorgian nominat. Cur gorgian vocet, ex Eustachii loco jam bis citato, cognoscere licet. Plinio gorgonia dicitur lib. 37. cap. 10. a Gorgonia nihil aliud est quam curalium. Nominis causa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit maria. Fulminibus & Typhoni resistere affirmant. Antiquus codex. nominis

minis causa, quod in duritiem lapidis mutatur. Emollit marina, fulminibus & Typhoni resistere affirmant. Hunc locum emendavit Salmasius in hunc sensum. Nominis causa, quod in duriciem lapidis mutatur è molli marina. Gorgonia inquit, ideo sic vocatur, quod è molli marina dura fit, & lapidea extra mare posita. Dioscorides ἐξ ἐνάλιου μαλακὸν ἔξελον γόργον αὐτολίθου. Plinii codicem corruptum ex eo probatur, quod mare illud, in quo corallium generatur, semper esset molle & placatum; quod falsum est. Nec, ut Plinius ait, Gorgonia dicitur, quod è molli marina dura fit & lapidea, sed quod ex stillis Gorgonis sanguinis nascatur, ut refert Eustachius. Plinius autem Gorgonias appellari tradit, quod è molli in duram convertantur substantiam, quod Gorgonas Poëtæ in lapides versas fingant. Ovid. lib. 5. Metamorphos.

*Hi tamen ex merito pœnas subiere,
sed unus*

Miles erat Persei, pro quo, dum pugnat Aconsens,

*Gorgone conspecta saxo concrevit
oborto.*

*Quem ratus Astiages etiam dum
vivere, longo*

*Ense ferit : sonit tinnitibus ensis
acutis.*

*Dum stupet Astiages naturam tra-
xit eandem*

*Marmoreoque manet vultus mi-
rantis in ore.*

Reliqua apud ipsum vide Poëtam.
Corallium Diosc. lib. 5. c. 139. describit:
τὸ δὲ κερὰ λίον, ὅσῳ ἔνιοι λιθόδενδρον ἐκὰς λέσσαν,
δοκεῖ μὲρ εἶναι φυτὸν ἐκὰς λίον, περὶ τοῦ περὶ εἶναι δὲ
ἔστιν ἐν τῷ βυθῷ ἐλκυσθῆ, ἕξ αἱ τοὶ γινόμενοι, καὶ βα-
πτόμενοι ὡς ὅτε ὑπὸ τῷ ὄρει κεκρυμμένους ἡμῖν ἀέροι.
Λείσκειται δὲ πλείστον ἐν τῷ κερὰ Συρακίους ἀ-
κρωτείῃ τῷ καλυμένῳ παχύτι. ἄριστον δὲ ἐστὶ τὸ πυρ-
ρὸν τῇ χροῇ καὶ ἐμφερεῖς ἀντὶ τοῦ χροῦ καὶ, ἢ σάι-
θυκι καὶ ἀκροῇ, ὑπερβίς τε ὡς αὐτὸς, καὶ ὁμαλὴν
δι' ὅλης τῇ συγκρίσει, ἢ δὲ ὁσμήν. (vetus ad-
dit, γινώσκῃ) βενώδη καὶ φυκίοις ἐμφερεῖ ἔ-
χον. πρὸς δὲ τῷ πολυόζον καὶ κινημωμίζον τῷ
τόπῳ τῷ θαμνίσκῳ. τὸ δὲ λιθώδες τῇ συγκρίσει
καὶ τῇ χροῇ ψυχρὸν, σιτηρογινώσκον τε καὶ χαλ-
κόν, φαῦλον οἰκτίον εἶναι. Hæc in hunc sen-
sum vertit Ruellius. Corallium quod
aliqui

*aliqui lithodendrum appellant, mari-
 num esse fruticem constat, qui alto ex-
 tractus, duratur statim atque emergit,
 tanquam offuso aëre protinus concre-
 scit. Plurimum invenitur ad Syracusas, in
 promontorio, cui pachyno nomen est lau-
 datissimum rubens, colore antherici, aut
 sandicis saturata, nec secus terenti faci-
 le cedens, equabili usquequaque concre-
 mento, rursus algæ aut fuci marini odo-
 re, quam ramosissimum, forma fruticis,
 cinnamomi æmulum. Quod autem in
 lapidis duritiem coit, scrupulosum, inane,
 & lacunosum vitiosum existimatur.
 De Corallio hæc Plinius lib. 32. cap. 2.
 Quantum apud nos Indicis margaritis
 pretium est, de quibus suo loco satis dixi-
 mus, tantum apud Indos in curalio. Nam-
 que ista persuasione gentium constant.
 Gignitur quidem & in rubro mari, sed
 nigrius. Item & in Persico, vocatur ja-
 ce, Laudatissimum in Gallico sinu circa
 stœchadas insulas, & in siculo circa He-
 liam ac Drepanum. Nascitur & apud
 Gravisças, & ante Neapolim Campaniæ:
 maximeque rubens, sed molle, & ideo vi-
 lissimum*

lissimum Erythnis. Forma est ei fructicis, calor viridis. Bacca ejus candida, sub aqua ac molles: exempta confestian durantur, ac rubescunt; quasi corna sativa specie, atque magnitudine. Ajunt tactu protinus lapidescere si vivat, itaque occupari, evellique retibus, aut acri ferramento præcidi. Hac de causa curalium vocitatum interpretantur. Probatissimum quam maxime rubens, & quam ramosissimum, nec scabrosum aut lapideum, vel rursus inane aut concavum. Auctoritas baccarum ejus non minus Indorum (Indæorū male Basil. cod.) viris quoque pretiosa est, quam fœminis nostris uncoes. Indici Auspices eorum vatesque in primis religiosum id gestamen amoliendis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Priusquam hoc innotesceret, Galli gladios, scuta, galeas adornabant eo; nunc tanta penuria est vendibili merce, ut perquam raro cernatur in orbe suo. Hæc Plinius. Nunc quæ & in Plinii & Dioscoridis verbis observanda videamus. Apud Indos in magno pretio & æstimatione esse, ait Plinius. Scribe, tantum apud Indos curalio, deleta impro-

improba voce *in*. Dioscorides *λιδιιδρον* ab aliquibus vocatum scribit ; credo quod substantia sit lapidea , ramusculosque ac radices instar arboris vel fruticis habeat. Verba hæc Dioscoridis, *δοκεῖ μὲν εἶναι φύλον ἐνάλιον ; ἡμῖν αἶρετο*, corrupta esse inter auctores convenit. Duas voces deesse putat Doct. Ianus Cornarius , ut sit legendum, *δοκεῖ μὲν εἶναι φύλον ἐνάλιον. σπέρσασθαι δὲ ὅταν ἐκ τοῦ βυθῦ ἐλκεθῇ (ἐλκυεθῇ) ἕξ αἰόνων γινόμενον, καὶ βαπτύμενον ἢ τοῖς πηγνύμενον ὡς περὶ ὕδατος σιδήρεο ὑπὸ τοῦ ὤλεως χυμίνε ἡμῖν αἶρετο*. Quæ sic convertit, *Marinam plantam esse constat, quæ quidem alto mari exempta, & extra mare posita, ut quæ à circumfuso nobis aëre, velut ferrum ab aqua tingitur, si-ve compingitur*. Hujus emendationis occasionem non dubito dedisse vocem, *βαπτύμενον*, quæ à Ruellio ommissa est. *Βάπτειν* autem *tingere, immergere* significat ; unde suspicatus est doctissimus Cornarius hunc esse verborum Dioscoridis sensum : Quemadmodum ferrum candens, vel igni emollitum, aqua temperatum, mersumve statim dure-

durefcit & folidatur. Ita ut corallium
 in aquis molle, mari exemptum, quam
 primum ab offufo five ambiente aëre
 tactum eft, durari & concrefcere. Hæc
 lectio quæ nulla veterum auctoritate
 confirmata eft, non probatur Sarace-
 no, cujus fententiam cur improbem,
 caufam habeo nullam. Idem Sarace-
 nus probabili ductus conjectura, tum
 & vetuftum Dioscoridis interpretem
 imitatus, pro βαπτόμενον legere mavult
 λιθόμενον, feu πιττεύμενον, ut hic fit fenfus.
*Marinam effe plantam conftat. Qua qui-
 dem alto mari exempta, duratur ftatim
 atque emergit, quafi à circumfufo nobis
 aëre lapidefcit, concrefcitve.* Et hæc
 quidem lectio habet auctorem Oribaf-
 fium. Sic enim vertit interpretes. *Ma-
 rina effe planta videtur, quæ profundo
 extracta mari duratur, tanquam offufo
 nobis aëre concrefcit.* Hac de caufa
 quod fub aquis molle fit, extractum la-
 pidefcit, non omnino lapidem effe ait
 Theophraftus, fed ὡς περ λίθος. Verba
 Theophrasti habentur in libello de la-
 pidibus τὸ γὰρ κεφάλαιον, καὶ γὰρ ἐξ ὡς περ λί-
 θος,

Ἰσχυρὸν τὴν ῥοήν μιν ἰσχυρὸν ἀεὶ φέρει δ' αὖ αὖ πίζα.
Curalium enim: nam hoc veluti lapis est,
colore quidem rubrum est, teres autem
tanquam radix. Satis aperte Ovidius lib.
5. Metamorph. cecinit curalium dum in
aquis est, molle esse; mox ubi aëris sentit
aflatum, durescere.

Nunc quoq, curaliis eadem natura
remansit,

Duritiem capto capiant ut ab aëre,
quodve

Vimen in aquore erat, fiat super a-
quora saxum:

Rursum lib. 15.

Sic & curalium quo primum conti-
git auras

Tempore durescit, mollis fuit herba
sub undis.

Eadem Solini sententia c. 2. Ligusticum
mare frutices procreat, qui quantisper
fuerunt in aquarum profundis fluxi sunt,
tactu quoq, carnulento: deinde ubi in su-
pera attolluntur, naturalibus saxis derogati
lapides fiunt: nec qualitas illis tantum, sed
& color vertitur. Derogatos naturalibus
saxis lapides vocat, genitali vel natali solo
detra-

detraētos & exemptos. Naturalia saxa vocat, saxo in fundo maris, sub quibus, aut inter quæ nascitur curalium. Naturalis humor, genitalis materia eidem Solino eodem cap. Quod si naturalis humor heriserit, decimus à conceptu dies dolore gravidæ admonebit. Laudatissimum inquit esse Plinius, in Gallico sinu circa Stæchades insulas, & in Siculo circa Heliam ac Drepanum. Nasci & ait apud Graviscas & ante Neapolim Campaniæ. Dioscorides plurimum inveniri ait in Promontorio Syracusis imminente, cui Pachino nomen est. In Toletano exemplari habetur, in Siculo circa culias & Drepanum. Vulgata præstat lectio. vide cap. 5. lib. 3. ubi Siciliæ oppidum Heliam dicit. Eodem libro cap. 8. ait Drepanum esse Siciliæ promontorium. Eodem & capite Pachynum, ejusdem insulæ promontorium scribit. Antiquus noster eodē corruptus admodum, in eo scriptum est, in Gallico sinu, circa Orchadas insulas. Orchades insulæ Scotiæ vicinæ, Galliæ Stæchades. Probatissimum corallium Dioscorides inquit. πρὸς τὴν ἑρμὴν καὶ τὴν ἑρμὴν καὶ τὴν ἑρμὴν

αἰθρηκῶν χαίμεν, ἢ σάινδρι καὶ χαίμεν. Doctif-
 simus Cornarius. *αἰθρηκῶν*, scribit *σάιν-
 δρι καὶ χαίμεν*. Placet hæc conjectura Saraceno,
 idque quod Serapio ita legit. Rubentem
 enim, siue è puniceo rubescentem colo-
 re, exprimere, voluit Dioscorides, qualis
 nusquam in asphodeli flore conspicitur,
 quem *αἰθρηκῶν* vocat, quique è contrario
 candidus. Cogitavi quandoque utrum
 vulgata lectio non possit servari, ac vox
αἰθρηκῶν, quæ & apud Oribasium reperit-
 ur, non possit intelligi de candido co-
 rallo; præsertim cum apud Syracusas si-
 ve Siciliam corallum reperiatur nivei
 coloris, quod non, ut rubrum, compa-
 ctum ponderosum sit, sed levius ac ra-
 rius, ac spongiarum modo inane. Atta-
 men, quia recepta jam est opinio, ru-
 brosum longe magis refrigerare, ac pro-
 inde eo uti. Medicos, ubi majore refri-
 geratione opus est; facile in animum
 induxi, albi coralli colorem, asphodeli
 floris colori comparari à Dioscoride:
 Quippe non sit verisimile, Dioscoridem
 candidum non vidisse corallum, cum in
 eodem reperiatur Pelago. De Coralli

colore hæc Plinius. *Nascitur & apud Graviscas, & ante Neapolim Campania: Maximeq; rubens, sed molle, & ideo utilissimum erythris. Scribe, & ideo vilissimum erythraum. Hoc vilissimum quod nigrius. Sic enim paulo ante; Gignitur quidem & in rubro mari, sed nigrius, item in Persico vocatur Iate. An illud nigrius maris Erithræi, quod Dioscorides antipathes vocat. ac cap. 140. lib. 5. describit?*
καὶ τὸ καλῶμενοι δὲ ἀντιπαθὲς καράμιον οἰκτίει ὑπάρχειν, ὅτι καὶ ἔχει ἀλγούρας. ἔτι δὲ τῇ μὲν χρίει μέλαν, διδεδόξαι δὲ καὶ αὐτὸ, καὶ ἰσχυρῶς μῆλον. Quod antipathes vocatur, corallium quoque esse censendum est, sed specie tantummodo distans. est autem colore nigro, arboris & ipsum figura, ac magis ramosum. Ἀντιπαθὲς dicitur, quod adversus effascinationes, incantationes & amoris faciendi artes magicas potenter est efficax. Hesych. ἀντιπαθὲς φάρμακον, ἀντιπαθὲς, ὅτι ἐπὶ αὐτῷ βλάπτουσι ὑπὸ τοῦ ἀλιξιφάρμακον. Lælius in Apologia Apulei,

*Antipathes illud querito,
 Philtra omnia undiq; irrunt.*

Plinius lib. 37. cap. 10. *Antipathes nigra non translucet. Experimentum ejus si coquatur in lacte: facit enim hoc myrrha simile immissa. eamque contra effascinationes auxiliari Magi volunt. Nigram & non translucidam inquit; ideo ab Agricola hæmatites niger dicitur. Antipathes cū non in mari nascatur, sed in montibus, non potest esse nigrum corallum maris rubri. Ctesias apud Strobæum. ὅς ἐστι τῆς μυρίας ἔρυθρας καλούμενον. γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθῳ ἀντοπαθῆς προσονομαζόμενον, ὃ καλλίστη ποιῶν πρὸς ἄλφες, καὶ λίπρας δὲ οἷον περιβόμενον ἐπὶ τοῖς πύχεσσιν ἐπιζήμιον. Mons est Mysia qui Erythras vocatur, in hoc lapis generatur, qui antipathes dicitur. Hic in vino tritus & impositus potenter valet adversus vitiliginem, lepramq̃. Recentiores corallium nigrum vocant, quod Dioscorides antipathes. Nigrum, inquit Matthiolus, corallium, quod Dioscorides antipathes vocari ait, primum vidi ego Neapoli eburnum colore referens, atq̃ post hæc pulcherrimam ejus plantam dono mihi dedit Anzianus quidam qui quotannis mihi*

mihi è Gardano *Apulia* monte afferre solet. Ea enim prope radices brachii fere crassitudinem aequat, & à medio trunco in ramos sese diffundit: Res quidem usu digna & rara. *Massilia* quoque inter coralla occurrit, insigni livore, perpolitum, colore nigerrimo. Ad nos corallum nigrum ferri solet, sed in grana jam tornatum. Quorundam opinio est, duo esse *αἰκνῶδες* genera; unum quidem corallii speciem: alterum gemmam, de qua *Cresias*. *Antipathes* ergo coralli genus corallum nigrum erythraeum *Plinii*. Pergit *Plinius*; Forma est ei fruticis, color viridis, puta dum adhuc in mari est, & nondum politum ac purgatum. Sequitur; baccae ejus candidae sunt sub aqua, ac molles: exemptae repente durantur, & rubescunt, quasi corna sativa: specie atq; magnitudine. *Doctiss.* *Cornarius* legit, quae corna sativa, quomodo *Plinius* loqui solet. Hallucinatur, quod scribit, rotunda grana illa, quae vulgo etiam hodie tornantur ex corallio, baccae esse fruticis ipsius, ita nascentes. Nemo unquam in ipso frutice baccam vidit,

dit, aut observavit. Grana quæ ex ipso frutice tornantur, quandoque cornum referunt, quandoque alium fructum rubrum rotundiorum, quam *ribem* vocant: grana quæ in coralliorum monilibus cornis, cerasis similia videntur, ex ipsorum truncis torno & lima prius parantur, mox smyridis lapidis pulvere, & terra quadam, quæ è Tripoli Africae adfertur, expoliuntur, & lucidum lævorem contrahunt, si iis diutius fricantur. Adhæc corallia è maris circumquaque muscosa eximuntur, nec tunc ulla ex parte rubescunt, verum artificibus tradita, de raso cortice rubent, & perpolita nitescunt. Καὶ τῇ ῥόβῃ ψαρόν. Ψαρόν ῥόβῃ in rerum non est natura. Cornarius legit, τῇ ῥόβῃ ἰῥόβῃ. colore pallidum. Corallium reperiri pallidum flavescens, quod ἰῥόβῃ significat, certum est. Saracenus verò voces illas τῇ ῥόβῃ, ceu redundantes expungit, contentusque est, ψαρόν ex Plinio, *scabrosum* interpretari. Sic enim Plinius, *Probatissimum rubens, & quam ramosissimum, nec scabrosum, aut lapideum, vel rursus*

inane, aut concavum. Antiquus noster codex habet, *probatissimum quam maximerubet: & quam ramosissimum, nec scabiosum: aut lapideum; vel rursus inane aut concavum.* In Toletano codice etiam scabiosum scriptum esse, testatur Pintianus. *ῥαψὶς* apud Græcos, quod Latini scabiosum vocant, significat. Antiqui ergo codicis lectio præferenda, *Aruspices eorum, vatesque, in primis religiosum id gestamen amoliendis periculis arbitrantur.* Idem solinus; *Excuduntur ex iis multa gestamina: habet enim ut Zoroaster ait, materia hac quandam potestatem, ac propterea quicquid inde fit, ducitur, inter salutaria. &c.* Gestamina dicuntur omnia, quæ gestantur ad ornatum aut indutum. *Prinsquam hoc notesceret Galli gladios &c.* Antiquus codex; *Prinsquam hæc notescerent.* Doctiss. viris alterius codicis placet lectio. *Prinsquam hoc nos deceret Galli gladios, scuta, galeæ adornabant eo, nunc tanta penuria est vendibili merce, ut perquam raro visa-tur in suo orbe.* Apud nos Corallii penuria nulla; usque adco abundat Baravia,

via, ut fere nulli reperiantur infantuli, nullæque puellæ (iis exceptis quæ auro & margaritis, unionibusque ornatae sunt) quibus non gestentur corallii monilia, aut collo, aut brachiis suspensa. Ex Siculo mari extrahitur, atque inde ad nos deferitur. Corallium fruticis forma, colore rubiæ radicis æmulum, universæ Europæ pervulgatum maximeque usus & commodi. Colore non-nihil variat, quandoque intenso, non-nunquam diluto colore cernitur rubro; interdum fuscū spectatur, rarius subflavescit, & hoc vilissimū; contra quod intense rubrum præstantissimū. De nigro corallio satis dixi. Sub undis Tyrrheni pelagi, ubi & rubrū reperitur, corallium candidum extrahitur, similibus crebris, furculosis, anfractibus & flagellis, sed acetabulis insculptum polypi piscis æmulatione. Quandoque est stipite longe crassitiore, brachium æquante, & materia magis fungosa, multis acetabulis insculpta aut inscripta. Universa planta pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate superat. Variat

etiam ; quod quandoque asperum & striatum sit, quandoque non; non raro verrucosum est, punctis notatum; interdum stellatum est. Coralli truncum exhibeo crassum, quale ab omnibus observatum. Alterum corallium est recens natum. Ramulos adeo tenues hæc habet, ut acus vulgaris crassitiem nō superent. Truncus colore candidissimus est, ac pueri digiti minoris crassitie; ramulus ex eo qui nascitur tenuissimus, colore non est candido, sed pallido subfulvescente. An omnia corallia tenuissima, ac recenter nata virgulta tali colore, mihi non constat. Et hæc de corallo.

Ioannes Bauhinus

Histor. Plantarum libr. 39. cap. 33.

Corallium, quod aliqui Lithodendron (Κοράλλιον ὀπέρ ἐστι λίθοδένδρον) appellarunt, marinam esse plantam constat in Diosc. Ea quidem alto mari exempta, duratur statim, atque emergit, quasi à circumfuso nobis aëre, lapidescat, concreascitve. Plurimum invenitur

in

in promontorio Syracusis imminente, cui Pachyno nomen est. Probatissimum rubēs, colore Sandarachæ, aut Sandycis laturatæ, nec secus terenti facile cedens, & æquabili usquequaque concremento, insuperque Mulci aut Fuci marini odorem referens, & quam ramosissimum, forma fruticis, Cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duri-
tiem coit, scabrosum, fistulosum, ceu concavum, præterea & inane, seu spon-
giosum, vitiosum existimatur.

Ovidius 4. Metamorph. in fabula de Andromeda & Perseo, & lib. 15. Coralli proprietatem describit.

Corallium, marinum esse fruticem, & ex alta extractum durari statim, atque ideo Lithodendron vocari compro-
bant verba Plinii *lib. 32. cap. 2. & lib. 37. cap. 10.* Matthiolus perhibet Corallium ex Tyrrheno & Siculo mari extrahi at-
que inde ad Italos deferri. Plinium mi-
ratur (ut etiam Amatus, Lacunia & Cornarius) quod tam facile sibi pereva-
ferit, Corallium per se baccas ferre,
quasi Corna sativa specie atque magni-

tudine , perinde atque cæteræ arbores suos præferunt fructus. Quandoquidem , ut fatentur ii , qui Corallia expiscantur , & in iis mercaturam exercent , nullas per se baccas edunt. Baccæ enim quæ in Coralliorum monilibus cornis ac cerasis similes videntur , ex ipsorum truncis torno & lima prius parantur : mox smyridis lapidis pulvere , & terra quadam , quæ è Tripoli Aphricæ adfertur , expoliuntur , & lucidum lævorem contrahunt , cum iis diutius fricantur. Adhæc Corallia è mari circumquaque muscosa eximuntur , nec tunc ulla ex parte rubescunt , verum inde artificibus tradita , de rasso cortice rubent , & perpolita nitescunt.

Corallium frutex , inquit Cæsalpinus , villosâ substantiâ oblitus est , instar Musci : colore viridi , aut cinereo , intrus rubro , qualis est color carnis , aut intensioris rubedinis , qualis coeci tradunt succosam esse plantam , succo lacteo renasci , ubi lac contigerit. Figura autem est arborea , lapidib. hærens , cubito brevior : multis ramis , tortuosis , sine foliis , sine fru-

fructu, ac sine radice Falso Plinius putavit baccarum formam, artificio paratam, sponte nasci. Gelsnerus de fig. lap. inter alia, Corallium sexu distinguit. Ac rubri quidē, marem rubentiorē tradit, fæminam vero dilutiorē ad hominis proceritatem aliquando accedere dicitur.

De corallio vide Agricola lib. 4. de nat. fossil. & Levinum Lemnium lib. 2. c. 12. de occult. ubi ait mulieres Corallium deterius facere. Aperte autem hallicuniatur Agricola credens Byon Dioscoridis & Plinii esse Corallium.

Ferd. Imperato Corallium rubrum vegetabile marinum est, quod à primo trunco in ramos abit, qui rursus in alios, atque minores divaricantur: sic speciem gerens arboris foliis & fructibus suis orbatæ. Substantia pretiosa est, densa, quæ præclarem atque insignem polituram admittit. Scopulis aut forti cuidam substantiæ testaceæ affixum reperitur. Vegetabile esse non tantum inde constat, quod crescens propriis sese viribus sustinet, sed quod scandentium instar

vicinis plantis lignosis innititur, atque fulcitur, quæ figura & ramorum divaricatione ipsi Corallio similes.

Coralli hujus species colore etiamnum variantes aliquod sunt. Sunt enim aliæ saturè rubræ, aliæ lateritiæ, aliæ dilutiores, aliæ ad flavum tendentes. Sunt & quædam in fusci coloris varie permixti, quasi earum substantia ex succo minus purgato varios sit compacta.

H. Lugdunensis Rhapsodus maxime hallucinatur, quod pro Corallis rubro & albo pag. 1375 ponat figuram Coralloidis fruticis Lobelii.

C. Bauh. in. apud Matth. pro Corallio albo & rubro ponit figuram ex Lobelio, qui tantum pro albo posuerat, & non pro rubra. *Eid. pin.* Corallium i. five rubrum; Corallium Gesn. Lob. Lugd. & Cæs. Corallium rubrum Imper. coloris vel vitense, vel dilute rubri est, vel subflavescentis, vel fusci.

Græcis *κοράλλιον* & *λεγόμενον*. Lat. Corallum & Corallium; Germ. Corallen. Belg. Corael Gall. & Hisp. *Corallo*. Arab. Bessad, Mergen Besd, five Morgian.

Coral-

Corallium adstringit & refrigerat mediocriter, excreſcentia coërcet, oculorum cicatrices abſtergit, ulcera eorundem cava explet, ac cicatrices extenuat. Contra ſanguinis rejectiones excreatione ſve efficax eſt, & urinæ difficultate laborantibus auxiliatur. Quin & potum ex aqua, lienem abſumit. Surculi infantiae alligati, tutelam habere creduntur, ait Plinius. Contra verò torminum, veſicæ, ac calculorum mala in pulverem igne redacti, potique cum aqua auxiliantur. Simili modo ex vino poti, aut, ſi febris ſit, ex aqua, ſomnū afferunt. Ignibus diu repugnat. Sed eodem medicamine ſæpius pote tradunt lienem quoque abſumi. Sanguinem rejicientibus excreantibusq; medentur. Cinis eorum miſcetur oculorum medicamentis. Spiſſat enim & refrigerat. Ulcerum cava explet. Cicatrices extenuat. Corallio uſque adeo abundare Italiam, addit Matthiolus, ut fere nullibi reperiantur infantuli, nullæque puellæ quibus non geſtentur Corallii monilia aut collo, aut brachiis ſuſpenſa, quo item utuntur feminæ

minæ in templis ad suas preces facien-
das, Ceterum scribit comitialibus com-
mode adalligari, hauriendumque præ-
beri. Famam esse Corallium ædes à ful-
minum injuria tueri. Idem mensium
abundantiam cohibere, dentes com-
motos firmare, desquamatas gingivas
emendare, itemque oris ulcera sanare.
Potum dysentericos juvare, seminis
profluvium in viris, nocturnasq; pollu-
tiones, & in mulieribus albas uteri fluo-
res reprimere. Recenseri inter ea (Avi-
cenna teste) quæ cordi hilaritatem ad-
ferunt. Corallio, inquit Lobelius, ædes à
fulminū injuria tueri superstitiosum &
fabulosum. Quoties siccandum, & siste-
re oportet eruptiones quasvis menstru-
as, dysenterias, & cruentas dejectiones,
ad Corallia refugium quidem, sed usta
efficacius siccant. De iis nihil Galenus
in lib. de simpl. med. facult. De variis ve-
ro eorum Hermeticis præpara-
tionibus consulantur
Chimici.

Corallium nigrum sive antipathes, & adulterinum.

C A P. 3. *Pag. 48. & seqq.*

PRO Corallio nigro nobis ab amico demonstrabatur stieps hæc, à vero Corallio haud paucis notis differens. Erat hoc firmum, nigrum, lentum, lucens & læve quidem, paucis tamen veluti verrucis alicubi inæquale, ramosum, durum, ac pœne osseum. Verum quia flectebatur, & dentium attrita tenacissimum erat, accidit ut an factitium esset, dubitaverimus. Saltem hoc scimus non lapideam habere substantiam, sed lentam potius. In medio nervulum habet rufum.

Quod *αλιπαρίς* vocant, *καγιάνισ* esse putavit vel ipse Dioscorides, specie quidem solum differens. Describit autem colore nigrum, arboris figurâ etiam ipsum, sed magis ramosum; aitque vim eandem, quam rubrum habere. Corallio simile dixit etiam Plinius & sine foliis esse.

Corna-

Cornarius statuit Corallii tertium genus nigrum, rarum in Germaniâ, Antipathes Plinii, & fortassis ejusdem Isidos Plocamon.

Matthiolus nigrum Corallium primum vidit Neapoli, Ebenum colore referens. Pòst pulcherrimam ejus plantam doni ipsi dedit Anzianus quidam, prope radices brachii fere crassitudinem æquontem, & è medio trunco in ramos sese diffundentem raram quidem, sed visu dignam.

Amatus in Dioscor. ait se Corallium nigrum Antipathes vidisse Ferrariæ & Anconie. Antipathes hodie rarissimum, sive Corallium nigrum rerum in Gallicæ Hispaniæ inveniri ait Gesn. *de fig. lap. c. 10.* Antipathes sive Corallium nigrum Dioscoridis (ut vocatur in *Obs. pag. 650. & icar. Plant. tom. 2. pag. 251.*) Massiliæ inter Corallia occurrere, insigni lævore perpolitum, colore nigerrimo, testatur Lobelius. Imperatus Corallium nigrum, substantiâ omnino simile ait rubro, & colore nigro tantum separat, atque ranitate. Antipathis sive Corallii
nigri

nigri iconem ex Lobelio proponit H. Lugd. p. 1376. itemque C. Bauhin. apud Matthiolum ubi Corallium nigrum Dioscoridis vocat. Est hoc ei in Pin. Corallum 2. sive nigrum.

Antipathes hirsutum, sive Corallium foliatum.

Pona in Baldo monente Antipathes sive Corallum foliatum est foliis minutis instar setæ porcorum, seu aristæ triticeæ. Invenitur in maris Sardinia fundo inter Corallia piscandum. Est autem longitudine unius hominis staturæ, & vocatur in illis partibus vulgo Sambeggia. An C. Bauhin. pin. Corallina 6. sive nigra setacea? Antipathes secunda species Ponæ.

Corallium album & Corallium album officinarum oculatum.

Inter naturalia nostra Corallii albi officinarum truncum ramosum adversamus Maxima crassities nostri, fere carpi humani est, pars quâ hæret lapidea, porosa; substantia solida, lapidea,
ponde

ponderosa, exterius lævis, tota candida, multis foraminibus radiatim intus striatis donata. Rami temere & inæqualiter divisi, tortuosi, quos cum radice Poly-podii si figuram spectes haud male conferri posse dixeris.

Cornarius notum ait vulgo ubique Corallium albo colore. Albi tamen neque Plinium, neque Dioscoridem mentionem fecisse, nisi id sit, quod Dioscorides colore pallidum dixit atque damnavit.

Suspiciatur Cæsalpinus Ebur fossile esse apud Theophrastum, quod ut Plinius refert, candido & nigro colore invenitur. Apud Avicennam etiam mentio fit albi Corallii.

Cæsalpino porro si credimus, incertus est Corallii albi officinarum, nitore & candore Eboris, ortus. Matthiolus tamen author est Corallium nivei candoris in Tyrrheno & Siculo mari reperiri, non quidem, ut rubrum, compactum, ponderosumque, sed lævius ac rarius, spongiarum modo inane.

Rhapsodus Histor. Lugdun. non bene

bene posuit pag. 1374. figuram Coralloidis fruticis pro Corallio albo Lobelii in Observ. pag. 650. sc. tom. 2. pag. 253.

Imper. distinguit Corallium album à nigro densitate & politura, quam recipit, sed in cæteris omnibus rubro simile dicit, albedine pura & lactea: non adeo frequens, Tradit & alterum Corallium album, fistulosum, valde ramosum, in superficie foratum, quod ex Sicilia adferri testatur. Cæterum ejus pictura optime respondet iconi nostræ ex Corallio nostro paratæ.

Corallium album, Amato. Lac. Gæfner. de lap. fig. & C. Bauhin. pin.

Amatus astringendi & refrigerandi vim adscribit omni Coralli generi, sed albo potentior, proinde eo utuntur Medici ubi majore est opus refrigeratione.

Corallium candidius Verrucosum punctatum, & Corallium stellatum albi puri colores.

Corallii hæc species Imperati colore est quam vulgatæ candidiore, superficie
tenuis

tenuis punctata, tuberculosa. Trunco cæteroqui ramisque crassioribus quam rubri: Provenit in Oceano. Reperitur quoque in mari majori.

Imper. Coralli candidioris species tuberculosa punctata: *Corallo puncticchiato tuberculos*, C. Bauhin. pin. Corallum 7. sive album punctatum. Imp.

Corallium stellatum quod ab Oceano habetur substantia est cæteris Corallii speciebus simili, colore exquisite candido, superficie tenuis denso agmine stellarum minutularum impressarum obsita, unde & nomen indeptum. Planta est de Coralliorum genere, magna satis, trunco & ramis teretibus, quadam sui parte striata.

Imper. *Corallium stellatum*, C. Bauhin. pin. Corallum 8. sive album stellatum: majus & minus, quod nobis nunc describendum.

Icon est coralli verr. punctati

Corallium stellatum minus album

Corallii stellati genus hoc, ab Imperato ex mari Hispanico delatum, substantiâ est minus solidâ, nec ita candidum,

dum , sicut id quod punctatum modo vocavimus: ceterū undique etiam stellis parvis impressis notatum : truncus quoque & rami crassiores, quam reliqua Corallii genera.

C. Bauhin. pin. Corallum 3. alterum, sive album stellatum minus.

Corallii albi varietas stellata.

Stipite longe crassiore, brachium æquante, & materia magis fungosâ, multis, acetabulis insculpta aut inscripta. Universa planta pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate superat.

Lobel. Obs. p. 651. icon. tom. 2. p. 253, & Hist. Lugd. pag. 1376. Coralloides sive Corallii albi varietas. C. Bauhin. pin. Corallum 6, sive Corallum album ramosum alterum.

Corallum genicularum album

Ex argumento nomen inditum est. Constat enim hoc Corallium internodiis quibusdam ceu articulis animalium, Ramosum enim est, & rami, ad instar articulorum animalium, ad invicem committuntur. Figura cæteroqui sunt rectâ, circa articulos nodosiore, per longitudi-

gitudinem striatâ. Substantia ejus densa, alba, in medio exiguum meatum, medullæ ut putovices suppletem, habet, quia radice productus in omnes ramos propagatur. Est ut & alicubi velut pluribus corticibus constare videatur, aliqui cortice unico obtectum est, undique corallineo, albo, & reliquæ substantiæ. Percussu secundum longitudinem facto facile diffiditur.

Imper. Corallum geniculatum : It Corallo articulado, C. Bauh. pin. Corallum 9. sive album articulatum.

Crescit in Majorica insula, unde ab Imperato allatum est.

Corallium asperum candicans adulterinum.

Ex lato principio crassus exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius divisos, albicantes, superficie asperos, tortuosos. Substantia interna minutissimis poris pertusa est, & quam externa facies albicantior.

Omnium maxime lapideum hoc Corallium esse videtur. Altitudo vix quatuor uncias adæquat.

An Gesn. fig. lap. Gyplum quod Coralloides cognominari potest? Est enim Corallio albo per simile, ramosa seu fruticante specie.

Reliquæ Coralliis affines plantæ marinæ videantur ibid. cap. seqq.

Olaus Wormius

Musæi libro 2. cap. 35. fol. 230. &c.

CAP. 3. pag. 48. &c.

A *Rbusculam marinam coralloidem*, quam à magnitudine ita vocat Clusius *Exot. lib. 6. cap. 1.* forsân ad Alcionia retulerit quispiam. Inter reliquas duas ejusmodi possideo, quæ ferme notis omnibus respondent iis, quæ à Clusio sunt delineatæ. Quia vero quædam in iis observaverim, à Clusio non animadverta, eas delineabo. Ex Norvegia ad me delata est utraque colore albicante ad flavedinem tendente, qualis in Zinzibere observatur. Major longitudine est pedum quatuor, in multos ramos laterales, in alteram partem nutantes, divisa. Caudex infimâ parte dilata-

K

tur,

tur, ut manifeste appareat, scopulo eam inhæsisse, non quidem in fibras radicum divaricatur, sed in amplitudinem paulatim extenuatam extenditur, in ambitu pedem ferme æquantem, crassitie brachiali. Et quamvis crassius videatur, materiâ tamen constat friabili, fungosâ, quæ ob falsedinem facile resolvitur in aëre humidior, unde fit, ut hujus rami mihi hiberno tempore multi deciderint, & in arenaceam resoluti substantiam perderint. Quamvis semel atque iterum in hypocausto exsiccaverim, ut primum tamen aëri humidiori exponitur, eum attrahit & mollescit. Rami innumeris tuberculis sunt obsiti, qui, dum recens adhuc erat planta, capita simiarum haud inepte referebant, oculis, naso, & ore. Quod Clusius quodammodo anitâ advertisse videtur, dum externe orbicularibus notulis distinctos refert. Planta tota tenuis & gummoso cortice recta apparet, ubi bene exsiccata est, alioquin quod corticosum est, pulverulentum apparet. Color rubicundus qui in Clusii planta visebatur, non

non fuit naturalis, sed ascititius, ut recte suspicatur. Saporis certe falsi admodum, sed non adeo ut merum referat sal, sed potius arenosum quid, cum sale permistum.

Altera quam possideo arbuscula, minor est, trium scilicet pedum, figurâ plane priori respondens, sed basi ejus abrupta, & quia melius exsiccata, non ita in aëre humido resolvitur ut prior. Nutat etiam in alteram partem; ut solent vegetabilia marina pleraque. Plures deinceps ejus generis nactus sum plantas ejusdem naturæ & proprietatis.

Corallia, quamvis à quibusdam ad lapides referantur, tamen à non paucis ad plantas marinas lapidescentes trahi solent, tum quod eorum sub aquis molli-
tiam præsupposuerint, tum quod consistentiam duriorē tum primo ea acquirere putarint, ubi extracta & aëri exposita fuerint. Vocatur ergo Lithodendra quibusdam, Dentritis Plinio, Gorgonium aliorum, *Corallia* tamen sub aquis mollia non esse experimentis probare conatur ultima Tyrocinii Chy-

mici editio à Pelshovvero procurata
VVitteberga Anno 1650. sic enim *lib. 2.*
cap. 10. pag. 13. differt: Generosus Domi-
nus Iohannes Baptista de Nicolo, Eques
Massiliensis, & Regius Piscationis Co-
rallorum in regno Thunetano præfe-
ctus, certo mihi confirmavit, quod cum
Anno 1585. mense Iulio in mari Bizerti-
no regni illius Thunetani Piscationem
instituisset, cupiditate naturæ Corallo-
rum investigandæ adductus, juvenem
funibus sufficienter longis alligatum, &
pondere viginti quinque librarum in
utrâque manu, ad descensum liberio-
rem, in mare istud centum perticas pro-
fundum demiserit, ipsique in mandatis
dederit Corallium ut evelleret, & inter
evellendum curiosè attenteque obser-
varet, an molle, durumve esset. Qui, ubi
rursus adscendisset, utrâque manu Co-
rallum attulerit, constanterque asseruit,
illud non minus in suo mari, quam su-
pra illud, durum esse: & se, cum ad octo
perticas aut circiter prope fundum ma-
ris appulisset, magnam ibi frigoris vim
sensisse. Imo quod ipsemet etiam, cum
rela-

relationi ejus fidem adeo non haberet, in mare, cum retia, quibus corallia piscari solent, contrahenda essent, antequam in ipsum aërem efferrentur, ad profunditatem unius perticæ se immerferit, & Corallium reti adhærens manu prehenderit, idque tum æque durum, ac cum aëri eterno esset expositum observasse. Idem etiam confirmat Oug de la Poitier, Nobilis Lugdunensis, qui Anno 1613. ab ejusmodi piscatione reversus est. Quod si ita sit, magno certe in errore hætenus versati sunt Præceptores nostri contrarium docentes, pergit idem Author. Retulit quoque Dominus de Nicolai, quod Vere, quando Corallium evellitur, liquor quidam lacteus ex eo inter frangendum emanet, qui decidens super lapidem, lignum, ferrum, aut aliam materiam, Corallium producit.

Est autem Corallium frutex marinus ramosus, sub aquis viridis, qui extractus lapideam acquirit soliditatem. Quando succus lapidescens, ob peculiarem ejus dispositionem se poris insinuat, atque in

suam convertit substantiam, lapidescere incipit, sed soliditatem debitam demum ab aëre ambiente acquirit. Colorem vero ex seminio habet Immaturos Corallos vidit Anselmus Boëtius, fusco, viridi, alioque colore tinctos, qui per maturitatem rubedinem acquirebant, ut fructus alii rubicundi. Corallis dum eximuntur, multa extrinsecus adherent, quibus depositis, nativus color se prodit. Coralliorum variae sunt differentiae, tam ratione colorum quam confirmationis. Sunt enim rubicunda, alba, nigra, striata, stellata, articulata, solida, fistulosa, scabra, porosa, racemosa, &c. Ea quæ tenemus nos breviter delineabimus.

Corallium rubrum est vegetabile marinum, cujus truncus paulatim se in varios ramos dispescit, instar arboris foliis & fructibus destituta, colore eleganter rubicundo. Falsum enim est, quod Plinius *lib. 32. Natur. Hist. cap. 2.* asserit, Corallia rubra baccas habere similes cornis, specie & magnitudine. Substantiam habet lapideam, quæ poliri exacte potest.

potest. Nascitur & per se & ex aliis quibus adhæret. Vidi Pisis in Italia fruticem elegantem Cranio innatum. Quin etiam alias plantas lignosas quandoque investit, & ad modum earum divaricatur, ut dum integræ sunt, nemo à veris Corallis eas distinguere possit. Ipsum vero Corallium rubrum investitur tunica quadam albâ, quam politurâ demere oportet, ut se prodar rubedo. Si igni applicetur, in crustas separatur ejus substantia, quarum una alteram vestit, ut tunicæ in cæpis, quamvis id alioquin non appareat. In mari Tyrreno circa Massiliam, & adjacentia loca, copiosè invenitur. Quo pacto Corallia rubra amissum colorem recuperent, vide apud Anshelmum Boëthium *de Gemm. lib. 2. cap. 154.*

Vim habet exsiccandi, adstringendi, & refrigerandi, Cor, Ventriculû, & Hepar roborat, sanguinem purificat. Si à viro gestetur, coloratius redditur, & elegantius rubet, quam si à muliere; si à morte proximo, aut periculose ægreo- tante gestetur, pallescit & colorem mu-

rat, imo futuros morbos, coloris mutatione, donotare volunt. Amuletum habetur puerorum contra terriculamenta, fascinationes, incantationes, venena, Epilepsiam &c. collo appensum, aut brachiis gestatum. Venenatis & contagiosis morbis resistit, si pondere Drachmæ semis exhibeatur. Si infanti primum nato, grana x. ex materno lacte, ante alium cibum exhibueris, ab Epilepsia tuetur, menstrua cohibet, gonorrhœam sistit, sanguinis rejections & fluxus dysentericos sanat, renum & Vesicæ Calculos expellit, cicatrices extenuat, ulcera carne explet, lachrymas sistit, dentitionem puerorum promovet, si id crebro mordeant. Quæ omnia efficacius præstant illa quæ Chimici ex eo præparant, Tincturæ, Sales, & olea, de quibus multi multa scripserunt.

Immaturi Corallii plantam elegantem mihi dedit serenissimus Rex Noster Fredericus III. Anno 1649. 6. Febr. Radicis loco erat Massa, gypsea quasi, Corallium album referens, ex qua ab uno latere varii rami obtusi, nodosi, & scabri

emergunt, ad semipedis altitudinem, ab alterâ verò parte Coralli immaturi planta, pedes duos cum dimidio alta, juxta radicem varii & tenues stolonum furculi emergunt inordinati & incurvi. Planta ipsa juxta radicem crassitie est minimi digiti, ubi ad pedis circiter longitudinem excrevit, caulis contortus aliquantulum, & nodis tribus ex ramusculorum abruptorum reliquiis dotatus divaricari incipit & attenuari, usque dum in summitate in 22. tenuissimos filamentorum instar extenuetur ramusculos: plana est planta, ut omnes marinæ, interiore substantiâ constans lignea, quæ Corallina crustâ quasi obducitur, & incrustatur. Hunc fruticem eundem esse arbitror, cum eo quem postea sub titulo plantæ Marinæ Resedæ facie delineato. Sed quia ab hac omnia vascula ablata sunt, peculiaris jam videtur.

Eodem tempore addidit *Fruticis Coralloidei* ramum, qui omni ex parte refert hirsutum cornu cervinum, quod lanugine obducitur ad huc novellum, adeo ut tale cornu in lapideam substan-

tiam conversum quis juraret. Ramus primarius dimidii pedis longitudine, crassitie pollicis grandioris, ad latera in duos alios divaricatur ejus crassitie, quorum inferior, ubi uncia unius longitudine emerfit, rursus in duos alios dispescitur. Horum inferior, ubi per tres uncias emerfit, alium protrudit minorem, aliquanto tenuiorem, qui in duplicem definit apicem, eodem pacto ramus ille, qui hunc sequitur, nisi quod brevior sit ob apices abruptos. Alter proximus trunco ad septem se extendit uncias, & prope apicem etiam divaricatur in duos ramos extenuatos. Superior ramus in quatuor scinditur brachia, quorum longius pedem ferme æquat, duo ad latera posita divaricantur bifariam. Ei etiam nodi quidam adhærent, rudimenta quasi novellorum brachiorum exhibentia. Mirum in hac specie, quod si suspendatur ut libere in aëre pendeat, ac dignitis pulsetur, sonum edit metallicum, perinde ac si ex ære esset conflatum, cum tamen nullum aliud metalli vestigium in eo visatur

tur, falsa & lapidea constat substantia.

Corallium album, quoad lævitatem & splendorem ac densitatem simile est rubro, sed colore differt, qui hic albus est & lacteus. Mihi præter alia frustula, massa quædam est, trium unciarum latitudine, quatuor longitudine, variis fistulis & foraminibus prædita, tantæ applitudinis, ut pennam anserinam ejus cavitatibus inferere liceat. Pendeat vero uncias quinque. Ferrandus Imperatus *Corallium album fistulosum* vocat.

Corallii albi, in ventriculo Hirci reperti, tres particulæ extractu Nidrosiensi mihi sunt transmissæ. Harum una longitudine est unciarum Duarum, crassitie pennæ anserinæ, præter extremitates dilatatas, duas habens hispidas, porosas extuberantias, *Cotyledones* rectius dixeris, ipsa vero substantia potius os, quam *Corallium* refert. Reliquæ duæ particulæ unciales sunt, ejusdem substantiæ, earumque major unum habet *Cotyledonem*.

Alcis Cornu refert frustum *Corallii albi*, sed diversæ prorsus substantiæ à

prioribus, nec enim cavitates seu Cotyledones habet, sed solidus est, trium unciarum longitudine. Ex trunco ubi ascendit, unciam circiter unam dilatatur, ac rami plani & obtusi alium protrudunt ramusculum, cujus pars abrupta. Hinc altius ubi procedit amplius dilatatur, ac mox in quinque ramos dispescitur, quorum duo, latus sinistrum occupantia, sibi ex adverso sunt posita, reliqua ordine, ut digiti in manibus, locantur, sed ab invicem longiuscule divaricantur. Asperiusculum est, & poris quibusdam superficialiis præditum.

Corallium album ramosum fossile, truncus est quinque unciarum, rudis, asper, ad cinereum tendens, inæqualis, porosus aut exesus quasi, crassitie brachii infantilis, variis protuberantiis, & abruptorum ramorum reliquiis deformatis, quibusdam in locis striatus, foraminibus hinc inde scatens, multis inæqualitatibus in ramorum fracturis: Sub terra defossus hic truncus fuisse videtur.

Corallium album geniculatum è minis

neris erutum, longitudine est unciarum duarum, crassitie pollicari, colore ad luteum inclinante, superficie lævi & politâ, nisi ubi ramusculi decerpti, quorum vestigia supersunt porosa, inæqualia & aspera. Fuerunt autem septem numero ramuli, ex quibus quinque minores, duo verò majores & crassiores. Quamvis superficies ipsa, ut dixi, polita sit, per longitudinem tamen excurrant lineæ, non rectæ, sed hinc inde, pro ratione corporis, quandoque obliquæ & contortæ.

Geniculati truncus cum radice, corpus est quinque circiter unciarum longum, eâ parte, qua radicem constitui-
mus, amplum, nodosum, ex albo flavescente cum nigris quibusdam maculis, læve, sed ex adverso in alas quasi divaricatum & aliquantulum cavum, in se lutum, cui immersum fuit, continens. Genu grande ubi constituit, de se fundit ramum tenuem, trium unciarum longitudine, pennæ olorinæ crassitie, cui circa basin annatus fuit alius minor, sed jam abruptus. Corpus hoc exterius læve

& glabrum est, totum solidum & non porosum, in quadam exterioris superficiei parte, ubi non candicat, sed ad luteum ac nigrum inclinatur, lineis quibusdam tenuibus per longitudinem excurrentibus præditum.

Corallium niveum; ejus mihi exiguum est frustulum duarum circiter unciarum, in quamplurimos ramusculos divaricatum, sed tenues admodum, ut crassitie culmum hordeaceum non superent, sed omnes eleganter nivei, & nulla macula infecti. Totum corpus vix scrupulum pendet. Quod nomine *Corallii purioris* in dentes efformati accipi, nihil aliud mihi esse videtur, quam particulæ quædam à Corallo albo abruptæ, figura triangulari acuta, qua dentes canis Cattharios quodam modo æmulantur.

Corallium minerale rudius, in varias fictum est formas vel potius informe est corpus, porosum, cinereum, variis abruptarum ramorum prominentiis deformatum, basi inæquali, nodosa, quatuor unciarum, ex qua emergit stipex

pes ejusdem longitudinis, etiam nodosus, inæqualis, cinereus, porosus vernicularis, cinereus. Sed omniū pulcherri-
 mum & maxime admiratione dignum est in hoc corpore, quod ex nodis circa basin, Corallium rubrum, elegans, variis in locis enascatur, ut non immerito hoc corpus matrem Corallorum nuncupare valeam, ob frequentia Corallii rubri rudimenta in eo existentia.

Corallii albi genus quod Imperato dicitur, *Madrepora ramosa*, massa grandis est, novem librarum, ramis quamplurimis invicem involutis, nunc minoribus, nunc majoribus, in quorum extremitatibus foramina sunt crispa interna superficie, sex quasi membranaceis septimentis prominentibus. In his foraminibus animalcula nidulari verisimile est, siquidem conchas minutas in iis deprehendi, de quibus suo loco. Superficies exterior, quibusdam in locis candida est, quibusdam luto quasi quodam obducta, variorum colorum: Ubi frangitur, interius candicat. Exterius adhæ-
 fere

fere tubuli quidam marini, & alia excrementa.

Saxo parvo, magnitudine ovi gallinacei, sed anguloso, inæquali, coloris nigricantis, griseo quodam succo lapidescente consperso, adnatum est *Corallium griseum*, trium unciarum longitudine, totidem latitudine, in varios ramos divisum, qui in alios rursus divaricantur, inæqualiter dispersis ramulis, quorum quidam vix dimidiam superant unciam.

Corallium tuberosum punctatum illud esse videtur, quod Bauhinus vocat Corallium album verrucosum, punctatum. Clusius vero *Exoticorum lib. 6. cap. 7.* Plantam Saxeam Abrotanoides, descriptio enim plane convenit, si magnitudinem exceperis, quæ diversa est à meâ, Planta est saxea, quodammodo ad naturam Coralli accedens, porosa, quinque unciarum, in multos ramos divisa, qui deinde in alios minores sese spargunt, quodammodo Abrotani fœminæ, seu Chamæcyparissi Plinii foliorum

rum formam referentes. Nam brevibus tubulis , instar minutissimorum foliorum, constant, serie quadam dispositis, sed magis multiplici in trunco , in crassioribus ramis fere attriti sunt , ut foramina duntaxat relicta sint , tanquam foliorum tubulorum vestigia. Sed extremi ramuli in mucronem obtusum desinentes integri sunt. Substantiâ est dura , alba , falsum saporem retinens, marina enim est & è saxis procul dubio in mari abrupta.

Coralli nigri mihi ramus est , sex unciarum longitudine , quâ crassior penam anserinam non superat, paulatim vero attenuatur, & non recta , sed per anfractus adscendit, ramusculi abrupti vestigia circa summitatem ostendens. Totus ater est , nec admodum porosus aut ponderosus.

— (o) —

Ioannes Iouſtonus

Thaumatographiæ naturalis claſſe. 4.

CAP. . XII.

De Corallio.

C*orallium* aliâs *Lithodendron*. Ori-
tur ex ſucco lapideſcente. Eſt vero
frutex ſub aqua marina viridis & mol-
lis, baccas habens ſimiles cornis nativis,
ſpecie & magnitudine, item molles ſed
candidas. Reſectus ſtatim induratur.
Omne priuſquam præcedatur viride
eſſe videtur: Interdum etiam unius co-
ralli ſtirpes ramique partim ſunt rubri,
partim candidi, partim nigri. Maxima in
mari Mediterraneo colligitur quanti-
tate, & Maſſilienſes quotannis adeunt
piſcatum, retibuſque ex imis Oceani
viſceribus extrahunt. *Diſpenſ. Chymic.*
l. 2. cap. 49. Linſchottus part. 3. Orient. Ind.
cap. 1. ad caput Bonæ ſpei ſcupuloſe eſſe
ait, in hiſ corallium acutiſſimum. Omni-
farii coloris Indi geſtant, quia aruſpices
amoliri arbitrantur pericula. A ſcinationibus

tionibus infantes tueri vulgus sibi persuasit superstitiosum hoc illud certum, quia gelidissimum est sitim sedare. *Mercurial. l. 3. de curand. affect.* Collo admodum turbulenta somnia propulsat; & nocturnos puerorum terrores compefcit. *Pansa de prorog. vite l. 4.* si à viro gestetur tubescit exuberantius; in pallorem muliebri devenit consuetudine. *Lemn. l. 2. de occult. cap. 22.* Fuliginosi in fœmina spiritus in causâ, languidus in corallio calor, vaporosa ac mitis caloris innati in viro substantia. Inde & sinapis semen corallium si obruat, rubicundum efficit. Sunt vere & aliæ stipes, quibus succus lapidescens concedit in mari primordia. In extero circa Herculis columnas & hymum & frutices lauri specie, in Indo juncti & calami, in rubro fungi; quæ omnia ejecta in lapides mutari, partim Theophrastus testis, partim Plinius. Huc pertinet Syringites, qui stipulæ internodio similis, perpetua fistula cavatur.

Sigism. Schnitzer ad Andr. Libavium
Epistola XIV. in cista Med. Hornungi
Coral-

Corallia prope Nidrosiam inveniuntur, Norvegiæ Metropoli, cujus Ecclesiæ Cathedrali in toto orbe Christiano, magnitudine & laborati lapidis artificio par opus non fuisse scribitur.

Benedictus Mazotta Cælestinus

De Mineralibus & subterraneis.

Cap. XI. f. 205.

De Coralio.

CAP. 4. pag. 57.

C*Oralium* lapis est ex terræ herba humido mercuriali compaginatus sub maris ripis sub aquis est molle, & dum extra aquas extrahitur, durefcit.

Præparatur sic. Pista ipsum subtiliter, & imbebe super marmorem 25. vicibus cum aqua maris, qualibet vice exsiccando ad solem, postea dissolvatur in loco nimis humido, usque dum foras emanat spiritus tingens, separa spiritum illum, & serva fæces, quas exsicca ad solem, & pista subtiliter, & lava septies cum aqua maris, lavan-

lavando, & exsiccando, & pone in humido usque dum fiat sal, exsicca, & da ei spiritum suum prius evaporatum, & pone postea ad humidum ut solvatur, & fiat rubeum, tunc congela ut sit spissum, & est perfectum, de quo si ponas super vitrum metallorum, reddit illud malleabile, item plumbum, ac stannum convertit in solem.

Antonius Guntherus Billichius
Observationum & Paradoxorum Chy-
miatricorum.

libro 1. cap. 7. de Anatomia & historia
Chimica lapidura fol. 56. & 57.

CAP. 6. pag. 64.

IMperfectæ analyseos paradigmata, in corallio prostant, in margaritis, in oculis cancri, in conchis, in cœteris ejusdem gentilitatis. Magno unumquodque acervo vix succi stillatitii momentum dat, salisne quidem atomum elargitur, sed calcem pro sale cretaceam insipidamque toto horreo, suggerit.

Quer-

Quercetanus tamen assumpto in exemplum. *Corallio*, absolutæ dissectionis magisterium proficitur *lib. 1. defens. Hermēt. Med. cap. 16.* Nec tantum copiosissimum salem nitrosum aut nitrosulfur ex coralliis extrahit, verum etiam ex libra una salis exsiccati, & à menstruo optime separati, vel sex uncias spirituum, vi ignis potest educere, qui facile in liquorem spirituales flammæ concipiendæ aptum resolvatur. Dicam quod res est. Idem choragus eandem in corallo fabulam, quam jam antea de plumbo egerat, personâ tantum mutatâ, redintegrat: Simili quoque plausu excipiendam. Unam nôris, utramque nôris. Quemadmodum enim dissolvens acidum & acutum nullum ex plumbo salem trahit, sed salem omnem apportat conglutinatq; plumbo, id quod in præcedentibus ostensum est: Ita quoque existimandum est, salem, quem hîc loci Quercetanus jactat, non ex visceribus coralliorum exceptum, sed totum à foris esse, ad venam esse, non indigenam, quem

Quâ

quâ promptitudine susceperint, eâ & dimittant corallia. Nam veluti distillatio salem à plumbo repetit, plumbo intacto: Ita quoque corallis valedicit sal adventitius: Ipsa fœcibus elotis, specie subtilis glareolæ revertuntur, non inepta ad novum cum sale matrimonium, si cui animus sit novum ei negotio acerum impendere. Itaque quid quantumve de sale margaritarum, corallorum, & id genus lapidum, deque eorundem liquoribus sentiendum sit palam est ex dictis. Crollius vero vitare omnem errorem potuisset, si perinde de sale Corallorum judicare voluisset, atque de tinctura corallorum pronunciavit. Sed specie rerum deceptus est, arbitratus se *saalem red solvenda* habere, cum tamen *ipsius sit menstrui solventis*. Equidem in margaritis sal candidissimū scrutatur, ab omni acetositate acri liberū: At videndū ei etiam erat, ne cum acetositate acri, ipsum unā salem perderet. Nam hæc pariter sunt, & cum illa statq; caditque sal. Proinde nec acedinem eluere, salvo sale, potest: nec, demptâ

acre-

acredine, servare salem. Utrumque simile est, neutrum seorsim.

Hoc unum recte in coralliorum anatomia docuit *Quercetanus*, quod vel citra calcinationem in salem redigantur. Idem Crollius explicatius inculcavit: *Crustacei*, inquit, *ut sunt oculi cancri, lapides cipryni, non egent calcinatione: per se enim in aceto destillato solvuntur, ut perle & corallia: sect. de Nephrit.* Non tamen necessaria est eorundem comminutio in pulverem, quam requirit *Quercetanus*: Quoniam integra, sponte sua, sicuti unco Cleopatraz, extabescunt asperitate acetii. Nec vero magna eorum pars, quod idem *Quercet.* Voluit, sed tota substantia in salem abit & convertitur, Sal autem quam facile calore induruit, tam prompte iterum in cellâ gelida liquefit, perpetua durecendi liquecendique vicissitudine, qua per salis loci præsentiam lapides gaudent: per absentiam, carent. Lapidem, inquam, non tantum hi, quos *crustaceos* Crollii nominat, nosque imperfectæ anatomiz subjecimus; verum etiam quos *siliceos* idem

idem vocat , gemmæ , rubinus , granatus , hyacunthus , topasius , amethystus , crystallus , & cæteri de genere hoc , cum quibus perpetua anatomix pax est. Hi quum nativos liquores & salem ingenitum inuideant nobis , adscititio succo mania anatomes simulacra cient , non sine præviâ calcinatione. Quæ solo sale nitro commodum perficitur , ne opus sit cum Crollio imitari Medeam , quæ.

*Terque senem flammis ter aquâ, ter
sulfure lustrat,*

Esto autem nitri pondus ad lapides non par atque æquale ex præcepto Crollii , sed triplum aut quadruplum. Nitro in pollicem extrito ad amissim lapides misceantur. Fuso demum concrematoque in totum nitro abluantur & siccentur , habiles jam neque indigni, quos favente genio , vel acetum, vel alius quispiam familiaris liquor maritet.

*Idem libro 2. cap. 7. de Medicina
ex lapidibus.*

Crollius sali coralliorum eam vim
& naturam assignat , ut sanguinem
in universo corpore sic mundificet &
renover , ut in omnibus morbis &
affectionibus ex sanguine corrupto or-
tum ducentibus , breve intra tempus
sublatis & sanatis, corpori velut redin-
tegrato alacris pristinae sanitatis vigor
restituatur , cor spiritusque vitales
roborentur , stomachus & calidum
innatum confortetur. Et quis nuga-
rum modus , quis finis ? *Lacon* apud
Plutarchum lusciniam implumem con-
spicatus, *Ita me Di ament*, exclamavit,
nil nisi vox es. Potuisset idem judicare
de spermologo nostro, qui instar spectri
Virgiliani,

*Dat sine mente sonos, dat cassa & ina-
nia verba.*

Joannes Zvelfer

Animadvers. in Pharmacop. August.
de salibus pag. 456.

S*Al Coralliorum*, quod ex calcinatione cum Sulphure Coralliis elicetur, se habet in modum solutionis eorundem, cum aliquo spirituum corrosivorum confectæ : Nam *spiritus sulphuris*, dum sulphur in calcinatione deflagrat, solvit & rodit *Corallia*, ut postmodum affusa aqua *Sal ipsorum* extrahi queat. De cæteris autem *Coralliorum* violentis calcinationibus non aliter sentio, quam quod meræ destructoriæ sint eorum *Essentia* & virtutum. Insuper satis mirari nequeo, quod etiam inter Viros doctos, qui apicem Chymiciæ digito tetigisse sibi imaginantur, reperiantur, qui asserere audent, *Corallia* mediante violenta calcinatione spatio aliquot dierum eo reduci posse, ut prius in albedinem, postea in flavedinem, tandem in rubedinem

L 2

dinem convertantur , ex quibus tandem *Tincturam* eorum elicere in facili sit : Quæ speciosa verba & aurea promissa me & alios plures illexere in dispendium , nec parum defraudarunt, quippe qui nihil hac violenta & diuturna calcinatione ex *Corallis* adeptus sum , præter calcem vivam acerrimam, vix ullò signo ab alia calce viva discrepantem.

Zvelfer ibid. de *Tinctur.*

pag. 439.

CAP. 8. pag. 70.

NULLUS fere qui à limine *saltem* Chymiam salutavit, est, qui non de singulari aliqua *Coralliorum Tinctura* præparatione gloriatur , & insigniter se jactet , si autem paulo penitus omnes illos processus dictæ *Tincturæ* præparandæ perlustro , invenio istos nullam plane prærogativam habere præ Martis ; (de qua paulo ante egimus) aut aliorum *Metallorum Tincturis* aut
Essen-

Essentiis vulgò dictis. Nimirum meræ solutiones Coralliorum sunt, non extractiones, facili negotio per præcipitationem beneficio Salinum vel Spiritum mineralium acidarum in pulverem album, quem Magisterium vocant, vel per abstractionem menstrui, destillando vel evaporando, in pulverem salinum, similiter album, & in quovis liquore (exceptis Spiritibus ardentibus,) resolvablem, quem Salem vel solutionem Coralliorum nuncupant, redigibiles. Consistit autem sola differentia illarum Tincturarum in diversitate menstruorum vel liquorum, quibus Corallia extrahuntur vel solvuntur, & prout menstruum affusum variat, ita etiam magis minusve efficaces sunt. putatitæ illæ Coralliorum Tinctura. Itaque si medicamina salubriora ex Coralliis conficere animus est, non tam ad rubedinem vel tincturam, utpote quæ in illis valde volatilis, inconstans & fraudulenta est, & sæpenumero ex sola digestionem affusi liquoris oritur, aut

prior & propria vel nativa annihilatur, respiciendum est, quam ad *menstrua solventia*, quippe quæ per se efficacia pro conditione morbi & ægroti eligi & adhiberi debent. Quorum præcipua sunt; *Spiritus Veneris*, peculiari artificio ex *Venere essensificata*: destillatus & rectificatus, cujus solutio longe diversa est ab aliis *corrosivis aquis aut spiritibus*, qui solvendo in quid alienum à sua natura transmutantur; quod in hoc *laudabili spiritu* non evenit, sed integris viribus à re soluta abstrahi, & ad alios consimiles usus adaptari potest. Item *spiritus ex Tartaro, Nitro, & Antimonio, sive aqua Stöimmi Tartarea Schroderi*: Nec non *menstruum* quod plures in secretis habent ex *Vitriolo & Tartaro* paratum, & similia alia, quorum non pauca colligit Clarissimus Schröderus *lib. 3. Pharm.med.Chym.cap.6.pag.337.& seq.* In defectu autem similium solutionum, cum enumeratis *menstruis* confectarum consultum esset, ut vel *Corallis*
ipsis

ipsis super Porphyrite subtriissime tritis aut lævigatis , vel *solutione* eorundem cum *aceto* vel *succo* Berberum paratâ contenti essemus , nec tam ingentibus torturis, tamque fastidiosis laboribus, maxime vero tot varis violentisque calcinationibus , ceu quibus ea destruimus potius , quam ut bonitanti-illum ex ipsis eliciamus , pro *Tinctura* (quæ tamen vera & genuina in hunc usque diem à me nec dua visa est , ut omnia examina sustineat ;) extorquenda , *Corallia* subjiceremus.

Guernerus Rolfincius

Ord. & Method. medic. special. lib. 8.
sect. 2. cap. 11. pag. 713.

Immaturum venditur corallium, ad contactum molle , aspergine rubra virgultis quibusdam adhærens. Cum lucri amor spargeret , ditio-
rem

tincturam in his hospitari, caro fuit
venditum pretio. Sed hoc credunt illi,
quos gloria vexat inanis. *Non satis
est istos hoc uno dicere
verbo.*

DEO GRATIAS.

